Iarnród Éireann
Irish Rail

Tuarascáil Bhliantúil 2023 de chuid Iarnród Éireann

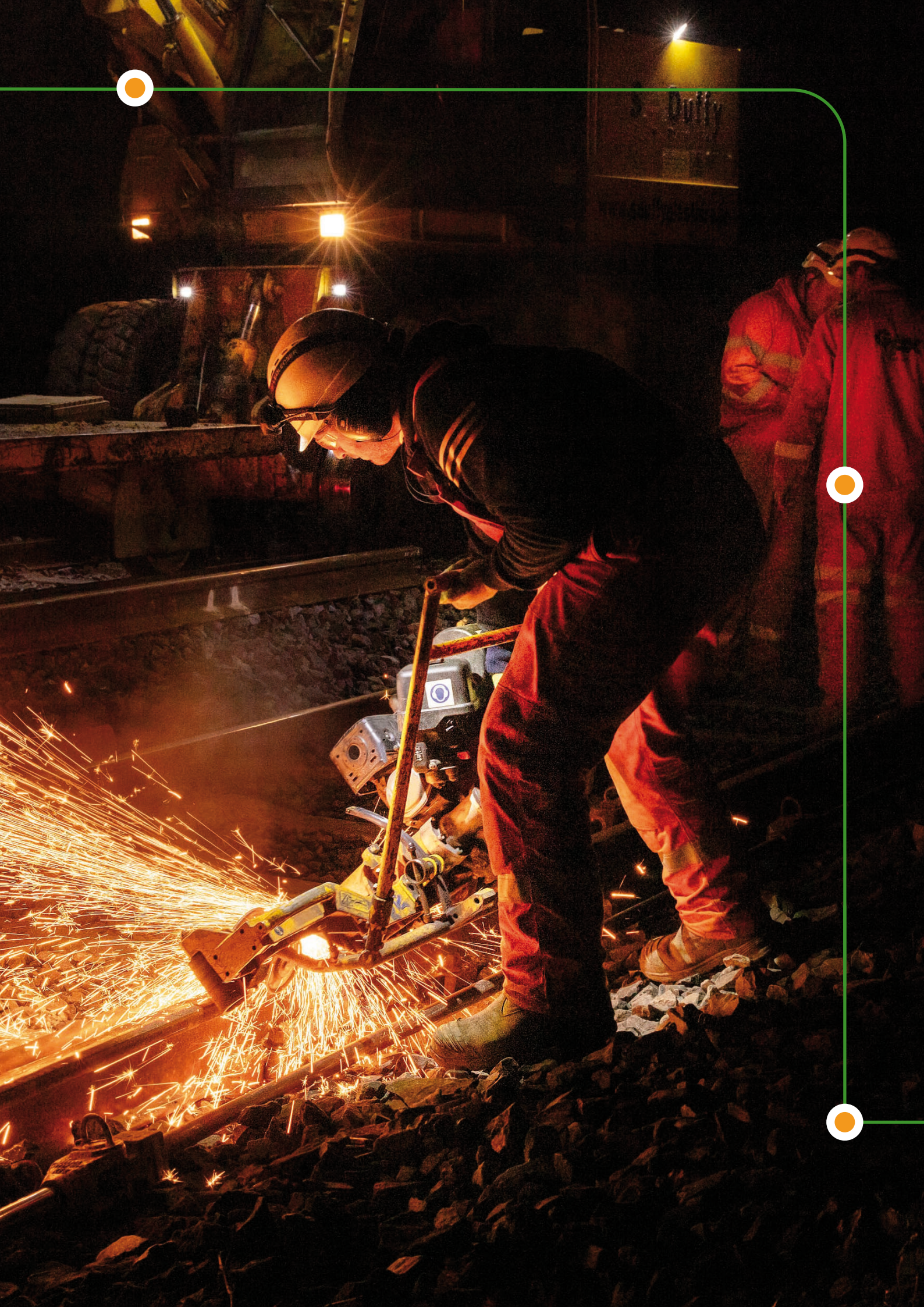

Clár na nÁbhar

Ráiteas ón gCathaoirleach	4
Tuarascáil ón bPríomhfheidhmeannach	6
Stiúrthóirí agus Faisnéis Eile	30
Tuarascáil na Stiúrthóirí	34
Ráiteas faoin Rialú Inmheánach	38
Tuarascáil an Iniúchóra Neamhspleách	45
Ráiteas Ioncam Cuimsitheach	48
Clár Comhardaithe	49
Ráiteas um Athruithe ar an gCaipiteal Gnáthscaireanna	50
Ráiteas ar Shreabhadh Airgid	51
Nótaí a ghabhann leis na Ráitis Airgeadais	52

Buaicphointí

Líon na nAistear Paisinéara

46.1 milliún

(méadú 28.5%)

Seirbhísí nua

ar bhealaí lena n-áirítear

Corcaigh, Cathair na Mart, Port Laoise

Líon na nAonad Lastais

226,000

trí Europort Ros Láir, an méid is mó riamh

Líon na nAistear Paisinéara

636,000

trí Europort Ros Láir

Lastas Iarnróid

76.1 milliún tonna-chiliméadar

Daoine a Sholáthraíonn an tSeirbhís

4,685

(an 31 Nollaig 2023)

An Bhearna Phá idir Fir agus Mná

7.7%

i bhfabhar na mban

Oibleagáid Seirbhíse Poiblí

€365.1 milliún

cistiú ón Údarás Náisiúnta Iompair (agus ioncam OSP san áireamh)

Cistiú Bonneagair faoin gConradh Ilbhliantúil

€281.5 milliún

ón Roinn Iompair

Forbairt Inbhuanaitheachta

Tacadóir Spriocanna

don tréimhse 2023/24

Sprioc Laghdaithe Astaíochtaí

51%

an Phlean Gníomhaithe ar son na hAeráide

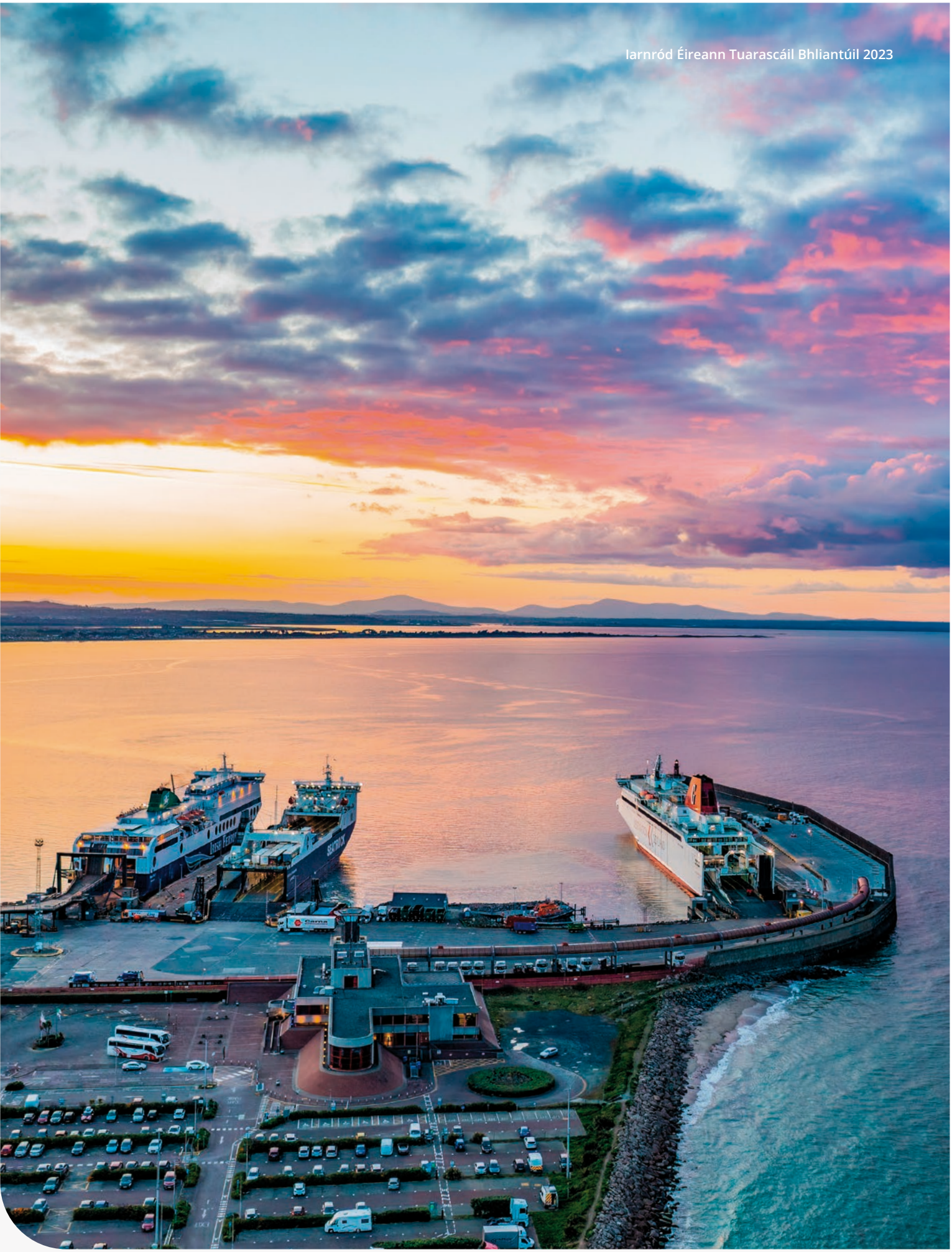

Ráiteas ón gCathaoirleach

Táimid ag tnúth le bheith ag obair i gcomhpháirt leis na páirtithe leasmhara ar fad sa tréimhse deich mbliana seo ina bhfuil béim ar an dul chun cinn.

Ba gharsprioc mhór é an tOrdú Iarnróid a dheonaigh an Bord Pleanála in 2023 le haghaidh tionscadal dhá rian ón nGleanntán go Mainistir na Corann.

Ní hé amháin gurbh é an chéad ordú iarnróid é a deonaíodh le breis agus deich mbliana anuas, ach beidh a lán eile sna sála air agus muid ag tabhairt faoin leathnú is mó le breis is céad bliain anuas ar iarnróid na hÉireann. Agus é seo á scríobh agam, tá dhá Ordú Iarnróid eile á mbreithniú ag an mBord Pleanála le haghaidh DART+ an Iarthair agus an Iardheiscirt, agus tá iarratas le déanamh i leith DART+ an Chósta Thuaidh sula i bhfad.

Sa bhliain amach romhainn, seachadfar an chéad cheann dár n-innill cheallra-leictreacha DART+, leanfaimid ar aghaidh leis na hoibreacha ag Stáisiún Cheannt, ar an líne lastais ó Fhaing go Luimneach, agus ag Europort Ros Láir agus muid ag obair ar an Máistirphlean. Dá bhrí sin, le linn na tréimhse deich mbliana seo, táimid ag dul chun cinn ón gcéim phleanála go dtí an fhorbairt féin agus go dtí sochair dhíreacha do chustaiméirí agus do phobail, agus don gheilleagar agus don chomhshaol i gcoitinne.

Leis an gclár infheistíochta sin, agus ag tús mo thréimhse mar Chathaoirleach Iarnród Éireann, beidh mé ag obair le mo chomhghleacaithe ar an mBord agus leis an bhfoireann bainistíochta agus leis an lucht saothair ar roinnt príomhthéamaí:

- A chinntiú go ndíreofar ar bhainistíocht chliste tionscadal agus clár. De réir mar a théimid ar aghaidh chuig na céimeanna forfheidhmithe de mhórchláir ar nós DART+, Iarnród Comaitéireachta Cheantar Chorcaí agus eile, beidh dúshláin agus ceisteanna casta romhainn i gcónaí. Ní mór dúinn pleanáil dóibh sin agus teacht rompu chun an clár a chur i bhfeidhm. Go háirithe, ní mór díriú ar chomhtháthú córas: sa tionscal iarnróid ar an leibhéal idirnáisiúnta, agus conraitheoirí á bhfostú againn ar fud disciplíní amhail an innealtóireacht shibhialta, comharthaíocht agus rothstoc, ní mór na córais sin a nascadh le chéile ionas go mbeidh toradh fiúntach ar an obair. Ní hé amháin go gcaithfimid pleanáil a dhéanamh chuige sin, ach caithfimid a bheith ag obair i gcomhpháirt le soláthraithe, agus iad a thabhairt le chéile, lena chinntiú go mbainfear amach an toradh sin agus go dtiocfar ar réitigh nuair is gá sin.
- Tá soiléire an chláir ríthábhachtach freisin: cad iad ár spriocanna, cad iad na torthaí, conas atáimid ag tacú leis an bhforbairt inbhuanaithe agus le rath na sochaí agus leis an tsoghluaisteacht shóisialta? Go rómhinic – agus rud a fheictear i dtíortha eile freisin – ní bhíonn spriocanna agus torthaí soiléire luaite le tionscadail ar mhórscála. Fágann sé sin go mbíonn riosca ollmhór ag baint le gach gné de phleanáil agus d'fheidhmiú clár oibreacha, agus mar sin táimid ag díriú ar shoiléire i gcás thionscadail Iarnród Éireann.
- Is mian linn díriú go tréan ar an méid atá á thairiscint againn don chustaiméir. I ndeireadh na dála, i gcás na ngréasán agus na seirbhísí, na dtraenacha nua, an bhonneagair nua, na stáisiún nua, oibreacha cosanta cósta, agus na hoibre i Europort Ros Láir, fiafraímid dínn féin: cé dóibh atá an obair sin go léir? Is dár gcustaiméirí atá sí, anois agus feasta. Ní mór a bheith seasta ag cur na ceiste seo: Conas a dhéanfaimid freastal orthu? Cén fhís atá againn maidir le daoine a spreagadh chun taisteal ar an iarnród, earraí a bhogadh ar an iarnród, úsáid a bhaint as ár gcalafort? Conas a chuirfimid le minicíocht na seirbhísí chun roghanna nua a chur ar fáil? Conas a laghdóimid an t-achar ama a thugann aistir ionas go mbeidh fonn ar dhaoine leas a bhaint as an traein? Is ann dúinn chun freastal ar ár gcustaiméirí agus ar ár bpobail.

Is mar fhoireann a fheidhmímid, agus muid ag obair i gcomhpháirt le páirtithe leasmhara ríthábhachtacha éagsúla. Tá ról lárnach ina leith sin ag ár bhfórsa saothair, ina bhfuil breis agus 4,600 duine ar fud ár ngnóthaí go léir, agus ag ár gcomhghleacaithe sna ceardchumainn. Éacht iontach le blianta beaga anuas is ea an meon úr comhoibrithe a cothaíodh, as ar eascair an chobhsaíocht a chuir ina luí ar ár rialtóirí agus ár lucht cistithe gur féidir linn ár straitéisí a chomhlíonadh.

Táimid leath bealaigh trí chomhaontú pá agus táirgiúlachta seacht mbliana, a rinneadh idir Iarnród Éireann agus ár gceardchumainn ionadaíocha gan dul i muinín fheidhm caidrimh thionsclaíoch an stáit. Ní as féin a baineadh an méid sin amach. Ní díreach post a chuireann Iarnród Éireann ar fáil dá lucht oibre, ach an deis slí bheatha thaitneamhach a bheith acu, an deis dul chun cinn. Lenár Straitéis Daoine, tugtar tús áite don tsláinte agus don fholláine agus cuirtear chun cinn an comhionannas agus an éagsúlacht. Faighimid tacaíocht ó ar fud an speictrim pholaitiúil, ón Rialtas agus ón Údarás Náisiúnta Iompair, agus cothaíonn sé sin muinín san eagraíocht féin.

Tá dualgas orainn freisin, agus muid ag forbairt agus ag soláthar ár seirbhísí, é sin a dhéanamh ar bhealach inbhuanaithe. D'ainmnigh an Roinn Comhshaoil muid mar Thacadóir Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe 2023-24, rud a léiríonn an ról ceannaireachta atá á ghlacadh againn ó thaobh na hinbhuanaitheachta de. Leagtar amach inár bPlean Gníomhaithe ar son na hAeráide 2023 go 2030 an straitéis atá againn chun astaíochtaí a laghdú 51% i gcomhréir le spriocanna earnála an Stáit, rud a dhéanfar tráth a bhfuil an tseirbhís á leathnú.

Is é Frank Allen, a tháinig romham, a bhí ina Chathaoirleach sa bhliain atá faoi chaibidil againn, agus ba mhaith liom é a mholadh as an obair mhór a rinne sé in Iarnród Éireann le níos mó ná deich mbliana anuas agus é ar an mBord, agus sé bliana ina Chathaoirleach san áireamh. Bhí an taithí fhairsing atá ag Frank fíor-luachmhar chun muid a chur ar an mbóthar ceart chuig ré seo an leathnaithe, agus is orm a bhí an t-ádh go raibh an deis agam a bheith ag obair ar an mBord leis ar feadh roinnt míonna sular chuir sé i gcrích a théarma oifige. Ba mhaith liom freisin meas a léiriú ar Valerie Little agus an Dr Peter Mulholland, a bhí ina gcomhaltaí Boird ar feadh i bhfad go dtí gur tháinig a dtéarmaí chun críche in 2023, as an méid a rinne siad don Bhord agus don Chuideachta.

Ba mhaith liom mo bhuíochas a ghabháil leis an Aire Iompair, Eamon Ryan TD as mé a cheapadh i mo Chathaoirleach, agus gabhaim buíochas leis, le hoifigigh na Roinne Iompair, agus leis an bPríomhfheidhmeannach Anne Graham agus le foireann ceannaireachta an Údaráis Náisiúnta Iompair as an tacaíocht a thugann siad dúinn i gcónaí.

Táimid ag tnúth le bheith ag obair i gcomhpháirtíocht leo, agus leis na páirtithe leasmhara ar fad, sa tréimhse deich mbliana seo ina bhfuil béim ar an dul chun cinn.

Mar fhocal scoir, ba mhaith liom mo bhuíochas a ghabháil le mo chomhghleacaithe ar an mBord agus le foireann iomlán Iarnród Éireann, faoi stiúir an Phríomhfheidhmeannaigh Jim Meade, as a dtiomantas leanúnach do shábháilteacht agus cáilíocht seirbhíse ar mhaithe leis na custaiméirí agus na pobail ar a bhfreastalaímid.

Steve Murphy
Cathaoirleach

Tuarascáil ón bPríomhfheidhmeannach

Ba thráthúil an rud é teacht na gcarranna iarnróid nua Intercity agus na gcarráistí nua DART+ in 2024.

Tháinig méadú leanúnach ar líon na bpaisinéirí in 2023 agus chuaigh feidhmíocht Europort Ros Láir ó neart go neart, rud a léiríonn gur fiú an infheistíocht mhór atá le déanamh ar fud ár ngréasáin agus i Ros Láir.

Bhíomar ag druidim arís le líon na n-aistear a bhíodh a ndéanamh roimh phaindéim COVID-19 – 50 milliún aistear – agus bhí níos mó daoine ná riamh ag taisteal le Intercity ar a lán de na línte, agus mar sin ba thráthúil an rud é teacht na gcarranna iarnróid nua Intercity agus na gcarráistí nua DART+ in 2024.

Baineadh garspriocanna móra amach i rith na bliana ar fud ár gclár infheistíochtaí caipitil, lena n-áirítear:

- Fuarthas an chéad ordú iarnróid le haghaidh iarnród trom le breis agus deich mbliana anuas, le haghaidh líne dhá rian ón nGleanntán go Mainistir na Corann; ina theannta sin, reáchtáladh éisteacht um Ordú Iarnróid do DART+ an Iarthair agus cuireadh isteach an t-iarratas i leith DART+ an Iardheiscirt.
- Tosaíodh ag monarú carráistí nua DART+, agus tiocfaidh an chéad chuid den ordú (185 carráiste san iomlán) chomh fada linn in 2024.
- Bronnadh conarthaí i leith Stáisiún nua Cheannt i nGaillimh, agus i leith thionscadal na gCéanna Thuaidh i bPort Láirge Thuaidh, agus leanadh ar aghaidh leis an athrú ó bhonn ar Stáisiún Cholbaird i Luimneach.
- Rinneadh dul chun cinn leis an obair chun líne Fhainge a athoscailt do sheirbhísí lastais.
- Cuireadh tús le máistirphlean Europort Ros Láir agus oibreacha T7 de chuid Oifig na nOibreacha Poiblí, chomh maith leis an bpróiseas pleanála do Mhol Fuinnimh In-athnuaite Amach ón gCósta i Ros Láir.

Nuair a bheidh leathnú déanta againn ar ár seirbhísí – mar a rinneamar ar línte Chorcaí, Mhaigh Eo, Cheatharlach, Dhroichead Átha agus Phort Laoise in 2023 – beidh comaitéirí agus muintir an phobail in ann taisteal ar bhealach níos inbhuanaithe, agus tá an inbhuanaitheacht ina gné lárnach den chaoi a ndéanaimid na seirbhísí sin a phleanáil agus a sholáthar. Sa Phlean Gníomhaithe ar son na hAeráide a sheolamar in 2023, míníodh an chaoi a bhfuil sé beartaithe againn astaíochtaí a laghdú 51% faoi 2030, le tacaíocht ón Roinn Iompair agus ón Údarás Náisiúnta Iompair.

An tSábháilteacht

Is í an tsábháilteacht an phríomhthosaíocht atá ag Iarnród Éireann agus leanfaimid ar aghaidh ag díriú go mór uirthi. Táimid tiomanta do thimpeallacht shábháilte a bheith ann don iarnród agus a sheachaint go ndéanfar mórdhíobháil do shábháilteacht agus sláinte ár gcustaiméirí, ár bhfostaithe agus ár gconraitheoirí, de bharr ár n-oibríochtaí. Tá ról againn go léir ó thaobh a chinntiú go dtiocfaimid féin, ár gcomhghleacaithe agus ár gconraitheoirí abhaile slán sábháilte gach lá.

I measc na bpríomhréimsí fócais in 2023 bhí comhtháthú Tosca Daonna i ngach tionscadal lena chinntiú go bhfreastalaítear ar riachtanais na n-úsáideoirí deiridh go léir, agus na baill foirne agus na paisinéirí san áireamh.

Leanadh ar aghaidh le feidhmiú RM3 (Samhail Aibíochta Riosca) i bhfeidhmeanna gnó Iarnród Éireann. Is cur chuige é sin chun deiseanna le haghaidh feabhsúcháin a aimsiú, go háirithe ó thaobh na sábháilteachta agus chultúr na sábháilteachta.

Tá Straitéis IÉ 2022-2027 dírithe go mór ar chur leis an dul chun cinn maith a rinneadh maidir le Feidhmíocht Sábháilteachta chun tacú le fostaithe ó thaobh iompraíocht neamhshábháilte a thabhairt ar aird. Tugadh isteach CIRAS – Córas Rúnda Tuairiscithe Neasteagmhas agus cuireadh ar fáil Oiliúint um Cheannaireacht Sábháilteachta agus Iompraíocht Sábháilteachta, chun tacú le baill foirne agus conraitheoirí i dtaobh timpeallacht shábháilte iarnróid a chothú.

Timpistí ar Chaill Fostaí Am dá mBarr (TCA) (gan an ghné shíceolaíoch san áireamh)

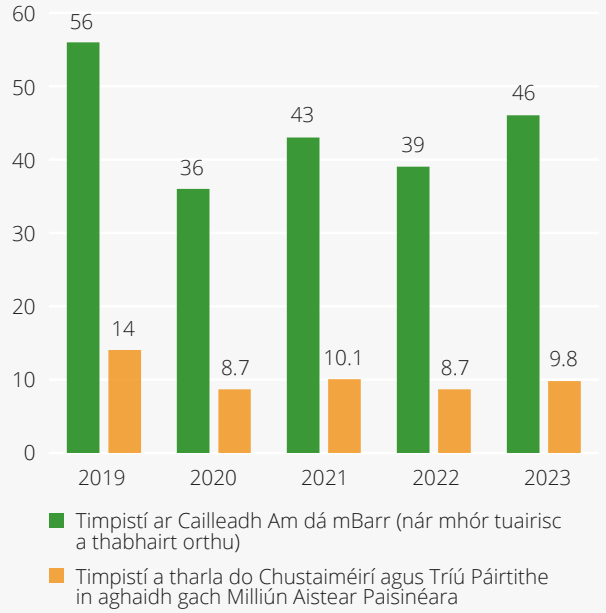

Tháinig méadú 18% ar TCA a tharla d'Fhostaithe in 2023, sin seacht gcinn de bhreis ar 2022, ach é fós 10 gcinn faoi bhun na bhfigiúirí réamh-COVID – 56 TCA a tharla d'Fhostaithe in 2019. Is iad sciorradh, tuislí agus titim agus teagmhais láimhseála is cúis leis an gcuid is mó de na timpistí ar cailleadh am dá mbarr, agus ní timpistí ró-dhona iadsan ó thaobh tromchúise de. Cuid den mhéadú ar líon na dtimpistí sin, go háirithe i gcás teagmhais láimhseála láimhe, tharla sé de bharr borradh a bheith faoin ngnó ag Europort Ros Láir.

Neasteagmhas ag Crosaire Comhréidh, Catagóir 1

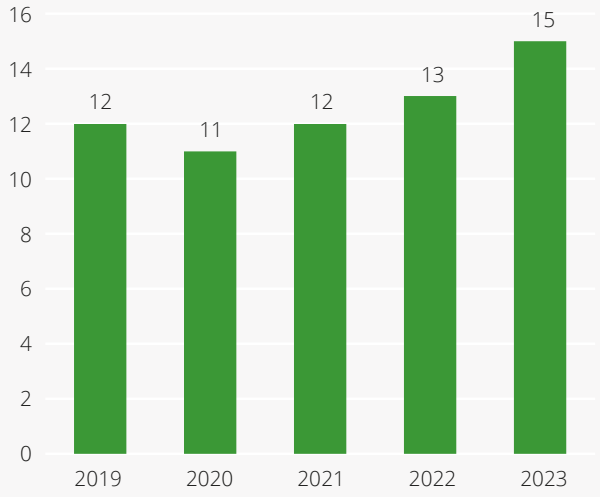

Dhá Neasteagmhas breise ag Crosaire Comhréidh, Catagóir 1, a bhí ann i gcomparáid le 2022. Leis an ardú beag sin, tháinig deireadh leis an treocht dhearfach anuas a bhí ann le roinnt blianta anuas. Táimid fós ag díriú go mór air sin agus bímid i dteagmháil go leanúnach le páirtithe leasmhara faoi, lena n-áirítear úinéirí talún, pobail áitiúla, agus an Garda Síochána. Tá an-chuid acmhainní infheistithe againn chun cuidiú an fhadhb sin a réiteach, lena n-áirítear rialuithe teicniúla a chur i bhfeidhm ag láithreacha ardriosca agus feachtais amhail laethanta um Fheasacht i leith Crosairí Comhréidhe agus feachtais sna meáin.

Tuairteáil in aghaidh Droichid

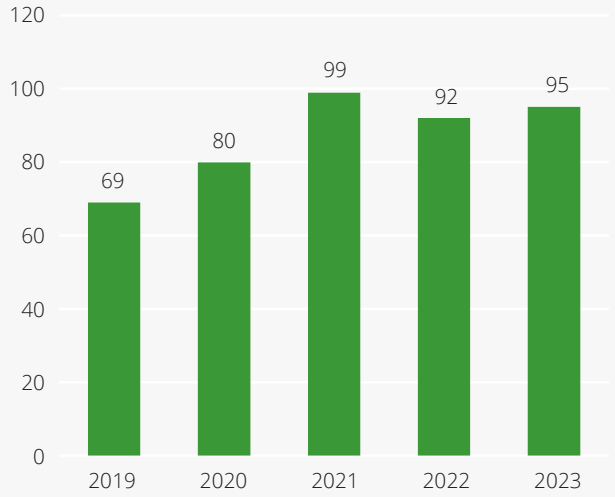

Tharla trí chás breise tuairteála in aghaidh droichid i gcomparáid le 2022, de bharr na bóithre a bheith cuid mhaith níos gnóthaí. Cé go bhfuil méadú tagtha ar líon na gcásanna sin, is fiú a thabhairt faoi deara go bhfuil laghdú tagtha ar líon na gcásanna tromchúiseach nó na cinn a d'fhéadfadh a bheith tromchúiseach. Cuireadh roinnt réitigh teicneolaíochta i bhfeidhm i limistéir ardriosca nuair a cuireadh maoluithe i bhfeidhm, amhail soilse réamhrabhaidh, agus tá faireachán leanúnach á dhéanamh air sin.

Timpistí a tharla do Chustaiméirí nó do Thríú Páirtithe (Gortú)

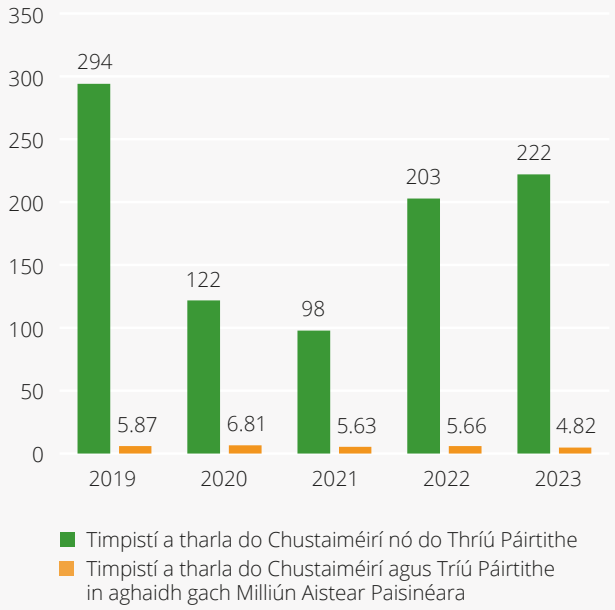

Méadú 9% ó 2022 atá i gceist, ó 203 go 222. Is ísle é sin ná na figiúirí réamh-COVID – 294 in 2019. Tháinig laghdú 15% ar líon na dtimpistí in aghaidh gach milliún aistear paisinéara ar an traein i gcomparáid le 2022, agus méadú beagnach 29% a tháinig ar líon na n-aistear paisinéara in 2023.

Timpistí a tharla do Chustaiméirí nó do Thríú Páirtithe (Iad Uile)

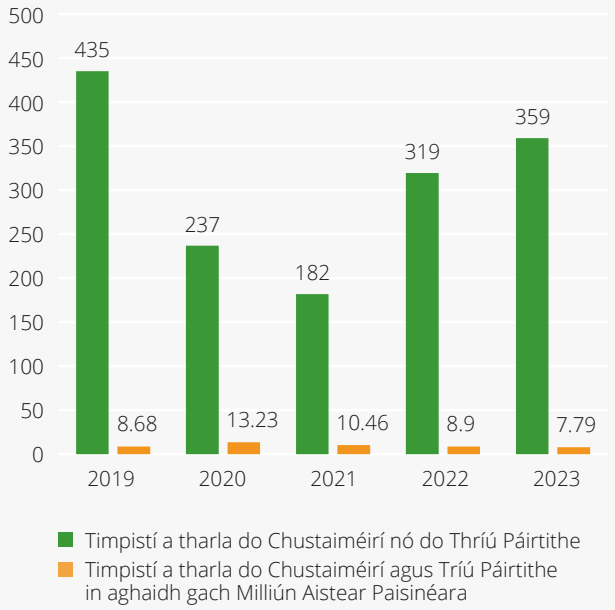

Tá méadú 13% tagtha ar líon na dtimpistí a tharla do chustaiméirí agus tríú páirtí i gcomparáid le 2022, ó 319 go 359. Tháinig laghdú beag 13% ar líon na dtimpistí in aghaidh gach milliún aistear paisinéara ar an traein i gcomparáid le 2022, agus méadú beagnach 29% a tháinig ar líon na n-aistear paisinéara in 2023.

Timpistí idir Traein agus Ardán a tharla do Chustaiméirí nó do Thríú Páirtithe (Gortú)

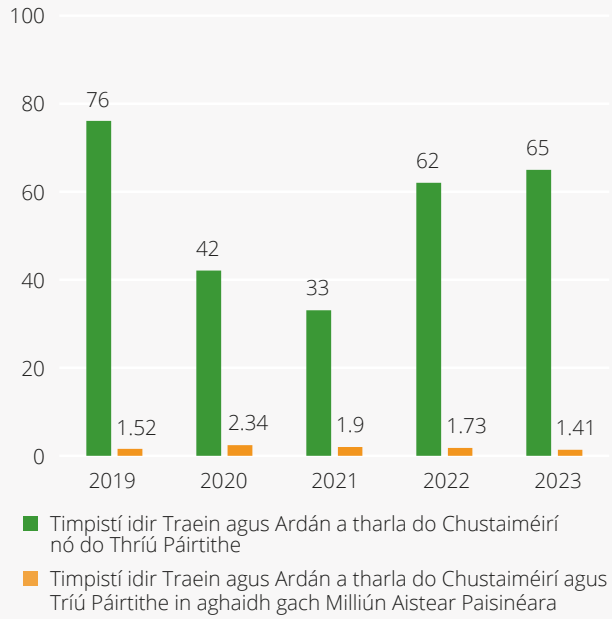

Tháinig ardú 5% ar fhigiúirí 2023 i dtaobh líon na ngortuithe a tharla, ó 62 go 65. Tá laghdú 18% tagtha ar líon na dtimpistí in aghaidh gach milliún aistear paisinéara ar an traein, áfach, toisc gur tháinig méadú 29% ar líon na n-aistear paisinéara in 2023.

Timpistí idir Traein agus Ardán a tharla do Chustaiméirí nó do Thríú Páirtithe (Iad Uile)

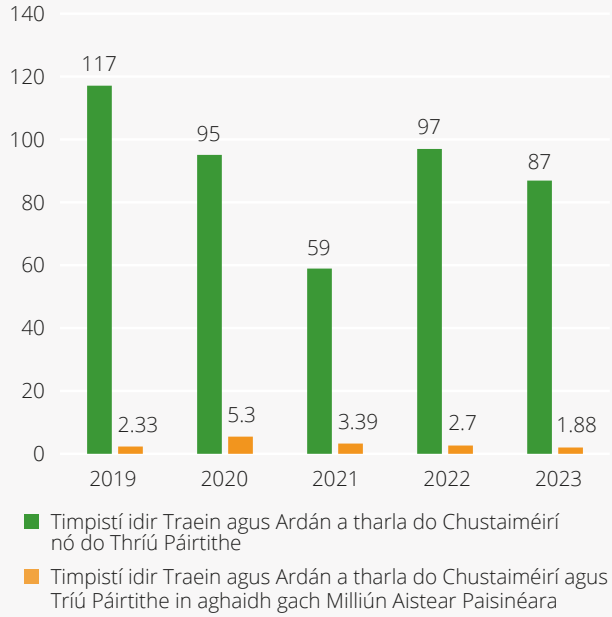

Tháinig laghdú 10% ar líon na gcásanna i gcomparáid le 2022, síos ó 97 go 87, agus tháinig laghdú níos mó de 30% ar líon na gcásanna in aghaidh gach milliún aistear paisinéara ar an traein.

Iompraíocht Choiriúil agus Iompraíocht Frithshóisialta

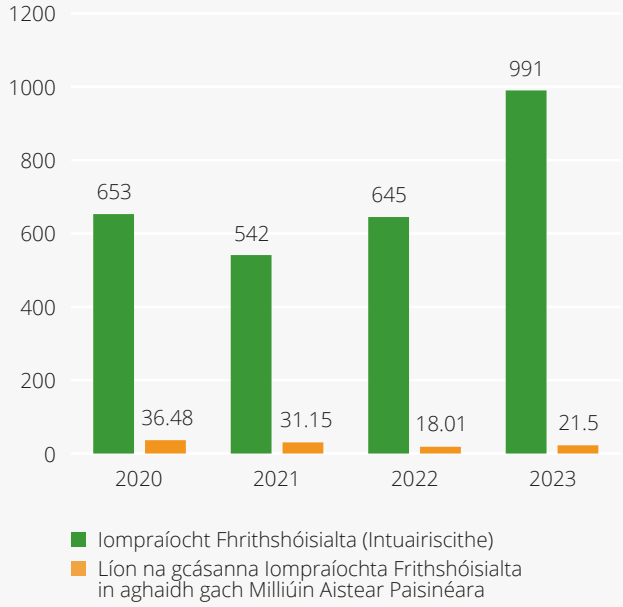

Tháinig méadú 53% ar líon na gcásanna intuairiscithe in 2023, i gcomparáid le 2022, agus méadú 19% ar líon na gcásanna in aghaidh an mhilliúin aistear paisinéara – ó 18.0 in aghaidh an mhilliúin go 21.5 in aghaidh an mhilliúin aistear.

Méadaíodh líon na bpatról slándála agus braite, agus cuireadh leis na hidirghabhálacha ag na príomhstáisiúin, rud a chuir le líon na gcásanna a taifeadadh.

Tá grúpa faireacháin nua bunaithe, faoi cheannas Phríomh-Oifig Slándála Iarnród Éireann, agus tá 12 Mhol Mhearfhreagartha de chuid an Gharda Síochána ag feidhmiú anois ar fud ghréasán Intercity ar fhaitíos go dtarlódh trioblóid arb iad paisinéirí is cúis léi. Fágann na Moil sin, i gcomhar leis an Seomra Rialaithe Slándála don DART agus don limistéar Comaitéireachta, gur féidir le fostaithe de chuid Iarnród Éireann teagmháil dhíreach a dhéanamh leis na Gardaí Síochána chun déileáil le cásanna iompraíochta frithshóisialta. Chuir bunú mol cianshlándála in áiteanna breise in 2023 leis an méadú ar thuairisciú freisin.

TCCanna

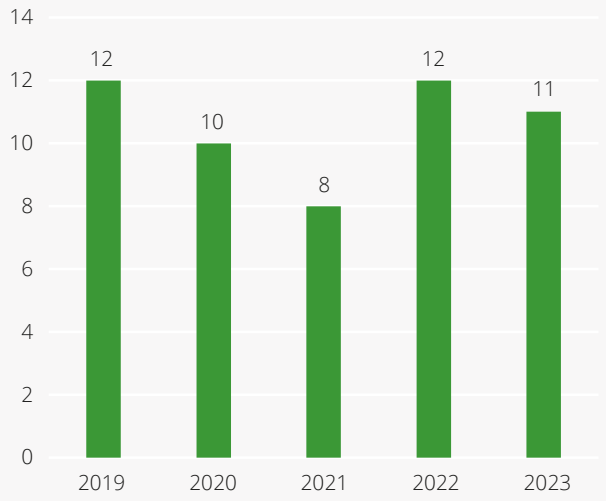

Bhí laghdú beag ar líon na gcásanna ina ndeachthas Thar Chomhartha ar bhealach Contúirteach (TCCanna) in 2023, laghdú ó chás amháin in 2022. Tá Speisialtóir Tosca Daonna Iarnród Éireann fós ag comhoibriú le tiománaithe agus bainisteoirí chun réimsí feabhsúcháin a aithint agus chun cabhrú le hanailís a dhéanamh ar threochtaí i dtaobh cásanna TCC. Tá oiliúint/athoiliúint agus athbhreithniú leanúnach ar siúl. Cé go bhfuil líon mór daoine earcaithe chuig Grád an Tiománaí le trí bliana anuas, ní raibh drochthionchar aige sin ar líon na gcásanna, ach tá dlúthfhaireachán á dhéanamh air sin chun féachaint an bhfuil aon fhadhb i gceist leis.

Léargas: Taithí Tríona Heffernan ar an gClár Oiliúna um Cheannaireacht Sábháilteachta

Is éard atá i gcúrsa oiliúna um cheannaireacht sábháilteachta Ghníomhaireacht Iarnróid an Aontais Eorpaigh (ERA) ná seisiún lae oiliúna sa seomra ranga, seisiún atá an-idirghníomhach agus ina ndéantar iniúchadh ar na cúinsí as a n-eascraíonn timpiste, bunaithe ar fhíorchás. Tugtar léargas sa scannán ar thimpiste ar cheart tuiscint a bheith ag aon ghairmí iarnróid di, agus nochtar de réir a chéile mórfhaillí eagraíochta. Is air sin atá an seisiún oiliúna bunaithe.

Le blianta beaga anuas, rinneadh Clár Oiliúna um Cheannaireacht Sábháilteachta ERA a chur ar fáil ar fud na heagraíochta don lucht ardbhainistíochta agus meánbhainistíochta agus tá sé ar fáil faoi láthair i mbliana do Mhaoirseoirí Túslíne i réimse an Bhonneagair.

Ba iad daoine ó Oifig an Stiúrthóra Sláinte agus Sábháilteachta a chuir an oiliúint ar fáil. Is é an buntáiste a bhaineann le hoiliúnóirí de chuid na heagraíochta féin ná go bhfuil tuiscint acu uirthi, rud a chuir le comhthéacs na bhfadhbanna agus na n-ábhar imní faoi chúinsí sábháilteachta a ndearnadh plé oscailte orthu le linn an lae oiliúna. Ba iad na Prionsabail Ceannaireachta Sábháilteachta ar a raibh an oiliúint bunaithe:

1. **TABHAIR SPREAGADH** – Roinn an Cur Chuige Sábháilte
2. **BÍ INCHREIDTE** – Léirigh Dea-shampla
3. **TABHAIR TACAÍOCHT** – Déan an Dea-Chleachtas a Threisiú
4. **BÍ CRÓGA** – Déan Gníomh
5. **BÍ CÓIR** – Tuig agus Feabhsaigh

San oiliúint um Cheannaireacht Sábháilteachta a cuireadh ar fáil, leagadh béim ar an tábhacht a bhaineann le tús áite a thabhairt don tsábháilteacht agus í a phlé i ngach gné dár gcuid oibre, gach lá.

Táimse ag obair i Rannóg an Phríomhinnealtóra Shiabhalta le 22 bliain anuas agus threisigh an oiliúint um Cheannaireacht Sábháilteachta an tuairim atá agam féin i mo ról mar Bhainisteoir Réigiúnach:

- *nach mór tús áite a bheith ag an tsábháilteacht maidir le pleanáil, cur i gcrích agus rialú, i gcás na n-oibreacha cothabhála agus na n-oibreacha athnuachana araon*
- *nach mór tús áite a bheith ag an tsábháilteacht ó thaobh modheolaíochtaí oibre a roghnú agus baill foirne inniúla a roghnú chun príomhróil sábháilteachta a chomhlíonadh, agus féachaint chuige go leagfar amach dóthain acmhainní agus dóthain ama do thascanna innealtóireachta*
- *nach mór a chinntiú go bhfuiltear ag cloí lenár gCóras Bainistíochta Sábháilteachta, go háirithe agus conraitheoirí á mbainistiú againn.*

Chomh maith le comhlíonadh, agus le faireachán agus cigireacht réamhghníomhach, phleanáilte, ní mór dúinn freisin dea-iompraíocht sábháilteachta a mholadh agus a chur ar a gcumas do na baill foirne aon ábhar imní nó fadhb shábháilteachta a thuairisciú agus a chinntiú go réitítear iad, ionas go mbeidh timpeallacht shábháilte ag an bhfoireann, na conraitheoirí, sócmhainní IÉ, na traenacha, agus ag ár gcustaiméirí.

Tá gach duine freagrach as sábháilteacht, agus is féidir linn go léir a bheith inár gceannairí sábháilteachta.

Infheistíochtaí Caipitiúla

In 2023 rinneadh dul chun cinn maidir le príomhthionscadail éagsúla infheistíochta caipitiúla, agus fágfaidh feidhmiú na dtionscadal sin go bhfeabhsófar an soláthar seirbhíse dár gcustaiméirí agus go spreagfar aistriú níos mó chuig an iompar poiblí, rud a dhaingneoidh an seasamh atá againn mar phríomhsholáthraí seirbhísí iompair inbhuanaithe in Éirinn. Éascaíonn na tionscadail d'fhorbairt agus nascacht inbhuanaithe ar bhealaí comaitéireachta agus ar bhealaí réigiúnacha.

An Clár DART+

Leanadh leis an bpróiseas forbartha dearaidh do bhonneagar DART+ in 2023, lena n-áirítear na garspriocanna tábhachtacha:

- Éisteacht ó bhéal i leith DART+ an Iarthair mar chuid den phróiseas um Ordú Iarnróid i mí Dheireadh Fómhair.
- Tar éis faomhadh an rialtais a fháil, cuireadh isteach iarratas ar Ordú Iarnróid i leith DART+ an Iardheisceart i mí an Mhárta.
- Leanadh leis an bpróiseas forbartha dearaidh i leith DART+ an Chósta agus a luaithe a gheofar faomhadh an rialtais táthar ag súil go ndéanfar iarratas ar Ordú Iarnróid in earrach na bliana 2024.
- I mí an Mheithimh 2023, bronnadh an conradh deartha agus tógála don bhonneagar luchtaithe ag Stáisiún Dhroichead Átha, chun tacú leis na traenacha ceallra-leictreacha.

Críochnaíodh an dearadh aeistéitiúil agus theicniúil le haghaidh na dtraenacha DART+ nua – Ilaonad Ceallra-Leictreach (BEMU) agus Ilaonad Leictreach (EMU) – i mí Mheán Fómhair 2023. Tosaíodh ag cóimeáil na gcéad fheithiclí i mí Dheireadh Fómhair ag monarcha Alstom in Katowice na Polainne.

Roghnaíodh Ceardlann na Vaigíní in Inse Chór chun bheith ina phríomhshaoráid tástála agus choimisiúnaithe don fhlít DART+. Bronnadh conradh i mí Mheán Fómhair 2023 agus cuireadh tús leis an obair thógála i mí Dheireadh Fómhair 2023 chun The Wagon Shop a athchóiriú agus a uasghrádú; tá an obair sin le bheith críochnaithe i mí an Mheithimh 2024 sula dtiocfaidh an chéad BEMU chomh fada leis. Forbraíodh agus críochnaíodh dearaí d'fhoirgneamh ina mbeidh ceithre ionsamhlóir oiliúna tiománaí, a sholáthrófar mar chuid de thionscadal Fhlít an DART+, agus na háiseanna ranga a bhaineann leo. Meastar go gcuirfear tús leis an tógáil in earrach na bliana 2024.

Faoi dheireadh mhí Feabhra 2023, bhí gach ceann de na 41 Carr Iarnróid Idirchathrach (Hyundai Rotem), a ordaíodh i mí na Nollag 2019 agus a monaraíodh sa Chóiré Theas, tagtha chomh fada linn. Cuireadh tús leis an gclár tástála agus coimisiúnaithe díreach ina dhiaidh sin agus tá an chéim sin curtha i gcrích i leith 18 bhfeithicil san iomlán ó mhí na Nollag 2023. Cuireadh an t-iarratas ar fhaomhadh sábháilteachta feithicle faoi bhráid an Choimisiúin um Rialáil Iarnróid i Ráithe 4 2023, agus fuarthas faomhadh sábháilteachta i mí Feabhra 2024. Comhlíonann na hinnill sa 41 carr iarnróid Idirchathrach na rialacháin is déanaí um astaíochtaí gáis ón sceithphíopa (céim a cúig) agus ritheann siad ar dhíosal agus Ad-Blue. Críochnaíodh tionscadal chun áiseanna dáileacháin Ad-Blue a shuiteáil ag sé phríomhionad breoslaithe ar fud ghréasán IÉ faoi dheireadh mhí na Nollag 2023.

An tIonad Náisiúnta um Rialú Traenach

Is ag Stáisiún Heuston a bheidh an tIonad Náisiúnta Rialaithe Traenacha agus tógfaidh sé áit an ionaid rialaithe tráchta atá i Stáisiún Uí Chonghaile anois. Leis an tsaoráid nua sin, déanfar bainistíocht shábháilte, éifeachtach ar thrácht iarnróid in aon láthair amháin agus freastalófar ar leathnú na seirbhíse amach anseo.

Tá áiseanna tríú páirtí ar fáil faoi láthair san fhoirgneamh don Gharda Síochána, agus tá sé beartaithe áiseanna breise a chur ar fáil do Rannóg Tráchta Chomhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath in 2024. Leanadh le forbairt bogearraí i gcomhair Chóras Bainistíochta Tráchta an Ionaid Náisiúnta um Rialú Traenach (an córas lena mbainisteofar an trácht iarnróid nuair a bheidh an tIonad ag feidhmiú) ar feadh 2023, agus tá an chéim forbartha bogearraí ar siúl anois. Críochnaíodh na hoibreacha ar an láthair chun na crua-earraí a shuiteáil don Chóras Bainistíochta Tráchta in 2023. Tá sé beartaithe go ndéanfar an córas iomlán a thástáil agus a choimisiúnú faoi dheireadh 2025.

Iarnród Comaitéireachta Cheantar Chorcaí

Leanadh go tréan leis an dul chun cinn i leith Chlár Iarnród Comaitéireachta Cheantar Chorcaí i rith 2023 agus tá trí thionscadal cistithe ag Saoráid Téarnaimh agus Athléimneachta an Aontais Eorpaigh (EURRF) anois, mar seo a leanas:

- an chéim thógála i gcás tionscadal Trí-Ardán i Stáisiún Cheannt
- an chéim thógála i gcás an tionscadail faoina bhfuil uasghrádú á dhéanamh ar chomharthaí agus cumarsáid
- tá Ordú Oibriúcháin Iarnróid daingnithe ag an mBord Pleanála don tionscadal dhá rian idir an Gleanntán agus Ministir na Corann, an chéad ordú le breis is deich mbliana anuas i gcás Iarnród Éireann agus an chéad ordú iarnróid le deich mbliana anuas i gcás na hÉireann.

Ina theannta sin, tá an clár foriomlán lena n-áirítear ocht stáisiún nua, iosta nua d'fheithiclí, leictriú ghréasán Chorcaí agus flít nua leictreach ag dul chun cinn freisin agus eisíodh tairiscint i Ráithe 4 2023 i leith an Chomhairliúchán Ildisciplínigh chun na céimeanna réamhdhearaidh agus formheasa reachtúla a chur chun cinn do chlár iomlán ghréasán Chorcaí.

Athfhorbairt ar Stáisiún Cheannt

D'fhaomh an tÚdarás Náisiúnta Iompair agus an Roinn Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil an Cás Críochnaitheach Gnó d'athfhorbairt Stáisiún Cheannt ag deireadh Ráithe 2 2023. Tá an dá eagraíocht sin ag déanamh comhchistiú ar chéim thógála an tionscadail. Ansin rinne an tÚdarás Náisiúnta Iompair faomhadh ar bhronnadh an phríomhchonartha tógála i Ráithe 4 2023. Faoin tionscadal sin, cuirfear feabhas ar eispéireas na bpaisinéirí sa stáisiún agus comhtháthófar an stáisiún leis an bhforbraíocht nua atá beartaithe ó dheas, feabhsófar an comhtháthú idir seirbhísí bus agus seirbhísí iarnróid, agus éascófar do mhéadú acmhainneachta amach anseo. Táthar ag tuar go mairfidh an tréimhse tjógála 30 mí, agus go gcríochnófar an tógáil in am do shamhradh na bliana 2026.

Athchóiriú Stáisiún Cholbaird – Céim 1

Áirítear leis an tionscadal seo saoráid nua faoi dhíon ina mbeidh bánna bus, oifigí ticéad inrochtana nua, oifigí foirne, aonaid mhiondíola agus leithris, chomh maith le hoibreacha chun athchóiriú a dhéanamh ar na saoráidí atá ann cheana féin. Cuireadh tús leis an obair thógála i Ráithe 2 2022 agus tá sí beagnach críochnaithe. Osclaíodh oifig nua ticéad Iarnród Éireann sa stáisiún i Ráithe 3 2023, agus tosófar ag úsáid na mbánna bus nua i mí Eanáir 2024. Críochnófar na hoifigí foirne, na haonaid mhiondíola agus na leithris faoi lár na bliana 2024.

Córas Cosanta Traenach – Droichead Átha go dtí na Clocha Liatha

Tá tionscadal an Chórais Cosanta Traenach (CCT) idir Droichead Átha agus na Clocha Liatha á chur i bhfeidhm mar réiteach Leibhéal 1 faoin gcóras Eorpach um Rialú Traenach (CERT). Dhá shruth oibre atá i gceist: Taobh Riain agus Ar an Traein. Bhí 90% den obair críochnaithe i dtaobh suiteáil bonneagar taobh riain CERT (e.g., srianadh cáblaí, cásanna suímh, rabhcháin ráillí) faoi dheireadh 2023. San iomlán, tá os cionn 38 km de shrianadh cáblaí, 185 km cábla, 91 cás suímh agus 928 rabhchán curtha isteach faoin tionscadal sin. Is éard atá i gceist leis an sruth oibre ar bord ná dearadh agus feistiú Aonaid Ghluaiste Díosail amháin d'Aicme 22000 le trealamh CERT. I rith 2023 suiteáladh an córas ar bord agus rinneadh tástáil dhinimiciúil air idir Binn Éadair agus Gabhal Bhinn Éadair.

Léargas: Tionscadal Dériain ón nGleanntán go Mainistir na Corann

Baineadh garsprioc mhór amach i gclár Iarnród Comaitéireachta Cheantar Chorcaí (ICCC) in 2023, nuair a dheonaigh an Bord Pleanála Ordú Iarnróid don tionscadal tionscadal dériain idir an Gleanntán agus Mainistir na Corann. Fágfaidh an tOrdú Iarnróid, atá comhionann le cead pleanála, go mbeidh ar chumas Iarnród Éireann an dá rian den bhealach 10 gciliméadar a chríochnú. Leis sin, méadófar faoi thrí an acmhainneacht ar ghréasán iarnróid comaitéireachta Chorcaí mar a leagtar amach i Straitéis Iompair Cheantar Cathrach Chorcaí.

Is é sin an chéad Ordú Iarnróid gníomhach a deonaíodh le beagnach deich mbliana anuas in Éirinn agus is toradh é ar iarrachtaí ollmhóra na foirne a bhí ag obair ar an tionscadal sin, agus í ag cloí le méid cistithe thar a bheith dúshlánach agus le spriocdhátaí dúshlánacha cláir. I gCorcaigh atá an fhoireann ar fad lonnaithe, faoi stiúir Joe Lacy, Calvin Brannigan agus James Kenny, agus bhain siad an-taitneamh as an deis a bheith ag obair ar an tionscadal uaillmhianach seo, tionscadal faoina ndéanfar athrú ó bhonn ar an gcathair ina bhfuil siad féin ag cónaí is obair, athrú a rachaidh i bhfeidhm orthu féin agus ar na glúnta a thiocfaidh ina ndiaidh. Bhí baill foirne ar fud IÉ, CIÉ, agus Mott McDonald, an fhoireann ildisciplíneach atá ag cur comhairle orainn, ag obair le chéile le linn an phróisis a raibh an tOrdú Iarnróid ina thoradh air.

Príomhthosaíocht straitéiseach ba ea an dearadh a fhorbairt sa limistéar iarnróid seanbhunaithe chun a laghad tionchar is féidir a imirt ar mhuintir na háite, úinéirí talún agus páirtithe leasmhara. Ba phríomhchuid den phróiseas an Ordaithe Iarnróid é tabhairt faoin gcomhairliúchán poiblí neamhreachtúil, rud a chothaigh rannpháirtíocht an phobail agus na bpáirtithe leasmhara. Bhain an-fhiúntas leis an gcomhoibriú sin: chuir sé bonn eolais faoi dhearadh an tionscadail agus ba bhealach é chun aiseolas cuiditheach ón bpobal a chur san áireamh. Cuireadh an t-iarratas faoi bhráid an Bhoird Pleanála i mí na Samhna 2022, agus tugadh faoin gcomhairliúchán poiblí reachtúil dá chuid. Fuarthas 16 aighneacht ar an iomlán agus is an-teist é sin ar iarrachtaí na foirne agus ar an méid teagmhála a rinneadh le páirtithe leasmhara. Dheonaigh an Bord Pleanála an tOrdú Iarnróid i mí Dheireadh Fómhair 2023. Níor cuireadh i gcoinne an ordaithe le linn na tréimhse athbhreithnithe bhreithiúnaigh 8 seachtaine agus mar sin tháinig an tOrdú Iarnróid i bhfeidhm, a bhuí arís leis na céimeanna dearfacha a ghlac an fhoireann chun eolas a thabhairt do pháirtithe leasmhara agus chun dul i dteagmháil leo.

Na Chéad Chéimeanna Eile

Agus an t-ordú iarnróid faighte, táthar ag ullmhú i gcomhair chéad chéim eile an tionscadail. Eiseofar Cuireadh chun Tairisceana le haghaidh oibreacha tógála i mí Eanáir 2024, céim mhór chun cinn. Tá sé beartaithe go gcuirfear tús leis an tógáil i samhradh na bliana 2024, agus táthar ag súil go mbeidh an líne dhá rian críochnaithe faoi dheireadh 2026. Is teist é Tionscadal na Líne Dhá Rian ón nGleanntán go Mainistir na Corann ar chomhoibriú éifeachtach, ar chumarsáid thrédhearcach, agus ar an gcaoi ar tugadh faoi phróiseas rialála casta faoi réir garspriocanna dúshlánacha cistiúcháin.

Stáisiún Shruthán na Coille

Bronnadh an príomhchonradh chun stáisiún nua DART Stáisiún Shruthán na Coille (idir Seanchill agus Bré) a thógáil i Ráithe 4 2023 agus tá dul chun cinn maith á dhéanamh ar oibreacha ar an láthair.

Stáisiún na Ciseoige

Cuireadh tús le hoibreacha i Ráithe 3 2023 chun athchóiriú a dhéanamh ar Stáisiún na Ciseoige. Táthar ag súil go dtosóidh paisinéirí ag baint leas as an stáisiún i samhradh na bliana 2024.

Clár Inrochtaineachta Iarnród Éireann

I mí Feabhra 2023 agus mí an Mheithimh 2023, faoi seach, osclaíodh droichid coisithe nua don phobal ag stáisiúin Bhaile Mhic Gormáin agus Dheilginse. Tá ardaitheoirí ag gabháil leis na droichid sin. Ba í Rannóg Infheistíochtaí Caipitil Iarnród Éireann a chuir na tionscadail sin i gcrích le tacaíocht ó bhaill foirne ó rannóg an bhonneagair.

Ár gCustaiméirí

Ba bhliain an-ghnóthach í 2023 don Ghnóthas Iarnróid: bhí líon na bpaisinéirí Intercity ar ais chuig na leibhéil réamh-COVID agus tháinig méadú ar líon na bpaisinéirí DART/Comaitéireachta ar sheirbhísí buaicama agus seirbhísí seachbhuaice araon. Iomlán 46.1 milliún aistear paisinéara a rinneadh i rith na bliana, méadú ó 35.8 milliún in 2022.

Líon na nAistear Paisinéara (Milliúin)

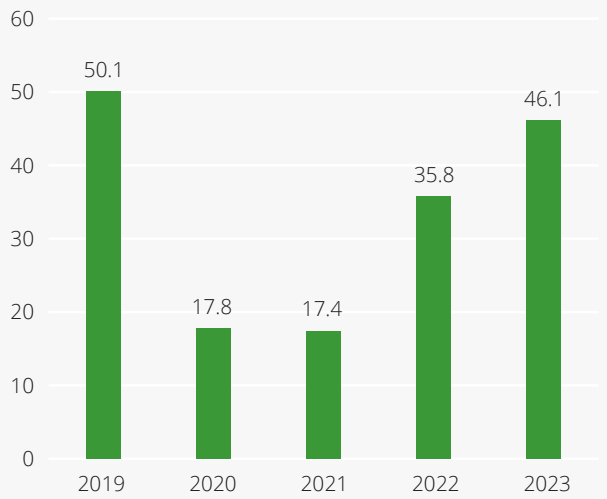

Ullmhaíodh na hOibríochtaí Iarnróid i gcomhair na bliana trí athstruchtúrú a dhéanamh ar a bhonn oibríochtaí agus trí Fhoirne Soláthair Seirbhíse agus Eispéiris Custaiméara a bhunú. D'fhág sé sin go rabhamar in ann tógáil ar an mbéim atá á cur le fada againn ar shábháilteacht agus feidhmíocht oibriúcháin trí eispéireas an chustaiméara a bheith i gcroílár ár ngníomhaíochtaí go léir.

Bhí cuid mhaith imeachtaí ar siúl i rith na bliana, idir imeachtaí bliantúla, imeachtaí móra aonuaire spóirt agus cheolchoirmeacha. Ina measc siúd bhí séasúr Iomána agus Peile CLG, Rugbaí, an tUachtarán Biden i mBaile Átha Cliath agus Maigh Eo, ceolchoirmeacha i bhFionnradharc, Coláiste na Tríonóide, Páirc Naomh Anna agus Dún Laoghaire, Seó Eitleoireachta Bhré, Ceolchoirmeacha i Mullach Íde, agus a lán longa cúrsála ag an gCóbh agus i nDún Laoghaire. Leis sin, áiríodh 23 imeacht ag Páirc an Chrócaigh agus Staid Aviva, agus iad go léir díolta amach: 80,000 duine ag Seó Eitleoireachta Bhré, agus na daoine go léir a d'úsáid an DART chun dul chuig na ceolchoirmeacha i Mullach Íde. D'fhreastail idir 20,000 agus 25,000 duine ar gach ceann de na seacht n-imeacht.

Tugadh isteach tráthchlár nua i mí na Nollag, lenar cuireadh seirbhísí nua le bealaí Chorcaí, Bhéal Feirste agus Chathair na Mart, agus cuireadh seirbhísí speisialta ar siúl amach san oíche ar an Déardaoin chomh maith le hoíche Dé hAoine agus Dé Sathairn nuair a bhí an Nollaig ag teannadh linn.

Oibríodh seirbhísí le linn 2023 tráth a raibh oibreacha feabhsúcháin bonneagair ar mhórscála ar siúl ar chuid dár bpríomhbhealaí. Rinneadh iadsan a phleanáil sa chaoi is nach gcuirfí isteach ar imeachtaí ag na deirí seachtaine fada. Bhí an Rannóg Oibríochtaí agus an Rannóg Bonneagair ag obair as lámha a chéile lena chinntiú go gcuirfí isteach ar imeachtaí a laghad a d'fhéadfaí.

Léargas: Seó Eitleoireachta Bhré, 2023

Ar cheann de na príomhéachtaí a rinne an Fhoireann um Oibríochtaí agus Eispéireas an Chustaiméara in 2023 bhí plean nua i gcomhair Sheó Eitleoireachta Bhré, a bhí ar siúl i mí Iúil. Bhí an Seó Eitleoireachta ar siúl ag an am céanna le cluiche cairdiúil Celtic v. Wolves i Staid Aviva ar an Satharn, trí cheolchoirm i nDún Laoghaire agus cluiche ceannais na hÉireann i bPáirc an Chrócaigh Dé Domhnaigh. Idir na himeachtaí sin go léir, ba é an deireadh seachtaine ba ghnóthaí é a bhí ag an DART le tamall anuas.

Aon doiciméad cuimsitheach amháin a bhí sa phlean i gcomhair an tSeó Eitleoireachta, a chlúdaigh an dá lá. Leagadh síos ann amlíne ó thús go deireadh an imeachta, léarscáileanna den láthair agus liosta cuimsitheach teagmhálaithe.

Féachadh chuige gurbh fhearr i bhfad eispéireas an chustaiméara ná mar a bhí amhlaidh in 2022, agus tugadh aird ar cheachtanna a foghlaimíodh ónar tharla an bhliain sin. Go sonrach, tugadh aghaidh sa phlean ar na nithe seo a leanas:

- *Cruinnithe Inmheánacha le Páirtithe Leasmhara, ag tosú ó Eanáir 2023 chun pleanáil agus ullmhú a dhéanamh.*
- *Cruinnithe Seachtracha le Páirtithe Leasmhara, le lucht eagraithe Sheó Eitleoireachta Bhré, le Gardaí Bhré, le Briogáid Dóiteáin Chill Mhantáin, agus le Comhairle Baile Bhré, agus samhailchleachtadh ullmhúcháin san áireamh.*
- *Cumarsáid fheabhsaithe le Gardaí Bhré. Chabhraigh rannpháirtíocht bhreise roimh ré agus na Gardaí breise don dá lá leis an bplean tráchta a athrú ar an Satharn, ionas go bhféadfaí carranna a chosc agus na sluaite a bhainistiú gan an trácht a bheith sa mhullach orthu.*
- *Bhí láithreacht ag an Údarás Náisiúnta Iompair san Ionad Rialaithe Imeachta den chéad uair, in Áras Cathartha Bhré, agus bhí teagmháil dhíreach ag lucht bainistíochta na n-imeachtaí leis an Ionad Rialaithe.*
- *Cuireadh baill foirne i ngach stáisiún ó Mhullach Íde/Binn Éadair go dtí na Clocha Liatha, le cabhair ó Fhoireann Imeachta CX. Bunaíodh foirne imeachta ar leith i Stáisiún Uí Chonghaile, Stáisiún an Phiarsaigh, agus Stáisiún Bhré le haghaidh na n-imeachtaí éagsúla, chomh maith le foireann iomlán imeachtaí i Stáisiún Bhóthar Lansdúin Dé Sathairn don chluiche Celtic v. Wolves.*
- *Rinneadh postálacha réamhghníomhacha ar na meáin shóisialta chun ionchais na gcustaiméirí a bhainistiú agus iad ag taisteal chuig an imeacht ar an DART agus chun daoine a spreagadh a n-aistear a phleanáil ag na hamanna ba ghnóthaí.*

Lonnaíodh bainisteoir oibríochtaí san ionad rialaithe comharthaíochta ar an dá lá, chun dul i gcomhairle leis na foirne bainistíochta san ionad féin agus leis an bhfoireann bainistíochta imeachtaí ar an láthair.

I measc na socruithe don Seó bhí siad seo a leanas:

- *Dúnadh Crosaire Comhréidh Bhré do thrácht bóthair ó 10:00 go 16:00 ar an dá lá, ionas go mbeadh bealach glan ag an DART ó Sheanchill go Bré. Bhí córas bainistíochta sluaite i bhfeidhm ag stáisiún Bhré chun tacú leis sin.*
- *Rinneadh rialáil ghníomhach ar na traenacha idir Seanchill agus Bré, agus bhíothas i dteagmháil dhíreach leis an lucht bainistíochta imeachtaí i mBré agus leis na tiománaithe*
- *Forbraíodh córas scuaine nua (mar a úsáideann Disney) os comhair Stáisiún Bhré do chustaiméirí a bhí ag dul abhaile ón imeacht. Córas solúbtha scuaine a bhí i gceist a raibh acmhainn ann do shluaite breise.*

Dúirt an Coimisiún um Rialáil Iarnróid gur cheart d'Iarnród Éireann leas a bhaint as an imeacht mar theimpléad le haghaidh imeachtaí den sórt sin agus le haghaidh na bainistíochta a dhéantar orthu.

Na hAonaid Ghnó Tráchtála

Europort Ros Láir

Bhí borradh faoin ngnó i Europort Ros Láir ar feadh na bliana 2023. Chuaigh breis agus 226,500 aonad lastais tríd an gcalafort (an méid is mó riamh), arb ionann é sin agus méadú 13% i gcomparáid leis an mbliain roimhe sin. Tháinig borradh mór faoi sheirbhísí paisinéirí freisin, agus bhain breis agus 636,000 paisinéir úsáid as an gcalafort. Sin méadú 15% i gcomparáid le 2022 agus méadú 9% i gcomparáid leis na leibhéil in 2019, roimh phaindéim COVID-19. Bhain Europort Ros Láir amach buaicphointe airgeadais nua freisin in 2023 nuair a rinneadh ioncam €14.9m, méadú 15% ar an ioncam a rinneadh in 2022, figiúr a bhí ina bhuaicphointe an tráth sin.

I rith na bliana, cuireadh le hacmhainneacht na n-árthach le tabhairt isteach Stena Line MV Stena Vision go Cherbourg agus MV Stena Nordica go Fishguard, agus thug Irish Ferries isteach seirbhís MV Oscar Wilde go Pembroke. Ina theannta sin, rinne Finnlines, a bhunaigh seirbhís nua dhá uair sa tseachtain go Zeebrugge in 2022, an bealach a neartú tuilleadh tríd an tríú seirbhís sheachtainiúil díreach chuig Zeebrugge a chur ar bun in 2023, ar MV Finnwave a thógann 250 aonad lastais.

In 2023 freisin, cuireadh tús leis an infheistíocht is mó riamh sa chalafort le caiteachas réamh-mheasta de níos mó ná €200m, rud a sholáthróidh saoráid den chéad scoth lena dtacófar le honnmhaireoirí, le hallmhaireoirí, leis an turasóireacht agus le tionscail slabhra soláthair an réigiúin agus na tíre.

Cuireadh tús le haistear digitithe an chalafoirt nuair a ceapadh Brock Solutions, lena bhfuil sé beartaithe Ros Láir a bheith ar an gcalafort is cliste san Eoraip faoi 2024. Tacóidh teicneolaíocht cheannródaíoch leis an athrú ó bhonn ar an gcalafort agus cuirfidh sí go mór leis an éifeachtúlacht agus le heispéireas na gcustaiméirí i ngach gné dá n-aistear.

Baineadh garsprioc mhór amach freisin nuair a fuair Europort Ros Láir ceadúnas urthrá chun Mol Náisiúnta na hÉireann um Fhuinneamh In-athnuaite Amach ón gCósta a fhorbairt. Leis an tionscnamh tábhachtach sin, dar luach €220 milliún, beidh an chéad saoráid dá leithéid i bPoblacht na hÉireann á tógáil. Is maith an áit a bhfuil an calafort suite chun tacú leis an tionscal Fuinnimh In-athnuaite Amach ón gCósta agus chun freastal ar go leor tionscadail Feirmeacha Gaoithe atá beartaithe do Mhuir Éireann agus don Mhuir Cheilteach.

Aithníodh éachtaí an chalafoirt nuair a ainmníodh é mar Chalafort Farantóireachta Eorpach na Bliana ag Cruinniú Mullaigh Loingseoireachta Farantóireachta na hEorpa. Is é Europort Ros Láir an t-aon chalafort in Éirinn a fuair an gradam mór le rá sin go dtí seo.

Lastas Iarnróid agus Navigator

Ioncam iomlán €10.7m a rinneadh ón ngnó lastais in 2023: €4.6m ón ngnó iarnróid agus €6.1m ó Navigator. Táimid fós dírithe go tréan ar ghnó an lastais iarnróid a chur chun cinn agus borradh a chur faoi.

Cuireadh tús le roinnt tionscadail lastais iarnróid chun ár straitéis uaillmhianach Lastais Iarnróid 2040 a chur i bhfeidhm, lena n-áirítear:

- cuireadh tús leis na hoibreacha faoi Chéim 1 den obair ar líne na Sionna agus Fhainge, lena gcuirfear seirbhísí lastais ar bun arís chomh fada leis an bpríomhchalafort ar bhord farraige iarthar na hÉireann.
- d'éirigh le hiarratas ar chistiú ón tSaoráid um Chónascadh na hEorpa, agus dá bharr sin ceapadh Foireann Comhairliúcháin Ildisciplíneach chun tacú leis an bhfoireann lastais iarnróid maidir le soláthar leanúnach rothstoic nua, dearadh mol idirmhódúil agus láithreán nua lastais iarnróid, chomh maith le feabhas a chur ar an nascacht i dtaobh lastas iarnróid ag gach príomhchalafort agus deiseanna a aimsiú chun gnó tráchtála a fhorbairt amach anseo.

I measc na dtionscnamh lastais iarnróid eile in 2023, cuireadh tús le hoibreacha ar athchóiriú an fhlít vaigíní póca agus rinne Iarnród Éireann triail i mí Mheán Fómhair i gcomhpháirtíocht le Doyle Shipping Group (DSG) ag Calafort Bhaile Átha Cliath.

Thosaigh XPO, príomhsholáthraí réiteach nuálacha agus inbhuanaithe iompair agus lóistíochta, ag seoladh táirgí do Baxter Healthcare ó shaoráid lastais Iarnród Éireann i mBéal an Átha go Cuan Phort Láirge.

Lean gnó Navigator ar aghaidh ag soláthar seirbhís den scoth do thionscal na ngluaisteán agus borradh faoi. Rinneadh conarthaí nua lenár bpríomhchustaiméirí agus baineadh amach feidhmíocht fhoriomlán 99.16% i leith 2023 i dtaobh earraí a sheachadadh in am.

Cúrsaí Airgeadais

Ba é toradh foriomlán na bliana glanbharrachas airgeadais tar éis cánachais €7.5m (2022: barrachas €0.8m) agus Glansócmhainní €54.1m (2022: €46.6m). Léiríonn barrachas na bliana 2023 an tionchar a bhí ag an gcaiteachas méadaithe ar chothabháil in 2022, brabús réasúnta faoi chonradh Oibleagáide Seirbhíse Poiblí leis an Údarás Náisiúnta Iompair agus an glantoradh dearfach ar fud na ngníomhaíochtaí tráchtála.

Ón 1 Eanáir 2023, bhí IÉ ag feidhmiú faoi ollchonradh leis an Údarás Náisiúnta Iompair. Faigheann IÉ ioncam OSP as ucht seirbhísí a sholáthar faoi théarmaí an chonartha. Aithnítear an t-ioncam sin ón gconradh i ráiteas ioncaim IÉ.

Léiríonn an t-ioncam iomlán €72.2m (2022: €224.1m) ó oibríochtaí sa bhliain an t-aistriú go dtí ollchonradh ina gcuirtear ioncam paisinéirí (2022: €166.5m) agus ioncam ó charrchlóis na stáisiún (2022: €4.8m) san áireamh i gcuntais an Údaráis Náisiúnta Iompair ón 1 Eanáir 2023. Tháinig laghdú €4.6m (2022: €4.8m) ar ioncam Lastais Iarnróid €0.2m, agus ba é an phríomhchúis leis sin an glantionchar a bhí ag dúnadh Mianaigh na Teamhrach in 2023. Méadú €2.0m a tháinig ar an ioncam ó Europort Ros Láir, €14.9m (2022 €12.9m), de bharr borradh leanúnach a bheith faoi thrácht paisinéirí agus trácht lastais.

Tháinig méadú €17.6m ar an ioncam eile sa bhliain go dtí €52.7m (2022: €35.1m). Is é is cúis is mó leis an méadú ná an bunmhéadú ar ioncam réadmhaoine €5.1m ó ioncam cíosa agus méid aonuaire i ndáil le hioncam na bliana roimhe sin a bhí faoi réir díospóid chustaiméara €10.3m, díospóid a socraíodh ina hiomláine. Is ó Navigator a thagann €0.3m den sciar eile €2.2m, mar gheall ar éileamh méadaithe, agus fuarthas ioncam tríú páirtí €1.9m i leith na bliana, méadú i gcomparáid leis an mbliain roimhe sin.

Caiteachas párolla €315.9m (2022: €296.3m) a bhí i gceist, sin méadú €19.6m i gcomparáid leis an mbliain roimhe sin. Ba é an phríomhchúis a bhí leis sin gur cuireadh i bhfeidhm an dara bliain de bheart pá na bliana 2022 agus gur tháinig méadú ar an meánlíon fostaithe go 4,559 duine (2022: 4,339). Rinneadh na méaduithe sin ar fud na heagraíochta chun soláthar seirbhísí do phaisinéirí agus méadú ar thionscadail chaipitil agus chothabhála a chinntiú. Tháinig méadú €28.2m i gcomparáid leis an mbliain roimhe sin ar na costais oibriúcháin eile €303.6m (2022: €275.4m), agus ba é an phríomhchúis a bhí leis sin an méadú ar ghníomhaíochtaí cothabhála, costais níos airde i leith léasa oibriúcháin agus méadú ar mhuirir éileamh.

Tháinig méadú €87.3m ar an gcistiú iomlán ón státchiste, cistiú €910.2m (2022: €822.9m) in 2023 i gcomparáid leis an mbliain roimhe sin. Fuarthas cistiú €281.5m in 2023 (2022: €241.0m) ón Roinn Iompair faoin gConradh Ilbhliantúil Bonneagair agus fuarthas €23.2m (2022: €19.7m) anuas air sin i gcomhair tionscadail chaipitil. Sholáthair an tÚdarás Náisiúnta Iompair cistiú €345.2m (2022: €166.3m) i leith na hOibleagáide Seirbhíse Poiblí chun seirbhísí paisinéirí a chur ar fáil. Fuarthas cistiú caipitil iomlán €42.4m (2022: €39.4m) i leith na hOibleagáide Seirbhíse Poiblí le haghaidh cothabháil throm a dhéanamh ar an rothstoc agus seirbhísí do phaisinéirí a oibriú.

Sholáthair an tÚdarás Náisiúnta Iompair €204.2m breise (2022: €227.2m) i gcomhair tionscadail chaipitil. Fuarthas cistiú eile ón Státchiste dar luach €13.7m sa bhliain agus bhain €10.5m de sin le cosaint cósta €7.2m, tobhaigh chomhairle €1.8m, straitéis flít €1.2m agus seirbhísí do phaisinéirí €0.3m. Baineann an méid €3.2m eile le cistiú a fuarthas faoin tSaoráid um Chónascadh na hEorpa le haghaidh infheistíocht chaipitil €1.9m i seirbhísí iarnróid uile-oileáin agus €1.3m ag Europort Ros Láir.

Úsáideadh suim airgid €55.9m (2022: gineadh suim airgid €19.9m) i leith na bliana (gan maoiniú i measc na gcuideachtaí féin san áireamh). Eascraíonn an toradh diúltach sin as glanbharrachas agus costais dímheasa níos airde, arna bhfritháireamh ag caiteachas caipitil oibre níos airde agus méadú ar an gcaiteachas caipitiúil. Dá dtarlódh cúlú geilleagrach nó dá ngearrfaí siar an cistiú ón stát, d'fhéadfadh sé sin dul i bhfeidhm go mór ar an gclár comhardaithe fós.

In 2023, rinne IÉ brabús trádála €3.0m (2022: caillteanas trádála €2.0m) tar éis cánach. Is féidir caillteanais trádála ó bhlianta roimhe seo a úsáid chun brabúis trádála na bliana reatha a fhritháireamh. Bhain Iarnród Éireann leas as an gcaillteanas sin agus an muirear cánach i leith na bliana á ríomh aige.

Ba é an brabús cíosa i leith na bliana ná €6.2m (2022: €4.6m). Fuarthas ioncam úis comhlán €1.5m in 2023. Breacadh muirear cánach €1.9m sa chuntas brabúis agus caillteanais i leith na bliana, i ndáil le brabús cíosa agus ús comhlán.

Costais Chomhairleoireachta

De réir an Chóid Cleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú, 2016, leagtar amach sa tábla thíos na costais chomhairleoireachta a thabhaigh an chuideachta in 2023 atá san áireamh sna costais oibriúcháin agus na costais eile (féach Nóta 6). An méadú ar chostais chothabhála agus athnuachana, is le tionscadail chaipitil go príomha a bhaineann sé.

	2023 €'000	2022 €'000
Cothabháil agus Athnuachan	16,722	22,400
Gnéithe Oibriúcháin agus Eile	490	501
Straitéis agus Dearadh na hEagraíochta	214	1,391
Ollchostais Chomhairleoireachta	**17,426**	**24,292**
Costais Chaipitlithe	(16,546)	(22,196)
Glanchostais Chomhairleoireachta	**880**	**2,096**

Ár nGréasán

Leanadh le hoibreacha athnuachana rianta ar an líne idir Baile Átha Cliath agus Corcaigh in 2023 faoi Thionscadal Athchóirithe Líne Chorcaí. Faoin tionscadal sin, tá ballasta glanta ar stráice 163 míle, tá breis is 70 míle de bhóthar iarainn nua leagtha síos agus cuireadh isteach draenacha nua i stráice 20 míle. Cé gur dealraitheach go mbaineann an tionscadal le hathsholáthar seansócmhainní atá imithe in éag, tá buntáistí eile ag gabháil leis freisin: is fearr is féidir brath ar an rian, tá na paisinéirí níos compordaí agus laghdaíodh an t-achar ama a thógann aistir. Go dtí seo tá sé ina thoradh ar an tionscadal gur ardaíodh an luas ar stráice 90 míle den rian ó 90mph go 100mph.

I measc na dtionscadal eile a cuireadh i bhfeidhm in 2023 bhí obair mhór chun athnuachan a dhéanamh ar dhroichid ar línte Bhaile Átha Cliath/Corcaigh, Bhaile Átha Cliath/Gaillimh agus Bhaile Átha Cliath/Sligeach agus rinneadh mór-athnuachan ar phointí agus crosairí ar an DART agus líne Bhéal Feirste. Chuir gach ceann de na trí rannóg réigiúnacha, Baile Átha Cliath, Gabhal agus Baile Átha Luain cláir mhóra chothabhála agus athnuachana i bhfeidhm.

Téama eile a bhí sa nuachóiriú in 2023 agus de bharr na hinfheistíochta leanúnaí inár bhflít meaisíní rianta, atá ríthábhachtach ó thaobh iniúchadh agus cothabháil an ghréasáin de, bhíothas in ann úsáid a bhaint as an gcrann tógála nua Kirov, gléas úrscothach, ardfheidhmiúil, in éineacht lenár bhfeithicil nua taifeadta rian.

Tosaíodh ag ceannach Córas Comhnasctha Ríomhairebhunaithe (CCR), atá nua-aimseartha agus a oireann dá bhfeidhm, le cur in áit na struchtúr comhghlasála atá ann cheana. Faoin gconradh sin, clúdaítear soláthar agus tacaíocht i leith córas CCR nua ar feadh a shaolré iomláine lena n-áirítear na comhéadain fheidhmeacha, oibríochtúla agus theicniúla go léir ar feadh 25 bliana. Tá na tairiscintí le bheith istigh faoi dheireadh Ráithe 1 2024.

Le linn 2023, faoin tionscadal um Athnuachan na Línte Lasnairde, rinneadh athnuachan ar bheagán faoi bhun 40km cábla den bhonneagar tacaíochta gaolmhar, mar chuid de straitéis cothabhála coiscthí lena chinntiú go bhfuil an bonneagar oiriúnach dá fheidhm. Tá an tionscadal sin á chur i bhfeidhm trí chonradh athnuachana línte lasnairde cúig bliana le Sacyr Neopul. Rinneadh na hoibreacha sin i rith sé dheireadh seachtaine inar dúnadh an córas, ag teacht leis an bplean. Rinneadh athnuachan ar dheich gcinn de línte ardteannais lena n-áirítear sreang theagmhála, sreang theachtaire, sreang thalmhaithe, agus sreang fhriothálach a chur in ionad na seansreag tráth ar dúnadh an córas seal i gcomhair na hoibre sin, agus rinneadh oibreacha ar threalamh líne lasnairde gaolmhar ar nós starrmhaidí, inslitheoirí, gléasanna teannaithe, agus inslitheoirí coda ar feadh na bliana, istoíche i lár na seachtaine, rud nár chuir isteach ar na traenacha.

Athsholáthar an Líonra Teileachumarsáide Oibriúcháin: Tá córais tarchuir Iarnród Éireann ag dul in éag agus tá Malartú Lipéad Ilphrótacail – Próifíl Iompair (MLI-PI) á gcur ina n-áit, gan cur isteach ar na seirbhísí traenach. Le MLI-PI, tá leagan nua á shuiteáil den Líonra SDH/PDH, atá deartha le haghaidh Teileachumarsáid Oibriúcháin i nGléasraí Cumhachta agus Iarnróid agus a chuirtear i bhfeidhm ar fud chórais iarnróid na hEorpa. Tá 23% de na 103 nód deimhnithe a theastaíonn chun tacú le hoibriú an Ionaid Náisiúnta Rialaithe Traenacha coimisiúnaithe. Ar an iomlán, tá sé beartaithe faoin gclár oibreacha go ndéanfar athnuachan ar thart ar 500 nód.

Léargas: Athnuachan ar an Trealamh Línte Lasnairde le Tissa Teresa Thomas, Innealtóir Iarchéime (CTL)

I mí Iúil 2023, thosaigh mé ar mo bhabhta sé mhí le foireann Athnuachana na Línte Lasnairde DART sa Rannóg Comharthaíochta, Teileachumarsáide agus Leictreachais (CTL) faoin gClár Iarchéime CTL. Tá foireann an tionscadail um athnuachan na línte lasnairde páirteach i straitéis cothabhála coiscthí lena chinntiú go bhfuil an bonneagar oiriúnach dá fheidhm. Tá sé sin á dhéanamh trí chonradh cothabhála agus athnuachana línte lasnairde cúig bliana le Sacyr Neopul agus ceithre cinn dá bhfochonraitheoirí. In 2023, rinne an fhoireann athnuachan ar bheagán faoi bhun 40,000m de línte lasnairde agus ar an mbonneagar tacaíochta a ghabhann leo. Agus mé ag obair ansin, bhí mé i láthair le linn ceithre bhabhta oibre ar an láthair.

An ceathrú babhta a rinneadh in 2023, tugadh faoi ag an deireadh seachtaine saoire bainc idir an 28 agus an 31 Deireadh Fómhair. D'éirigh le foireann na línte lasnairde DART breis agus 11,600m de shreanga nua a chur in ionad seansreang, go slán sábháilte, le linn seacht seal oibre as a chéile le linn na tréimhse 76 uair an chloig sin ina raibh sé pleanáilte go mbeadh an córas as feidhm. Rinneadh na hoibreacha ar stráice 3.5km den bhóthar iarainn idir Bóthar Chluain Tarbh agus Ráth Eanaigh. Bhí an obair sin ar bun ar an dá líne agus cuireadh ocht gcinn de shreanga nua isteach sa stráice sin ionas gur cinn nua uile a bhí ann.

A bhuí le dea-scileanna pleanála agus bainistíochta, rinne na páirtithe go léir na hoibreacha ar bhealach sábháilte laistigh de thréimhse ama theoranta. Cuireadh seisiúin faisnéise faoin tsábháilteacht ar bun sular tugadh faoi na hoibreacha, eagraíodh seisiúin faisnéise ar an láthair roimh gach seal oibre agus rinneadh seiceálacha feadh an ama lena chinntiú go raibh an obair go léir ar ardchaighdeán. Agus mé ag obair ar an láthair, tháinig mé ar thuiscint ar na gnéithe agus na deacrachtaí a bhaineann le córas a chur as feidhm go sealadach chun obair a dhéanamh air.

Inbhuanaitheacht

Tá cur síos i straitéis inbhuanaitheachta Iarnród Éireann ar ghealltanais na cuideachta maidir le gnéithe comhshaoil, sóisialta agus geilleagrach den inbhuanaitheacht. Tá Iarnród Éireann, i gcomhar lena phríomhpháirtithe leasmhara san eagraíocht féin agus lasmuigh di, ag gabháil do réimse leathan tionscnamh faoi na trí cholún idirghaolmhara sin. Tacaíonn na tionscnaimh sin le feidhmiú roinnt príomhbheartais agus straitéisí náisiúnta lena gcuirtear chun cinn forbairt náisiúnta, éagsúlacht agus freagracht shóisialta agus chomhshaoil, lena n-áirítear aghaidh a thabhairt ar an oiriúnú don athrú aeráide, an tseasmhacht ina leith agus an maolú air. Cheap an tAire Iompair Iarnród Éireann, mar aon le 25 eagraíocht eile, chun tacú le baint amach Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe.

I rith na bliana sheol an tAire Ryan ár bPlean Gníomhaithe ar son na hAeráide, ina leagtar amach an bóthar chun laghdú astaíochtaí 51% a bhaint amach faoi 2030. Tá ár straitéis inbhuanaitheachta uile-chuideachta ('Sustainability in Motion') tugtha cothrom le dáta againn. Tá straitéisí um Oiriúnú Aeráide, Bainistíocht Dramhaíola agus Geilleagar Ciorclach, agus straitéis chun Astaíochtaí Scóip 3 a laghdú ullmhaithe againn le seoladh in 2024.

Ar an leibhéal foriomlán, tá an méid fuinnimh a ídítear agus na hastaíochtaí carbóin ar ais ar na leibhéil a bhíodh ann roimh an bpaindéim, tráth a bhfuil na seirbhísí go léir á rith arís.

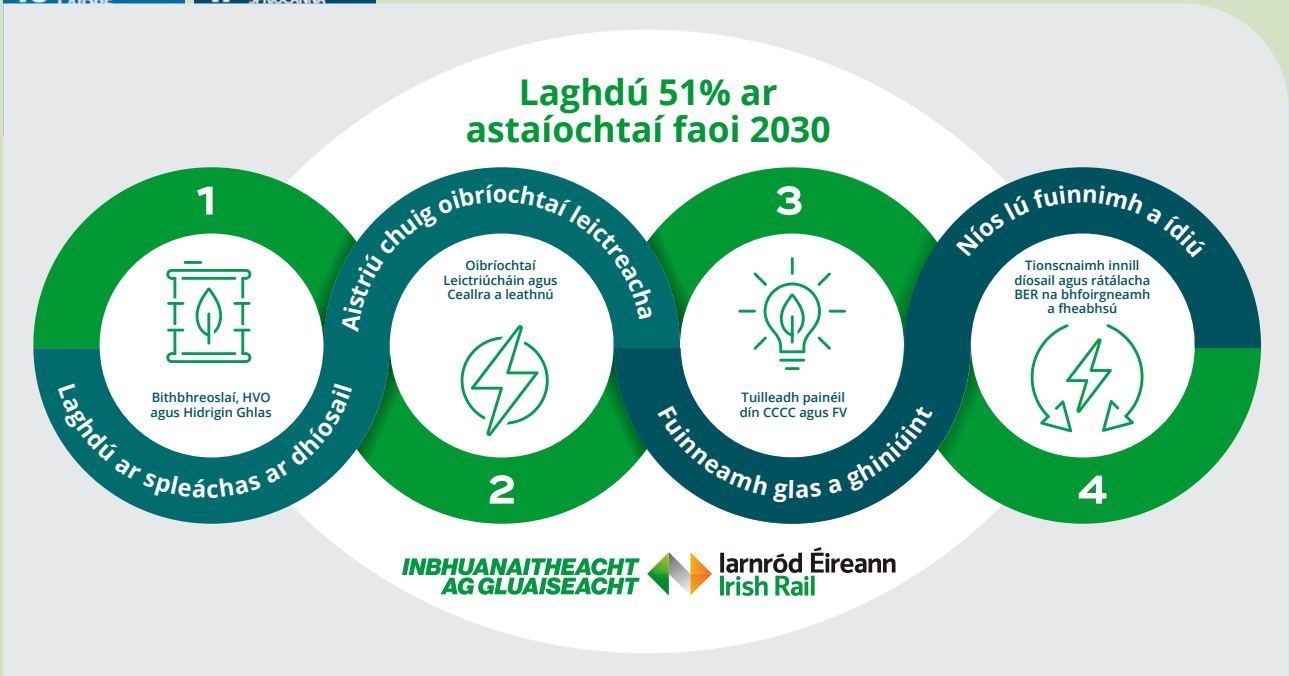

Ár Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe 2030

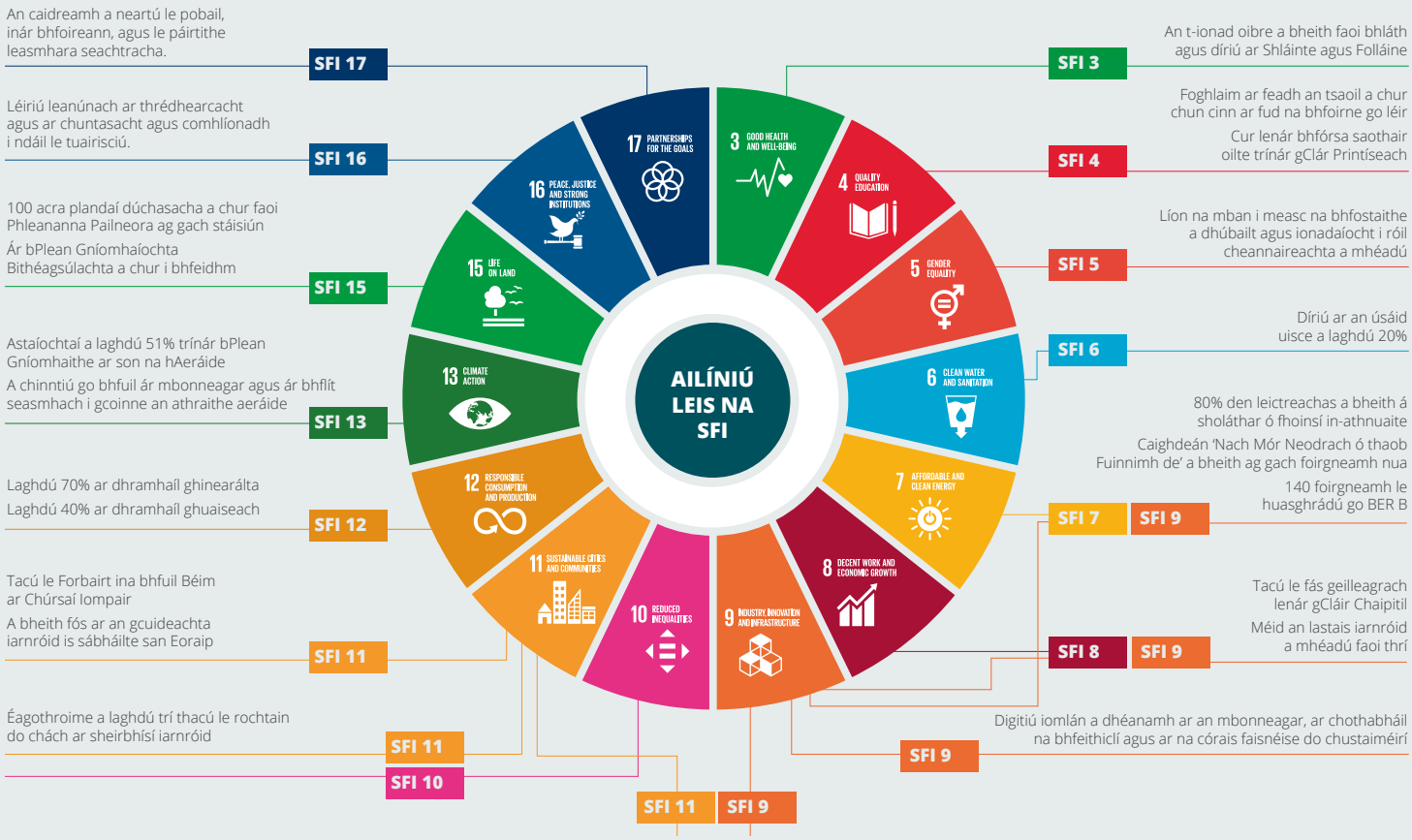

Díosal i gcomhair Tarraingthe

Tháinig méadú 3.5% ar an méid díosail a ídíodh agus tháinig laghdú 28% ar líon na gciliméadar a thaistil paisinéirí i gcás seirbhísí díosail i gcomparáid le 2022.

Tháinig méadú breise 8.5% ar líon na gciliméadar a chlúdaigh na traenacha mar gheall ar mhinicíocht mhéadaithe ar bhealaí áirithe.

DART

Tháinig laghdú an-bheag 0.3% ar an méid leictreachais a ídítear chun an DART a tharraingt i gcomparáid le figiúr na bliana 2022 agus tháinig méadú 25% ar líon na gciliméadar a thaistil paisinéirí, rud a léiríonn méadú ar éifeachtúlacht fuinnimh.

Breosla i gcomhair Feithiclí Bóthair

Tháinig méadú 1.2% ar úsáid breosla sna feithiclí bóthair i gcomparáid leis an mbliain 2022. Cé go bhfuil Iarnród Éireann ag gabháil go gníomhach do bheartas faoina bhfuil carranna leictreacha á gceannach aige, níl an comhthéacs tráchtála agus an bonneagar luchtaithe inmheánach aibí go leor fós le go n-éireoidh linn imeacht ó veaineanna díosail.

Leictreachas

Coinníodh leis an treocht anuas maidir le hídiú leictreachais i gcomhair sócmhainní seasta (foirgnimh, córas comharthaíochta, córas teileachumarsáide) agus laghdú 1.5% a bhí i gceist i gcomparáid le 2022.

Gás

Tháinig méadú breis is 20% ar an méid gáis a ídíodh in 2022 mar thoradh ar an úsáid mhéadaithe a baineadh as an Ionad Náisiúnta Rialaithe Traenacha, soláthairtí gáis a bheith á gcur ar fáil d'Iosta Luimnigh arís, méadú ar ghníomhaíochtaí cothabhála in iostaí iarnróid agus méadú ar an úsáid gáis in oibríochtaí ag oifigí agus stáisiúin.

Tá an inbhuanaitheacht ina cuid lárnach dár n-oibríochtaí, agus de chuid mhór de na tionscnaimh atá sonraithe thuas ar fud gach réimse de ghnóthaí Iarnród Éireann. I measc na dtionscnamh inbhuanaitheachta breise do 2023 tá:

Dícharbónú agus Fuinneamh

Léirítear thíos próifíl ídithe fuinnimh agus carbóin (MWh) Iarnród Éireann (gach figiúr slánaithe chuig '000):

Próifíl Fuinnimh agus Charbóin – Iarnród Éireann (MWh)

Bliain	B 2019	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023		2023 vs. 2022
Ola dhíosail le haghaidh feithiclí a tharraingt	460,113	375,233	441,315	450,078	466,009	●	3.5%
Leictreachas le haghaidh feithiclí a tharraingt	27,695	23,235	23,453	26,034	26,103	●	0.3%
Breosla i gcomhair Feithiclí Bóthair	14,676	14,645	14,644	15,172	15,360	●	1.2%
Leictreachas le haghaidh sócmhainní seasta	37,275	35,910	34,413	33,797	33,287	●	-1.5%
Gás don téamh	9,213	9,448	9,673	8,821	11,052	●	25.3%
Ídiú Fuinnimh iomlán MWh	548,972	458,470	523,498	533,902	551,811	●	3.4%
Iomlán Astaíochtaí CO_2 ('000 tona)	137.6	112.3	135.8	131.7	134.5	●	2.1%
Astaíochtaí CO_2 an DART ('000 tona)	9.5	7.7	9.1	8.6	8.3	●	-3.4%
Astaíochtaí CO_2 tona/ '000 km traenach IOMLÁN	7.1	6.6	7.9	7.2	6.8	●	-5.9%
Paisinéirí M km	2,399	877	870	1,731	2,235	●	29.1%
Ídiú Fuinnimh iomlán MWh in aghaidh 10k km Paisinéara	2.29	5.23	6.02	3.08	2.47	●	-20.0%
Traenacha M km	19.26	16.95	17.10	18.24	19.79	●	8.5%
Ídiú Fuinnimh iomlán MWh in aghaidh 100 km Traenach	2.85	2.70	3.06	2.93	2.79	●	-4.7%

Foriomlán

Tháinig méadú 3.4% le hais 2022 ar an ídiú foriomlán fuinnimh. Is é an chúis is mó (>90%) leis sin ná an méadú ar an úsáid a bhaintear as díosal i gcomhair tarraingthe de bharr acmhainneacht bhreise a bheith curtha le Seirbhísí Comaitéireachta Chorcaí, leis an líne idir Heuston agus Droichead Nua, agus leis an líne idir Duga na Canálach Móire agus Collchoill, agus seirbhís nua tráthnóna a bheith ar bun idir Stáisiún Uí Chonghaile agus Guaire.

Costais

Is ar na margaí mórdhíola gáis a bhíonn costas an leictreachais bunaithe den chuid is mó agus d'éirigh na praghsanna cuid mhaith níos cobhsaí i gcomparáid le 2022.

Tháinig laghdú 22% ar chostais leictreachais in aghaidh an aonaid ó 2022 go 2023. Tá Iarnród Éireann ag ullmhú chun tairiscintí a iarraidh ar CCCC (Comhaontú Ceannach Cumhachta Corparáidí) le haghaidh fuinneamh in-athnuaite a ghiniúint lasmuigh den láthair, ionas nach mbeimid chomh neamhchosanta ó thaobh airgeadais de ar na margaí mórdhíola leictreachais.

13 GNÍOMHÚ AR SON NA HAERÁIDE

Dícharbónú

Nóta: *Is é ÚFIÉ an comhlacht stáit a riarann cuntasaíocht agus tuairisciú CO2 i leith na spriocanna éigeantacha aeráide don bhliain 2030. Déanann ÚFIÉ lorg CO2 Iarnród Éireann a ríomh go neamhspleách bunaithe ar ionchuir fuinnimh Iarnród Éireann. Tabhair faoi deara gur athraíodh an modh tuairiscithe sonraí CO2 agus sonraí kWh sa tuarascáil seo chun leas a bhaint as figiúirí ÚFIÉ inár dtábla i gcomparáid leis na luachanna roimhe seo a gineadh ar bhonn ríofa (2019-2023 agus na blianta sin san áireamh).*

Is ionann ár nglanastaíochtaí carbóin 134,500 tonna agus méadú 2.1% le hais 2022, de bharr níos mó díosail a bheith a ídiú. Tabhair faoi deara go bhfuil astaíochtaí Scóip 1 (rothstoc, feithiclí bóthair, innill theirmeacha) agus astaíochtaí Scóip 2 (leictreachas a cheannaítear) san áireamh san fhigiúr sin.

Cuirfear 41 carr iarnróid 22000 Intercity i mbun seirbhíse in 2024. Leis sin, beimid in ann níos mó paisinéirí a iompar agus cuirfear lenár n-astaíochtaí ón rothstoc díosail. Tá sé sin ag teacht lenár réamhaisnéis, agus tá sé beartaithe go laghdófar astaíochtaí faoinár bPlean Gníomhaithe ar son na hAeráide ó 2025 go 2026, de réir mar a chuirtear feithiclí DART+ i mbun seirbhíse.

Léargas: Suíomh Oibreacha atá Neodrach ó thaobh Fuinnimh de

Le linn Shaoire Bhainc mhí Dheireadh Fómhair, thug an Rannóg Bonneagair faoi na chéad oibreacha dá cuid atá neodrach ó thaobh fuinnimh de. Tugadh faoi na hoibreacha glantacháin ballasta idir Maigh Muirí agus an Inse, agus baineadh leas as Meaisíní ar Raon (MRanna), áiseanna leasa, feithiclí, gléasra beag, agus trealamh a ritheann ar fhoinse mhalartach cumhachta nó ar bhithbhreosla eile. Mar gheall ar an athrú ó dhíosal go foinse mhalartach cumhachta/bithbhreosla eile, baineadh amach laghdú 90% ar astaíochtaí carbóin ar an láthair. Chun an 10% eile dár n-astaíochtaí carbóin a fhritháireamh, cuireadh 300 crann i mBaile Uí Chaoilte, Co. Loch Garman.

Is ar cheallra a ritheadh gach gléasra agus trealamh beag den chéad uair, rud a d'fhág go rabhamar neodrach ó thaobh fuinnimh de. Ina theannta sin, trí ghléasra agus trealamh beag leictreach a úsáid in áit na ngnáthinneall díosail, laghdaíodh go mór an torann agus an truailliú a chuaigh i bhfeidhm ar gach duine sa chomharsanacht, agus daoine a bhfuil cónaí orthu in aice leis an láthair san áireamh.

Dearadh na háiseanna leasa ar an suíomh glantacháin ballasta chun rith ar chumhacht gréine den chuid is mó, lena chinntiú go raibh an lorg carbóin chomh beag agus a d'fhéadfaí é agus gur ar éigean a bhí astaíochtaí ar bith á nginiúint. Mar gheall ar na saoráidí leasa glasa a bhfuil dearadh cliste orthu agus ina mbaintear leas as próisis atá tíosach ar fhuinneamh, seachnaíodh 98% den ídiú fuinnimh i gcomparáid leis an ngnáthghléasra a bhíodh in úsáid.

Bealach a bhí sna hoibreacha chun réiteach i gcomhair na mbeart chun laghdú 51% ar astaíochtaí carbóin a bhaint amach faoi 2030 agus Éire a bheith neodrach ó thaobh carbóin de faoi 2050.

Seo a leanas roinnt de na bearta a rinneadh in 2023 agus atá pleanáilte le haghaidh 2024:

- Giarbhosca ZF na gcarranna iarnróid Idirchathrach – Leanúint ar aghaidh le hoibriú na traenach 7 gcarráiste. An Réamhchás Gnó a chur i gcrích agus tosú ar iarratas ar chistiú chun an réiteach a chur i bhfeidhm i dtaobh uasghrádú a dhéanamh ar an gcóras tarraingthe feithiclí 22000.
- Comhpháirteanna hibrideacha agus pacáistí ceallraí na gcarranna iarnróid Intercity – traein 63 a thiontú go cumhacht hibrideach. Críochnú ag tástáil agus ag fíorú nuair a bheidh an tiontú sin déanta. Críochnú an iarratais ar chistiú mar a sonraíodh i leith ghiarbhosca na gcarranna iarnróid Intercity.
- Foinse nua chumhachta don fhlít 29000 – An staidéar measúnaithe féidearthachta agus roghanna a chur i gcrích chun teacht ar an réiteach is fearr maidir le huasghrádú a dhéanamh ar chórais tarraingthe agus giniúna cumhachta an fhlít feithiclí 29000.
- Carráistí DART+ – Dhá thraein nua a fháil, na chéad chinn de shraitheanna nua. Na hoibreacha tógála ar láithreacha éagsúla ag oibreacha Inse Chór a chríochnú chun an clár tástála agus coimisiúnaithe a éascú, agus é beartaithe an chéad traein a chur i mbun seirbhíse in 2025.
- Enterprise (Baile Átha Cliath-Béal Feirste) – An Réamhchás Gnó a chur i gcrích agus faomhadh a fháil ó na húdaráis cistiúcháin. An pacáiste doiciméad tairisceana a chur i gcrích agus an cuireadh chun tairisceana a sheoladh.
- Bithbhreosla – Leanúint le cumasc bithbhreosla B7 a chur i bhfeidhm de réir na Scéime um Oibleagáid Bithbhreoslaí.
- In 2023, rinneadh dul chun cinn nach beag i dtaobh dícharbónú a dhéanamh ar ár Meaisíní ar Raon, a úsáidtear chun cothabháil a dhéanamh ar an mbóthar iarainn. I rith na bliana, athraíodh an fhoinse breosla do na meaisíní seo ó Dhíosal go hOla Glasraí Hidrea-chóireáilte (OGH). Is breosla in-athnuaite, inbhuanaithe é OGH, a dhéantar as ola phlandúil agus saillte, agus is féidir é a úsáid in ionad díosail. Is féidir laghdú thart ar 90% ar astaíochtaí carbóin a bhaint amach ach OGH a úsáid. Táthar ag baint triail freisin as breosla OGH a úsáid in innill traenach agus i dtraenacha paisinéirí.
- Fréamhshamhail innill traenach faoi thiomáint hidrigine – foireann athfheistithe innill dócháin inmheánaigh hidrigine (H2 IDI) a shuiteáil chun inneall díosail a thiontú ina inneall a ritheann ar hidrigin. Tástáil statach chéim 1 ar an inneall traenach a chur i bhfeidhm in 2024.
- Comhaontú Ceannach Cumhachta Corparáideach (CCCC) i leith leictreachas in-athnuaite – Conradh a thabhairt chun críche agus pacáiste tairisceana a eisiúint i Ráithe 1 2024 le haghaidh 56 GWh (80% den iomlán). Beidh tréimhse thógála 18-24 mí i gceist don fheirm fuinnimh in-athnuaite nuair a bheidh na conarthaí déanta.
- Painéil ghréine FV le haghaidh leictreachais in-athnuaite: Tá próiseas réamhcháiliúcháin ar siúl le haghaidh Creatchomhaontú aonair 5 bliana. Pacáiste tairisceana a eisiúint agus conraitheoir a cheapadh i gcás 3 Iosta Innealtóireachta Meicniúla (Droichead Átha, Port Laoise agus Seid Chothabhála na nInneall Traenach).

- Plean Tionscadail i dtaobh aistriú chuig feithiclí leictreacha 2022-2030 – Gach feithicil paisinéirí a gheofar ó 2023 go 2030 in ionad carráiste atá againn cheana, is BEV a bheidh inti.
- Luchtairí EV – Luchtairí ultrathapa EV (150kW) suiteáilte do thiománaithe tacsaí. Tacaíocht a thabhairt don Roinn Iompair/FANÉ ó thaobh na pleanála maidir le moil soghluaisteachta.
- Astaíochtaí Scóip 3 – Ríomh carbóin a chomhtháthú agus tuairisciú ar astaíochtaí Scóip 3 a áireamh sna mórthionscadail.
- Foirgneamh na nOifigí Innealtóireachta Meicniúla – An foirgneamh a uasghrádú ionas go gcomhlíonfaidh sé na caighdeáin um Fhoirgneamh atá Nach Mór Neodrach ó thaobh Fuinnimh (nZEB).

Cosaint agus Feabhsú Comhshaoil

Ritheann Iarnród Éireann 145 stáisiún agus 120 foirgneamh forimeallach. Breis is 2,400 km de bhóthar iarnróid atá faoinár gcúram in Éirinn. Déantar an tionchar ar uisce, aer, úsáid acmhainní agus ar an mbithéagsúlacht a rialú trí chórais bainistíochta comhshaoil a chuirtear i bhfeidhm sa rannóg cothabhála traenacha agus sa rannóg cothabhála rianta.

Tá na córais sin deimhnithe ag an Eagraíocht um Chaighdeáin Idirnáisiúnta (ISO) faoi Chaighdeán 14001:2015, Córais Bainistíochta Comhshaoil. Tá pleananna i bhfeidhm chun córais chomhchosúla a bhunú agus a dheimhniú le haghaidh oibríochtaí traenach, le haghaidh na Rannóige um Eispéireas an Chustaiméara, na Rannóige Comharthaíochta, Teileachumarsáide agus Leictreachais (CTL), an Chláir Infheistíochtaí Caipitil, Europort Ros Láir agus Oibríochtaí Lastais.

Seo a leanas roinnt de na bearta a rinneadh in 2023 agus atá pleanáilte le haghaidh 2024:

Acmhainní i dtaobh Inbhuanaitheacht Comhshaoil

In 2023, ainmníodh Bainisteoir Oibríochtaí Ros Láir mar Ionadaí Comhshaoil agus Inbhuanaitheachta. Earcaíodh beirt chéimí comhshaoil breise chuig Foireann Comhshaoil an Bhonneagair. I measc na bpleananna i gcomhair 2024 tá siad seo a leanas: Bainisteoir Comhshaoil agus Inbhuanaitheachta a earcú i leith Infheistíochtaí Caipitiúla. Tá sé i gceist bheirt chéimí comhshaoil eile a earcú chuig Foireann Comhshaoil na nOibríochtaí.

An Bhithéagsúlacht

I rith 2023, tugadh gníomhaíochtaí cothabhála éagsúla chun críche, agus bhí cur chun cinn agus cosaint na bithéagsúlachta lárnach sna hoibreacha go léir. Tugaimid an-aird ar ár n-oibleagáidí bithéagsúlachta agus gníomhaíochtaí cothabhála agus athnuachana á ndéanamh againn, agus glacaimid cur chuige coinsiasach maidir leis an saibhreas bithéagsúlachta ar ár gconairí iarnróid agus sna tailte thart timpeall orthu. Bíonn measúnuithe agus suirbhéanna éiceolaíochta ina gcuid lárnach de na céimeanna tosaigh den chothabháil throm agus den obair athnuachana go léir a dhéanaimid, ar fud an ghréasáin go léir agus i ngach contae a ngabhann an líne iarnróid tríd. I measc na n-oibreacha íogaire bhí siad seo a leanas:

- Oibreacha athnuachana lintéir ag an gCarraig Dhubh, Co. Bhaile Átha Cliath, áit a n-gabhann an t-uisce chun farraige i gCuan Bhaile Átha Cliath Theas, ceantar atá ainmnithe ina Limistéar faoi Chaomhnú Speisialta agus ina Limistéar faoi Chosaint Speisialta. Chuamar i gcomhairle le hOifigeach Bithéagsúlachta an údaráis áitiúil agus le hOifigeach de chuid Iascach Intíre Éireann lena chinntiú go n-éireodh leis na hoibreacha agus go gcomhlíonfaí ár ngealltanais i leith na bithéagsúlachta.
- Fuarthas amach go raibh ialtóga ar fara áit a raibh oibreacha cothabhála rianta ar bun ar líne na Gaillimhe. Chun aghaidh a thabhairt air sin, cuireadh túr eile fara ialtóg ar fáil feadh theorainn na conaire iarnróid agus fuarthas ceadúnas maolaithe chun na hialtóga a stopadh ó dhul isteach sa limistéar ina rabhthas ag obair.
- Tugadh faoi thionscnaimh bhithéagsúlachta áitiúla ag roinnt láithreacha ar fud an ghréasáin, lena n-áirítear bláthanna fiáine agus bláthanna do phailneoirí a chur ag Carraig na Siúire, Áth Tíomáin agus Clóirtheach. Suiteáladh óstáin feithidí ag an mBóthar Buí, Cora Droma Rúisc agus Meathas Troim sna ceapacha bláthanna fiáine a bhí ansin cheana féin. Chuathas i dteagmháil lenár gconraitheoirí tírdhreacha chun gearradh siar ar bhaint an fhéir agus ar an úsáid a bhaintear as lotnaidicídí. Bainistíocht Fásra – Tá crainn fuinseoige a bhfuil galar orthu ag fás feadh ár gconair iarnróid agus is guais sábháilteachta iad anois. Cuireadh teachtaireacht theicniúil chuig na hoibrithe bonneagair go léir maidir leis na crainn sin a aithint agus a bhainistiú. Tá oiliúint bhithéagsúlachta fós á cur ar na fostaithe bonneagair i ndáil le speicis ionracha a choinneáil faoi smacht.

Dramhaíl agus an Geilleagar Ciorclach

Tá sé i gceist doiciméad Iarnród Éireann maidir leis an Straitéis um Bainistíocht Dramhaíola agus an nGeilleagar Ciorclach a thabhairt chun críche agus a eisiúint laistigh den eagraíocht in 2024.

Tá forbairt leanúnach á déanamh ar phróisis soláthair inbhuanaithe, lena n-áirítear ceanglais inbhuanaitheachta a chomhtháthú i dtairiscintí a bhaineann le hearraí agus seirbhísí. Tá tuilleadh forbartha ar dhoiciméid treorach do lucht sonraithe agus ceannaithe na cuideachta beartaithe in 2024.

Astaíochtaí Torainn

Bíonn Iarnród Éireann fós ag plé le gearáin ón bpobal maidir le hastaíochtaí torainn. Tá nós imeachta um bainistíocht torainn ullmhaithe agus eisithe d'fhoireann na Rannóige Innealtóireacht Sibhialta lena chinntiú go ndéantar torann a bhainistiú agus a íoslaghdú, a mhéid is féidir, le linn oibreacha cothabhála.

Bainistíocht Uisce

Chuir Iarnród Éireann tús le clár Maoirseachta Uisce in 2023, le himscrúdú ar shuímh a bhféadfadh sceitheadh uisce a bheith ag tarlú iontu ar bhonn na mbillí uisce.

Críochnaíodh tionscadail chun dul i ngleic le réimsí inar aithníodh sceitheanna, agus dá bharr sin spáráladh 180,000 lítear uisce in aghaidh an lae in 2023 agus aisíocadh táillí uisce €83k. Tá oibreacha breise beartaithe le haghaidh 2024 chun cur le déine na rialuithe ar úsáid uisce trí chórais rianaithe níos láidre lena n-áirítear fomhéadair agus cuimsiú sonraí úsáide i dtuairiscí tréimhsiúla ar mhaithe le bainistíocht líne chuntasach.

Cur le Rannpháirtíocht na bhFostaithe

Oiliúint

Fuair 43 fostaí de chuid Iarnród Éireann Teastas Leibhéal 7 i mBunréimsí na Bainistíochta Inbhuanaithe Acmhainní trí Ollscoil Luimnigh. B'éigean dóibh tabhairt faoi thrí mhodúl – Ceannaireacht Inbhuanaithe, Bainistíocht Fuinnimh agus Dramhaíl agus an Geilleagar Ciorclach. Rinne 30 comhghleacaí cúrsaí breise ar fhuinneamh agus ar bhithéagsúlacht i bhfómhar na bliana 2023.

Cuireadh an Pas Inbhuanaitheachta (tríd an Climate Ready Academy) ar fáil do na fostaithe go léir in dhá bhabhta – a cuireadh i gcrích i mí Aibreáin agus mí na Nollag 2023. Na daoine nua a tháinig isteach sa Chlár Iarchéime, fuair iad an pas i mí na Nollag freisin. Beidh an Pas Inbhuanaitheachta ar fáil arís in 2024.

Léargas: Spáráil Uisce, Jimmy Ryan

Bíonn fonn orainn sa tír seo gan aird a thabhairt ar acmhainn an uisce agus ní minic a bhíonn sé faoi thrácht. Ach uisce a spáráil, is féidir airgead agus acmhainní a spáráil, mar atá amhlaidh i gcás fuinnimh agus dramhaíola. Chuir Iarnród Éireann tús le clár Maoirseachta Uisce in 2023, le himscrúdú ar shuímh a bhféadfadh sceitheadh uisce a bheith ag tarlú iontu ar bhonn na mbillí uisce. Cuireadh tionscadail i bhfeidhm chun dul i ngleic le sceitheadh uisce agus bunaíodh próiseas um Iamháltas sceite. Dá bharr sin, spáráladh thart ar 180,000 lítear uisce in aghaidh an lae in 2023. Is léiriú é an tionscadal sin gur féidir uisce a spáráil de bharr cur chuige inbhuanaitheachta, gan aon chostas airgid a bheith ar Iarnród Éireann.

Cuirfear dlús leis an dianbhainistíocht uisce, agus déanfar mapáil mhionsonraithe ar uisce ar thrí cinn de na láithreacha is mó a úsáideann uisce, rud a réiteoidh an bealach i gcomhair rialuithe spriocdhírithe ar úsáid trí fhomhéadrú agus córais rianaithe níos daingne. Áireofar sonraí úsáide feabhsaithe freisin ar thuairiscí tréimhsiúla do na bainisteoirí líne atá freagrach as an úsáid uisce.

Bhí a lán rannóg páirteach sa tionscadal sin agus ní bheadh sé indéanta murach iad a bheith ag obair as lámha a chéile. Ba dhearbhú é ar an ról a chaithfidh a bheith ag Iarnród Éireann feasta mar mhaoir uisce amach anseo agus an deis atá ag eagraíocht mhór mar muidne i dtaobh cuidiú leis an iarracht uisce a chaomhnú ar fud na tíre.

An Dúshlán 'Go Green'

Cuireadh dúshlán na bhfoirne sna Cuideachtaí Oibriúcháin go léir i nGrúpa CIÉ i mí na Samhna 2023. Iarradh orthu rianú a dhéanamh gach lá ar an lorg carbóin a bhaineann lena ngníomhaíochtaí laethúla féin. Bhí 32 fhoireann de chuid ag Iarnród Éireann páirteach ann agus seachnaíodh astaíochtaí 14 thonna CO 2e san iomlán i dtréimhse coicíse.

Tacadóirí Comhshaoil

In 2023, bhunaigh Iarnród Éireann Clár Tacadóirí Comhshaoil ar fud na heagraíochta. Faoin gclár deonach sin, tugadh cuireadh dóibh siúd a bhí á iarraidh sin freastal ar chruinnithe míosúla leis na Foirne Comhshaoil chun gnéithe de bhainistíocht comhshaoil agus tionscnaimh fhéideartha a phlé.

Inbhuanaitheacht ó thaobh na Gné Sóisialta de

Ár nDaoine

Ba bhliain í 2023 inar tháinig athruithe móra ar Ghairm na nDaoine in Iarnród Éireann agus muid ag leanúint lenár n-aistear chun ár Straitéis Daoine a chur i bhfeidhm, clár mórathraithe a bhfuil cultúr na hinbhuanaitheachta neadaithe ann.

Nuachóiriú Digiteach agus Inbhuanaitheacht

I mí na Samhna 2023, sheolamar Oracle Cloud HCM, agus tá rochtain ag na fostaithe go léir air anois. Tá sé ag dul i bhfeidhm ar an gcaoi a mbíonn gach fostaí ag plé le saincheisteanna acmhainní daonna, tá bealaí nua oibre á spreagadh aige agus is athrú céime é maidir le Forbairt Tallainne, Bainistíocht Feidhmíochta, Bainistíocht Sochar agus Foghlaim agus Forbairt.

Táimid ag leanúint lenár gcóras párolla nua-aimseartha a thabhairt isteach chun feidhmiúlacht féinseirbhíse a fheabhsú agus chun áis níos éifeachtúla a bheith ann do gach duine. Tá gléas soghluaiste eisithe againn do gach duine den 4,600 fostaí chun tacú leis an rannpháirtíocht ar fud ár mbealaí cumarsáide inmheánacha go léir.

Caidreamh leis na Fostaithe

I gcomhar lenár bpríomhpháirtithe leasmhara agus leis na Ceardchumainn, d'éirigh linn idirbheartaíocht a dhéanamh maidir leis an gcéad chéim eile dár mbeart pá a bunaíodh in 2022, rud a chinnteoidh go spárálfar airgead agus go leanfar ar aghaidh ag cur bearta éifeachtúlachta i bhfeidhm. Bhuaigh ár bhfoireann um Chaidreamh leis na Fostaithe gradam 'Foireann Acmhainní Daonna na Bliana' in 2023 ag Gradaim Acmhainní Daonna CIPD Éireann as an gComhchomhairle Thionsclaíoch a bhunú.

Sláinte agus Folláine

I rith na bliana 2023 sheolamar roinnt tionscnaimh nua lena n-áirítear ár gcomhpháirtíocht le Carers Ireland chun tacú le fostaithe atá ag tabhairt aire do ghaolta a bhfuil riachtanais bhreise acu. Spreagamar comhrá faoin meanapás agus rinneamar urraíocht ar bhord ag Cruinniú Mullaigh Náisiúnta an Mheanapáis. Thugamar cuireadh d'fhostaithe a bheith i láthair ar Lá Domhanda an Mheanapáis.

Chomh maith leis sin, bhíomar ag obair i gcomhpháirt le Meabhairshláinte Éireann agus d'óstáil ár dtacadóirí Sláinte agus Folláine sosanna tae agus maidineacha caife ina gceantair féin, chun tacú leis an meabhairshláinte agus le nascacht shóisialta. D'éirigh go geal lenár gclár maidir le scor ón tobac agus tá féilire iomlán imeachtaí seolta againn don bhliain amach romhainn.

D'éirigh lenár gclár Sláinte agus Folláine sa chatagóir ábhartha ag Gradaim Bhliantúla Acmhainní Daonna CIPD Éireann 2023.

Comhionannas, Éagsúlacht agus Chuimsiú

Mar chuid dár gclár 'Infheisteoirí san Éagsúlacht' i gcomhar le hIonad na hÉireann um Ilchineálacht, bhaineamar amach 'Stádas Airgid'.

Sheolamar ceithre Ghrúpa Acmhainní Fostaithe in 2023 lena n-áirítear Líonra na mBan, Líonra na dTuismitheoirí a bhíonn ag Obair, an Líonra Míchumais agus an Líonra Néara-éagsúlachta, rud a chuideoidh feabhas a chur ar shaol na bhfostaithe agus a thabharfaidh an deis d'fhostaithe bualadh le chéile agus ábhar bainteach a phlé.

Tá fás ag teacht ar ár gclár Tacadóirí Comhionannais, Éagsúlachta agus Cuimsithe ar fud an ghréasáin. D'eagraíomar ár gcéad chruinniú mullaigh bliantúil ina leith sin agus foilsíodh ár Straitéis Comhionannais, Éagsúlachta agus Cuimsithe go dtí 2030.

An Clár Printíseachta agus Rannpháirtíocht

I mí an Mhárta, reáchtálamar ár 'Lá chun Triail a bhaint as Ceird' le scoláirí dara leibhéal ó gach cearn den tír. Bhain siadsan taitneamh as bheith ag labhairt linn agus ag breathnú ar thaispeántais bheo a rinne ár bhfoireann oilte. D'fhreastail breis agus 500 scoláire ar an imeacht sin thar na trí lá.

Neartaíodh ár gcomhpháirtíocht le iWish, lena gcuirtear chun cinn roghanna oideachais agus gairme STEM do chailíní meánscoile. Is é Iarnród Éireann an comhpháirtí taistil maidir leis an imeacht gairmeacha bliantúil iWish san RDS. Chuireamar suíochán ar fáil do bheagnach 1,000 scoláire chun freastal ar an imeacht, agus bhí bancheannairí, printísigh, agus céimithe ó fhoireann Iarnród Éireann ag taisteal linn freisin chuig iWish, chun cailíní meánscoile a spreagadh agus iad a mhealladh chuig gairm sna réimsí STEM.

Is comhpháirtí agus rannpháirtí é ár bhFeidhmeannach Forbartha Printíseachta, Conor Doolan, sa tionscnamh Generation Apprenticeship i gcomhar leis an Oifig Náisiúnta Printíseachta, agus bhuaigh seisean an gradam 'Tacadóir Printíseachta Sármhaith na Bliana'. Ba muidne a bhuaigh an gradam 'Fostóir Printíseachta na Bliana' in 2022 chomh maith.

Forbairt Tallainne

Bhí borradh faoinár gclár Forbartha Tallainne do Mhná atá i róil Cheannaireachta, do Chéimithe agus do Phrintísigh agus faoin gclár Accelerating Leaders in 2023 agus fuarthas cistiú breise ina leith go dtí 2027. Tá méadú ag teacht ar an líon céimithe a nglacaimid leo agus glacfar le céimithe sna Rannóga Foghlama agus Forbartha, Oibríochtaí Gnó, Soláthair agus Timpeallachta, anuas ar na céimithe a nglacaimid leo de ghnáth sna réimsí teicniúla.

Ár bPobal

In 2023, lean Iarnród Éireann air ag tacú leis na pobail ar a bhfreastalaímid ar fud na tíre.

I mí na Bealtaine, i gcomhpháirt le Alstom, thacaíomar le hoscailt taispeántais idirghníomhaigh nua do pháistí ag an Fry Model Railway Museum i Mullach Íde.

Cothaítear fiosracht na bpáistí ansin trí ghnéithe idirghníomhacha a chur ina láthair agus iad ar aistear spreagthach ar an traein. Bíonn an deis acu triail a bhaint as rialtáin an tiománaí, agus leagtar béim ar shaincheisteanna a bhaineann leis an tsábháilteacht, leis an mbithéagsúlacht agus le bheith ag obair ar an iarnród. Tá an taispeántas dírithe ar pháistí bunscoile agus dearadh é sa chaoi is go mbeadh sé oiriúnach do dhaoine néara-éagsúla.

Is saintréith dár gcuid é a bheith bródúil as an méid atá bainte amach againn agus a bheith ag breathnú chun cinn go díocasach dóchasach. Chuige sin, rinneamar é a cheiliúradh go bhfuil sé 150 bliain ó tógadh an t-iarnród go Béal an Átha agus go bhfuil sé 175 bliain ó tógadh an t-iarnród go Cill Chainnigh. Deis a bhí sna himeachtaí sin do na pobail ar a bhfreastalaímid an tseirbhís iarnróid a cheiliúradh, agus aird a dhíriú ar an ról lárnach atá ag an iarnród i mBéal an Átha agus i gCill Chainnigh.

Leanamar lenár dtiomantas do na healaíona in 2023. Leathnaíodh ár gclár ealaíne sna stáisiúin, agus críochnaíodh saothair ealaíne ag i Sráid na Teamhrach, nDroichead Nua, i Ráth Éanaigh agus i mBaile Adaim. Tá babhtaí eile comhoibrithe beartaithe in 2024.

Áiríodh lenár dtacaíocht leanúnach do dhídeanaithe ón Úcráin in Éirinn:

- Leanadh leis an gclár tacaíochta do dhídeanaithe ón Úcráin in 2023 agus cuireadh aistir saor in aisce ar fáil dóibh siúd a bhí díreach tagtha. Chosain an tacaíocht sin €123,637 san iomlán.
- In 2023, bailíodh €54,312 do Chumann Croise Deirge na hÉireann tríd an deis a thabhairt do chustaiméirí síntiús a thabhairt agus ticéad á chur in áirithe acu. Is é €148,438 an tsuim iomlán a tugadh go dtí seo.
- Bhíomar ag obair le Cumann Croise Deirge na hÉireann agus le Coláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath, chun taispeántas a chur ar bun i Stáisiún na bPiarsach de scéalta spreagúla ó mhná de chuid na hÚcráine ar ghoill an cogadh orthu. Chomh maith leis sin, taispeánadh pictiúir shuaithinseacha de chuid Alan Compton ina léirítear an chaoi ar theith muintir na hÚcráine ón gcogadh, ar thaistil siad chuig áiteanna eile agus ar chuir siad fúthu sna háiteanna sin.

Le linn na bliana 2023, cuireadh cuireadh feachtas feasachta Bithsféar Chuan Bhaile Átha Cliath ar bun. Is éard a bhí i gceist leis sin gur cuireadh pictiúir ar taispeáint ar fhuinneoga an DART inar léiríodh 12 neach bheo a bhfuil cónaí orthu i mbithsféar Chuan Bhaile Átha Cliath. I mí Eanáir a seoladh an feachtas, ag Stáisiún Uí Chonghaile, agus bhí sé le feiceáil ar na meáin shóisialta freisin.

Lean ár gcomhpháirtíocht le Focus Ireland um Nollaig le himeachtaí sna stáisiúin, agus thacaíomar freisin lena shraith ceolchoirmeacha Nollag in Ardeaglais Theampall Chríost, Baile Átha Cliath agus in Ardeaglais Mhuire, Luimneach. Leanadh leis an gcomhpháirtíocht le heagraíochtaí carthanachta maidir leis an meabhairshláinte. Reáchtálamar imeachtaí sna stáisiúin ar mhaithe leis na Samaritans agus le Meabhairshláinte Éireann agus bhíomar inár gcomhpháirtí dáileacháin oifigiúil don Ribín Glas arís.

Oifig na Gaeilge

Leanadh ar aghaidh le cur i bhfeidhm oibleagáidí agus dualgais atá orainn faoi **Scéim Teanga** Iarnród Éireann, faoina gcuirtear comhairle ar fáil faoi cheanglais Acht na dTeangacha Oifigiúla, 2003 agus faoi na rialacháin ghaolmhara go léir, agus faoina gcinntítear go gcomhlíontar iad.

Cuireadh comharthaí digiteacha dátheangacha i bhfeidhm in ocht stáisiún eile ar fud na tíre, agus tá comharthaí atá réidh don dara teanga i bhfeidhm go forleathan – beidh an ceanglas sin á chomhlíonadh nuair a dhéanfar coimisiúnú ar an Ionad Náisiúnta um Rialú Traenach in 2025.

Bhí 24% den ábhar fógraíochta dátheangach nó i nGaeilge, agus baineadh amach caiteachas 4.92% ar na meáin Ghaeilge de réir alt 6 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla (Leasú), 2021.

Fuarthas 1,015 teachtaireacht i nGaeilge tríd an gcóras bainistíochta um Chaidreamh Custaiméirí.

Teastas Eorpach na Gaeilge – ghlac 15 ball foirne ar fud na tíre páirt i ranganna seachtainiúla ó Dheireadh Fómhair go Bealtaine agus iad ag tabhairt faoi leibhéil A1 go B1, agus cuireadh scrúduithe creidiúnaithe TEG trí OÉ Má Nuad ar fáil don fhoireann ar fad.

Cuireadh leabharlanna ábhar tagartha ar líne ar fáil do na fostaithe: ábhar dátheangach do na meáin shóisialta, comharthaí sealadacha caighdeánacha, teachtaireachtaí as oifig, freagraí agus nuashonruithe ar an reachtaíocht. Ina theannta sin, foilsíodh tríocha alt dátheangach faoi imeachtaí atá le teacht agus deiseanna i dtaobh na Gaeilge de ar Workvivo.

Aistriúcháin – Próiseáladh 515 iarraidh ar aistriúchán Béarla-Gaeilge i rith na bliana féilire – ina theannta sin, eisíodh 70 tvuít dhátheangach/Ghaeilge ar an meán in aghaidh na míosa.

Cobhsaíocht Gheilleagrach

Athrú Mór

Tá Iarnród Éireann ag obair leis an Roinn Iompair agus le páirtithe leasmhara eile ar an Athbhreithniú Straitéiseach Iarnróid Uile-Oileáin agus foilsíodh dréacht-tuarascáil agus moltaí le haghaidh comhairliúcháin i mí Iúil 2023. Dá gcuirfí i bhfeidhm an 30 moladh, thiocfadh athrú mór ar úsáid an iarnróid ar fud na hÉireann, dhúblófaí sciar na bpaisinéirí traenach den mhargadh, d'fheabhsófaí an nascacht agus bheadh 700,000 duine breise ina gcónaí i bhfoisceacht 5 chiliméadar de stáisiún traenach. Chun bonn eolais a chur faoin athbhreithniú ar an gcóras iarnróid, bhain Iarnród Éireann leas as Straitéis 2027, as an Straitéis Lastais Iarnróid 2040 agus as obair atá ar bun maidir leis an straitéis fhadtéarmach Iarnród 2050. Is í an fhís atá againn leanúint ar aghaidh ag forbairt an iarnróid mar bhunús córais iompair inbhuanaithe, cur leis an sciar paisinéirí a bhaineann úsáid as na seirbhísí iarnróid agus leis an sciar den mhargadh lastais, agus é sin a dhéanamh ar bhonn iarrataí ó pháirtithe leasmhara, réamh-mheastacháin ar an daonra agus dúshláin maidir leis an athrú aeráide.

Agus príomh-mholtaí maidir le Iarnród 2050 á gcur chun cinn chuig céimeanna pleanála maidir leis na tograí a chur i bhfeidhm, cuireadh dhá iarratas faoi bhráid na Saoráide um Chónascadh na hEorpa (SCE) i leith staidéir tosaíochta a chistiú, agus fuarthas tacaíocht agus cistiú meaitseála ón Roinn Iompair. I measc na dtionscadal sin tá straitéis dícharbónaithe a ullmhú i leith an ghréasáin náisiúnta, cur chuige a fhorbairt maidir leis an gclár Iarnród 2050 a chistiú agus measúnú a dhéanamh ar fheabhsuithe acmhainneachta agus achar ama na n-aistear a laghdú ar an líne idir Baile Átha Cliath agus Mullach Íde agus an líne idir Baile Átha Cliath agus Corcaigh. Is forbairt iad na tionscadail sin ar chistiú a dámhadh faoi SCE 2022 chun pleananna feidhmiúcháin a ullmhú dár Straitéis Lastais Iarnróid 2040 agus tá an tionscadal sin ar bun anois. Tá gníomhartha tosaíochta á gcur chun cinn i dtaobh lastas iarnróid, táthar ag tacú le hathbhunú na líne ó Chalafort Fainge go Luimneach, agus tá sé i gceist flít vaigíní nua a sholáthar agus críochfoirt idirmhódúla a dhearadh.

Stiúrthóirí agus Faisnéis Eile

Stiúrthóirí

S. Murphy Uasal (Cathaoirleach)

S. Byrne Uasal

S. Roarty Uasal

Tommy Wynne Uasal

J. Doran Uasal

P. O'Donoghue Uasal

G. Cazenave Uasal

T. Pedersen Uasal

Príomhfheidhmeannach

J. Meade Uasal

Rúnaí

D. McCabe Uasal

Oifig Chláraithe

Stáisiún Uí Chonghaile, Sráid Amiens, Baile Átha Cliath 1

Teileafón: +353 1 836 3333

Facs: +353 1 836 4760

Suíomh gréasáin: www.irishrail.ie

Uimhir Chláraithe

119571

Iniúchóirí

Forvis Mazars, Cuntasóirí Cairte agus Iniúchóirí Reachtúla

Steve Murphy

Ceapadh Steve mar Stiúrthóir Iarnród Éireann ar 15 Meitheamh 2023 agus ceapadh ansin é mar Chathaoirleach Iarnród Éireann ar an 5 Eanáir 2024.

Tá Steve ina POF do MTR UK ó 2020, ag déanamh maoirseachta ar sheachadadh seirbhísí iomlána líne Elizabeth, ar an gcomhfhiontar ar Iarnród an Iardheiscirt agus ar ghnólachtaí nuathionscanta bonneagair agus forbartha réadmhaoine araon, atá dearthа chun réitigh nua a thabhairt do Thionscal na Ríochta Aontaithe. Bhí Steve i gceannas roimhe seo ar an gcomhlacht traenach MTR Elizabeth Line (MTREL) a bhuaigh duaiseanna mar Stiúrthóir Bainistíochta, ó bunaíodh é in 2015, ag baint amach stádas earnála den chéad áit do thomhais chomh leathan agus a bhaintear amach maidir le rith ama, caighdeáin sábháilteachta, éagsúlacht san ionad oibre agus seirbhís do chustaiméirí. Tá Steve curtha chun sochair mar an fhórsa tiomána taobh thiar de scéal rath atá ag dul i méid MTREL.

Ó thús a ghairmréime os cionn 30 bliain ó shin mar oiliúnaí do Chéimithe Iarnród na Breataine agus tar éis róil cheannaireachta le Chiltern Railways, Iarnród Éireann, Deutsche Bahn agus London Overground, bhí cur chuige Steve mar chatalaíoch d'fhás dinimiciúil sa tionscal trí nuálaíocht leanúnach agus fócas gan staonadh ar shábháilteacht, iontaofacht, agus seirbhís do chustaiméirí.

Suzy Byrne

Is Bainisteoir Réigiúnach í Suzy Byrne sa tSeirbhís Abhcóideachta Náisiúnta do Dhaoine faoi Mhíchumas. Is scríbhneoir agus craoltóir í Suzy freisin agus tá céim BA bainte amach aici sa tSocheolaíocht agus sa Bheartas Sóisialta. Is comhalta boird í de Chomhairle na Saoirsí Sibhialta in Éirinn agus is comhairleoir seachtrach í i leith an Chiste Comhionannais atá ag Rethink Ireland.

Sarah Roarty

Tháinig Sarah Roarty chuig an mBord i mí Aibreáin 2019. Tá céim sa Cheimic bainte amach aici, agus tá taithí fhairsing aici in earnálacha na heolaíochta, na teicneolaíochta míochaine agus na cógaisíochta ar leibhéal ardbhainistíochta, taithí a fuair sí i dtionscail den chéad scoth ar fud na hEorpa. Faoi láthair tá sí ina Bainisteoir Forbartha Fiontair le Action Tuam. Bhí Sarah ina Leas- Uachtarán ar an mBord agus ina Cathaoirleach ar an gCoiste Iniúchóireachta agus Riosca do Chomhar Creidmheasa Naomh Iarla. Tá sí ina comhalta de Choiste Iniúchóireachta Chomhairle Contae na Gaillimhe faoi láthair. Bhunaigh Sarah an carthanas cláraithe Angelman Syndrome Ireland, a chuireann chun cinn comhdheiseanna, cumasú agus inrochtaineacht dóibh siúd a bhfuil Siondróm Angelman orthu agus dá dteaghlach. Tá sí ina cathaoirleach ar an eagraíocht sin.

Tommy Wynne

Athcheapadh Tommy Wynne ina chomhalta de Bhord CIÉ i mí na Nollag 2021 faoi na hAchtanna um Páirteachas Lucht Oibre (Fiontair Stáit), 1977 go dtí 2001. Thosaigh sé le hIarnród Éireann mar fhear iosta in 1991 agus d'fhóin sé i róil éagsúla sular thosaigh sé ag obair mar thiománaí traenach in 1994. Tá Ard-Dioplóma sa Bhainistíocht Idirnáisiúnta Iarnróid ag Tommy ón Glasgow Caledonia University. Bhain sé amach cáilíocht mar idirghabhálaí le déanaí agus tá sé cláraithe le hInstitiúid Idirghabhálaithe na hÉireann (MII). Bhí sé ina Uachtarán ar Rannóg TEAC le SIPTU ar feadh 12 bhliain agus faoi láthair tá sé ina Chathaoirleach ar Rannóg na hEarnála Iompair le SIPTU. Toghadh é ar Chomhairle Feidhmiúcháin Náisiúnta SIPTU le déanaí.

James Doran

Ceapadh James (Jimmy) Doran ar Bhord CIÉ i mí na Nollag 2021 faoi na hAchtanna um Páirteachas Lucht Oibre (Fiontair Stáit), 1997 go 2001 agus ceapadh ar bhord Iarnród Éireann é an tráth céanna.

Rinne Jimmy a phrintíseacht san obair leictreach le CIÉ ó 1980-84 agus ansin, tar éis dó a bheith ag obair ar láithreacha tógála i Londain ar feadh sé bliana, d'fhill sé ar Éirinn in 1991 chun teacht ag obair mar leictreoir le Bus Átha Cliath i nGaráiste Chluain Tarbh. Is ansin atá sé ag obair ó shin. Toghadh Jimmy ina ionadaí ceardchumainn in 1993. Tá sé ina chomhalta de Choiste Feidhmiúcháin Náisiúnta an Cheardchumainn Connect, ina chathaoirleach ar a Choiste Comhairliúcháin Náisiúnta um Iompar, agus déanann sé ionadaíocht don cheardchumann ar Choiste Sláinte agus Sábháilteachta Chomhar Ceardchumann na hÉireann (CC) agus ar Ghrúpa Iompair CC. Tá muintir Jimmy ag obair in earnáil an iompair phoiblí le trí ghlúin anuas agus tá an traidisiún céanna sin acu i leith gníomhaíochas sna ceardchumainn: bhí a sheanathair (James Doran a bhí airsean freisin) i measc bhunaitheoirí IES&FTU, réamhtheachtaí an cheardchumainn Connect, in 1920.

Patrick O'Donoghue

Ceapadh Patrick O'Donoghue ar an mbord i mí Mheán Fómhair 2022. Tá céim san innealtóireacht shibhialta aige a bronnadh air in 1974. I rith na tréimhse ó 1997 go 2017 bhí baint mhór ag Patrick le forbairt an chórais Luas i mBaile Átha Cliath, mar fhostaí de chuid CIÉ agus ina dhiaidh sin mar fhostaí de chuid na Gníomhaireachta um Fháil Iarnród, áit a raibh sé ina Stiúrthóir Deartha agus Foirgníochta. Áiríodh leis an obair sin an dearadh tosaigh, formheas reachtúil, soláthar, cistiú, tógáil, coimisiúnú, agus oibríochtaí, agus is as sin go léir a d'eascair an córas atá ann faoi láthair. Ó 1981 go 1992 bhí sé ag obair le CIÉ/Iarnród Éireann i gCorcaigh agus ag Gabhal Luimnigh. Is éard a bhí i gceist leis an obair sin go príomha ná cothabháil agus athnuachan bonneagair lena n-áirítear athnuachan a dhéanamh ar na ráillí (ráillí nua a chur in ionad na ráillí siúntaithe) agus comharthaí nua a shuiteáil ar an líne idir Gabhal Luimnigh agus Corcaigh, agus Stáisiún Chorcaí san áireamh. Idir 1978 agus 1981 bhí Patrick ag obair le hinnealtóir comhairleach agus é ag plé den chuid ba mhó le mórscéim soláthair uisce do chathair Chorcaí agus do cheantar tionsclaíochta ó dheas. Ó 1974 go 1978 bhí sé ag obair i rannóg buanslí CIÉ i gCorcaigh agus i Luimneach. Tá obair chomhairleach a bhaineann le conarthaí foirgníochta déanta ag Patrick in Éirinn agus thar lear ó chuaigh sé ar scor in 2017.

Gwendoline Cazenave

Ceapadh Gwendoline ar an mbord i mí Mheán Fómhair 2022. Tar éis di tréimhse 20 bliain a chaitheamh le Grúpa SNCF, áit a raibh poist thábhachtacha aici i réimsí an Ghnó, na nOibríochtaí, na Straitéise agus an Airgeadais, bhí sí ina páirtí ag Olivier Wyman, gnólacht comhairliúcháin straitéise, idir 2020 agus 2022. Tá saineolas cuimsitheach aici ar rialachas corparáideach trína róil neamhfheidhmiúcháin ag Union Financière de France agus Tallano Technologies. Ina theannta sin, bhí sí i gceannas ar roinnt tionscnamh a bhain le comhionannas inscne agus le freagracht shóisialta agus chomhshaoil. Is mór an cúnamh a bheidh ina cuid taithí agus fuinnimh chun Grúpa Eurostar nua a bhunú agus a fhorbairt, lena gcuirfear eispéireas taistil uathúil ar fáil san Eoraip le Thalys agus Eurostar.

Thilde Pedersen

Ceapadh Thilde Restofte Pedersen mar Bhord Stiúrthóir Éireann an 21 Meán Fómhair 2023 agus cuireann sí le taithí agus saineolas fairsing maidir le cláir agus eagraíochtaí móra casta a bhainistiú sna tionscail iarnróid agus iompair. Faoi láthair tá sí ina POF agus ina húinéir ar Nordic Signals, gnólacht comhairleoireachta a thugann comhairle do roinnt cliant i Meiriceá Thuaidh agus san Eoraip araon maidir le córais chomharthaíochta dhigiteacha nua agus bainistíocht clár a chur i bhfeidhm. Roimhe seo, bhí sí ina Stiúrthóir Cláir in Banedanmark (bainisteoir bonneagair na Danmhairge) chun córais nua comharthaíochta digití a chur chun feidhme ar an ngréasán iarnróid ar fud na tíre (ERTMS) agus ar S-bhána Chóbanhávan (CBTC) araon. Áirítear le táirgí insoláthartha Chlár Comharthaíochta na Danmhairge cur chun feidhme taobh riain, feistiú rothstoic de níos mó ná 350 traein agus córas ardbhainistíochta tráchta. Áirítear i róil roimhe seo in Banedanmark tréimhse oifige freisin mar Cheann Pleanála agus mar Cheann na hOifige Bainistíochta Cláir sa Chlár Comharthaíochta. Is iar-phríomhiniúchóir í Thilde freisin le Rigsrevisionen (Oifig Iniúchóireachta Stáit na Danmhairge).

Tá a dtuarascáil bhliantúil á cur i láthair ag na stiúrthóirí i gcomhréir lena n-oibleagáidí faoi Acht na gCuideachtaí, 2014 agus faoin Acht Iompair (Córas Iompair Éireann a Atheagrú), 1986, i leith na bliana airgeadais dar chríoch an 31 Nollaig 2023.

Tuarascáil na Stiúrthóirí

Ráiteas um Fhreagrachtaí na Stiúrthóirí

Tá na stiúrthóirí freagrach as an Tuarascáil Bhliantúil agus na ráitis airgeadais a ullmhú de réir Acht na gCuideachtaí, 2014 agus na rialachán is infheidhme.

Faoi dhlí na gcuideachtaí in Éirinn, ceanglaítear ar na stiúrthóirí ráitis airgeadais a ullmhú i leith gach bliana airgeadais. Faoin dlí sin, chinn na stiúrthóirí na ráitis airgeadais a ullmhú i gcomhréir le FRS 102, an Caighdeán Tuairiscithe Airgeadais is infheidhme sa Ríocht Aontaithe agus i bPoblacht na hÉireann ('an creat tuairiscithe airgeadais ábhartha'). Faoi dhlí na gcuideachtaí, ní fhéadfaidh na stiúrthóirí na ráitis airgeadais a fhormheas mura bhfuil siad deimhin de go dtugtar léargas fíorcheart iontu ar shócmhainní, dliteanais agus staid airgeadais na cuideachta amhail deireadh na bliana airgeadais agus ar bhrabús agus caillteanas na cuideachta i leith na bliana airgeadais, agus go gcomhlíonann siad Acht na gCuideachtaí, 2014 i ngach slí eile.

Agus na ráitis airgeadais sin á n-ullmhú acu, ceanglaítear ar na stiúrthóirí:

- beartais oiriúnacha chuntasaíochta a roghnú i gcomhair Ráitis Airgeadais na Cuideachta agus iad a chur i bhfeidhm go comhsheasmhach ansin.
- breithiúnais agus meastacháin a dhéanamh atá réasúnach agus ciallmhar.
- a shonrú ar ullmhaíodh na ráitis airgeadais i gcomhréir leis na caighdeáin chuntasaíochta is infheidhme agus na caighdeáin sin atá i gceist a shainaithint, agus aon imeachtaí ábhartha ó na caighdeáin sin a thabhairt ar aird agus a mhíniú.
- scairshealbhóirí na Cuideachta a chur ar an eolas i scríbhinn faoi úsáid díolúintí nochta, más ann, faoi FRS 102; agus
- na ráitis airgeadais a ullmhú ar bhonn gnóthas leantach, ach amháin sa chás nach cuí a ghlacadh leis go leanfaidh an Chuideachta i mbun gnó.

Tá na stiúrthóirí freagrach as a chinntiú go gcoinníonn an chuideachta, nó go gcuireann sí faoi deara go gcoinneofaí, taifid chuntasaíochta leordhóthanacha ina ndéantar idirbhearta na cuideachta a mhíniú agus a thaifeadadh go cruinn, a fhágann gur féidir, tráth ar bith, sócmhainní, dliteanais, staid airgeadais agus brabús agus caillteanas na cuideachta a chinneadh go réasúnta cruinn, a chuireann ar a gcumas dóibh a chinntiú go bhfuil na ráitis airgeadais agus tuarascáil na stiúrthóirí ag cloí le hAcht na gCuideachtaí, 2014 agus a fhágann gur féidir na ráitis airgeadais a iniúchadh. Chomh maith leis sin, tá siad freagrach as sócmhainní na cuideachta a chosaint agus, dá réir sin, as céimeanna réasúnacha a ghlacadh chun calaois agus mírialtachtaí eile a chosc agus a bhrath.

Tá na stiúrthóirí freagrach as cothabháil agus ionracas na faisnéise corparáidí agus airgeadais atá ar láithreán gréasáin na Cuideachta. Ní gá gurb ionann an reachtaíocht in Éirinn maidir le hullmhú agus scaipeadh ráiteas airgeadais agus an reachtaíocht atá i bhfeidhm i ndlínsí eile.

Gnóthas Leantach

Tá ag éirí go maith le geilleagar na hÉireann i gcónaí, rud a léiríonn an t-éileamh láidir ar sheirbhísí do phaisinéirí ar fud an líonra. D'éirigh go maith leis an ngnó tráchtála in ainneoin an tionchair a bhí ag dúnadh Tara Mines ar feadh tréimhse shuntasach in 2023. Rinne na stiúrthóirí breithniú mionsonraithe ar chineál na n-údar éiginnteachta atá ag an gcuideachta agus iad ag féachaint an raibh sé fós iomchuí bonn an ghnóthais leantaigh a ghlacadh agus na ráitis airgeadais i leith 2023 á n-ullmhú. Seo a leanas achoimre ar na príomhúdair éiginnteachta atá ag Iarnród Éireann:

Éiginnteacht maidir leis an nGeilleagar ar Domhan

Leannann fachtóirí geopholaitiúla agus méaduithe ar rátaí úis,de bheith ag cur le roinnt rioscaí ginearálta gnó. Áirítear orthu sin an seans gogcuirfí isteach ar sholáthairtí fuinnimh chomh maith le méadaithe leanúnacha ar phraghsanna agus an baol go dtiocfaidh méadú eile orthu, an seans go gcuirfí isteach ar shlabhraí soláthair agus an seans go dtiocfaidh méadú eile ar phraghsanna, chomh maith le laghdú ar ghníomhaíocht gheilleagrach agus ar an leibhéal caiteachais i measc tomhaltóirí.

Gnóthaí Tráchtála

Meastar gur barrachas a dhéanfar in 2024 agus 2025 i leith na réimsí gnó sin. Tar éis do na stiúrthóirí réamh mheastacháin a bhreithniú, tá siad deimhin de nach mbaineann deacracht le seasamh na cuideachta mar ghnóthas leantach.

Seirbhísí OSP

D'aistrigh Iarnród Éireann chuig conradh OSP ollchostais ón 1 Eanáir 2023, faoina n-aisíocfaidh an tÚdarás Náisiúnta Iompair leis an gcuideachta na hollchostais a bhaineann le seirbhísí a sholáthar faoin gconradh.

Tar éis dóibh dul i gcomhairle leis an lucht bainistíochta bhreithnigh na stiúrthóirí an cistiú is dócha a bheadh ag teastáil i leith 2024 agus 2025. Áiríodh leis sin breithniú ar rannpháirtíocht an lucht bainistíochta le príomh- gheallsealbhóirí, ar Bhuiséad an Státchiste 2023, agus ar an bhfaisnéis ábhartha go léir atá ar fáil go poiblí. Tá na stiúrthóirí deimhin de go bhfuil sé fós ar intinn ag an Údarás Náisiúnta Iompair go soláthrófar cistiú don Chuideachta i gcomhréir leis na seirbhísí OSP arna n-iarraidh.

Ba ghné riachtanach de mheasúnú na stiúrthóirí ar staid airgeadais na cuideachta é an bonn tuisceana go bhféadfaí leibhéil chuí chistiúcháin OSP a sholáthar. Tá na stiúrthóirí deimhin de:

- go bhfuil sé fós ar intinn ag an Údarás Náisiúnta Iompair cistiú a sholáthar d'Iarnród Éireann ionas gur féidir leis leanúint ar aghaidh in 2024 ag feidhmiú Seirbhísí OSP arna n-iarraidh ag an Údarás.
- gur fhág an phleanáil a rinneadh go bhféadfaí measúnaithe réasúnta a dhéanamh ar an leibhéal cistithe is dócha a bheidh ag teastáil i leith 2024 agus 2025.
- go bhfuil soláthar leordhóthanach déanta i mbuiséad an Státchiste chun leanúint ar aghaidh leis na Seirbhísí OSP in 2024.
- go bhfaighidh an tÚdarás Náisiúnta Iompair cistiú leordhóthanach ón Státchiste chun íoc as soláthar na seirbhísí arna n-iarraidh.

Ba mhaith leis na stiúrthóirí aitheantas a thabhairt don chistiú breise a fuarthas tríd an Údarás Náisiúnta Iompair agus an Státchiste ó thosaigh an phaindéim, rud a chuir ar ár gcumas dúinn leanúint ar aghaidh ag soláthar seirbhísí iompair phoiblí fíor-riachtanacha.

Feidhmíonn an Grúpa córas cisteáin chomhthiomsaithe agus braitheann Iarnród Éireann ar shaoráidí baincéireachta an Ghrúpa chun a chuid oibríochtaí a bhainistiú i gcomhréir leis an bplean gnó formheasta. Tá fianaise ar thacaíocht leanúnach Ghrúpa CIÉ d'Iarnród Éireann sa Litir Thacaíochta ó CIÉ chuig Iarnród Éireann dar dáta an 22 Bealtaine 2024.

Leagtar amach tuilleadh sonraí i Nóta 2 a ghabhann leis na ráitis airgeadais.

Príomhghníomhaíochtaí agus Athbhreithniú Airgeadais

Is iad príomhghníomhaíochtaí na Cuideachta seirbhísí idirchathrach (Intercity) agus seirbhísí comaitéireachta a sholáthar do phaisinéirí, mar aon le seirbhísí lastais agus Europort Ros Láir a bhainistiú.

Is ag Córas Iompair Éireann (CIÉ), comhlacht reachtúil atá ar lánúinéireacht ag Rialtas na hÉireann agus a thuairiscíonn don Aire Iompair, atá 100% de scairchaipiteal eisithe na Cuideachta.

Déanann an Chuideachta faireachán rialta ar a feidhmíocht trí raon príomhtháscairí feidhmíochta i dtaobh oibriúcháin agus airgeadais. Sna hathbhreithnithe sin ón lucht bainistíochta agus na stiúrthóirí, tá béim mhór á leagan ar bhainistíocht costas, cur chuige a d'fhág gur cuireadh feabhas ar chaighdeán agus éifeachtacht na seirbhísí do na custaiméirí go léir. Léiríonn torthaí na bliana 2023 gur laghdú €151.9m a bhí i gceist leis an ioncam €72.2m (2022: €224.1m) ó oibríochtaí i leith na bliana, go príomha mar gheall ar an imirce chuig ollchonradh leis an ÚNI chun seirbhísí paisinéirí a sholáthar.

Mhéadaigh maoiniú iomlán an státchiste go €910.2m (2022: €822.9m) sa bhliain Ba é méid an fhóirdheontais um Oibleagáid Seirbhíse Poiblí ('OSP') a fuarthas in 2023 ná €387.6m (2022: €225.6m), sin méadú €161.9m bliain ar bhliain. An cistiú eile €522.6m (2022: €597.3m) ón státchiste a fuarthas i leith na bliana, is laghdú €74.7m sa bhliain atá i gceist leis.

Tháinig méadú €47.9m go €619.6m (2022: €571.7m) le hais na bliana roimhe sin ar na costais oibriúcháin, roimh chostais eisceachtúla: méadú €19.6m ar chostais phárolla, méadú €0.3m ar chostais bhreosla agus fuinnimh agus costais €0.3m a bhain le feidhmiú seirbhísí paisinéara agus méadú €28.1m ar na gníomhaíochtaí cothabhála.

Thaifead an Chuideachta glanbharrachas €9.4m (2022: €1.7m) roimh chánachas.

Tá áthas ar na stiúrthóirí a thuairisciú gur comhlíonadh go hiomlán, i leith na bliana dar chríoch an 31 Nollaig 2023, na spriocanna bliantúla a bhí aontaithe idir an Chuideachta agus an tÚdarás Iompair Náisiúnta.

Níor íocadh ná níor fógraíodh aon díbhinní in 2023 ná in 2022.

Príomhrioscaí agus Príomhúdair Éiginnteachta

Tá an Chuideachta meáite ar rioscaí a bhainistiú ar bhealach córasach agus iad a choinneáil faoi smacht. Tríd an gcreat bainistíochta rioscaí aithnítear na príomhrioscaí atá os comhair na Cuideachta agus ullmhaítear pleananna gníomhaíochta chun na rioscaí a mhaolú. Cuirtear na príomhrioscaí agus na bearta maolaitheacha faoi bhráid an bhoird gach ráithe. Déantar iniúchadh seachtrach ar an gcóras agus ar na próisis bainistíochta rioscaí ar bhonn bliantúil.

Bainistíocht Rioscaí Airgeadais

Fágann oibríochtaí na Cuideachta go mbíonn sí neamhchosanta ar rioscaí airgeadais éagsúla lena n-áirítear riosca leachtachta, praghasriosca agus riosca creidmheasa. Tá próisis agus nósanna imeachta bainistíochta riosca airgeadais i bhfeidhm ag Grúpa CIÉ, ina bhfuil an Chuideachta, chun neamhchosaint na Cuideachta orthu sin agus rioscaí airgeadais eile de chuid Ghrúpa CIÉ a bhainistiú.

Chun cobhsaíocht na n-eis-sreafaí airgid a chinntiú agus rioscaí airgeadais a bhainistiú, úsáideann CIÉ, an máthaireintiteas, ionstraimí airgeadais dhíorthaigh de réir na sonraíochta a ghabhann leis an Acht um Idirbhearta Airgeadais Cuideachtaí Áirithe agus Comhlachtaí Eile, 1992, lena ndéantar údarú ar an úsáid a bhaineann CIÉ as ionstraimí airgeadais, lena n-áirítear conarthaí babhtála tráchtearraí.

Is é Bord CIÉ a dhéanann formheas ar Bheartas Cisteáin Ghrúpa CIÉ, ina ndéantar doiciméadú ar bheartais Ghrúpa CIÉ maidir le bainistíocht rioscaí airgeadais, agus cuireann Rannóg Cisteáin Ghrúpa CIÉ chun feidhme é.

Praghasriosca

Tá an Chuideachta neamhchosanta ar phraghasriosca tráchtearraí mar gheall ar a cuid oibríochtaí, go háirithe praghas ola. Téann CIÉ i mbun conarthaí babhtála tráchtearraí chun neamhchosaint Ghrúpa CIÉ ar ghluaiseachtaí praghsanna ola a mhaolú. Níl an Chuideachta ina páirtí sna conarthaí sin.

Riosca Airgeadra Eachtraigh

Tá Grúpa CIÉ, agus an Chuideachta, neamhchosanta ar riosca airgeadra eachtraigh i ngnáthchúrsa an ghnó, go háirithe i gcás ceannacháin agus díolacháin arna n-ainmniú i steirling agus i ndollair SAM. Úsáideann Grúpa CIÉ idir ghlanluacháil laistigh den ghrúpa ar shreafaí airgid, arna n-ainmniú in airgeadraí eachtracha, agus chonarthaí réamh-mhalairte chun maolú a dhéanamh ar neamhchosaint Ghrúpa CIÉ agus na Cuideachta ar ghluaiseachtaí ráta malairte. Déanann an Grúpa réamhchonarthaí airgeadra eachtraigh chun maolú a dhéanamh ar riosca malairte de bharr idirbhearta airgeadais ábhartha a bheith ainmnithe in airgeadra seachas euro. Níl an Chuideachta ina páirtí sna conarthaí sin.

Riosca i dtaobh Leachtachta

Cinntíonn Grúpa CIÉ ar bhonn gníomhach go bhfuil idir mhaoiniú fiachais fhadtéarmaigh agus mhaoiniú fiachais ghearrthéarmaigh aige atá ceaptha lena áirithiú go bhfuil cistiú imleor ar fáil don Ghrúpa, lena n-áirítear an Chuideachta, le haghaidh oibríochtaí ó lá go lá.

An Bord

Is tríd an mbord stiúrthóirí atá an Chuideachta á rialú. Is iad príomhróil an bhoird cuspóirí straitéiseacha na Cuideachta a fhormheas agus athbhreithniú a dhéanamh ar fheidhmíocht na Cuideachta i gcomparáid leis na príomhtháscairí feidhmíochta. Is ann do sceideal nithe atá le ceadú ag an mBord, a thagann le chéile seacht n-uaire in aghaidh na bliana ar a laghad.

An Fhoireann Ardbhainistíochta

Tá Foireann Ardbhainistíochta na Cuideachta freagrach as bainistíocht laethúil a dhéanamh ar ghníomhaíochtaí na Cuideachta arna dtarmligean ag an mBord. Tá an Fhoireann Ardbhainistíochta faoi rialú ag struchtúr eagraíochta atá ceaptha chun freastal ar riachtanais na heagraíochta i réimsí lena n-áirítear: Gnóthas Iarnróid, Bainisteoir Bonneagair, Airgeadas, Cúrsaí Tráchtála, Bainistíocht Riosca, Acmhainní Daonna, Teicneolaíocht Faisnéise, Sábháilteacht agus Cumarsáid Chorparáideach. Ina theannta sin, tá an Fhoireann Ardbhainistíochta freagrach as comhordú a dhéanamh ar na gníomhaíochtaí ó thaobh tuairiscithe agus rialachais i ndáil leis an gcuideachta.

An Cód Cleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú

Tá tús áite á thabhairt go fóill ag stiúrthóirí Iarnród Éireann d'ardchaighdeáin rialachais chorparáidigh a choinneáil ar bun. Tá a bheartas rialachais chorparáidigh féin curtha i dtoll a chéile ag an mBord d'fhonn éifeacht a thabhairt don Chód Cleachtais um Chomhlachtaí Stáit a Rialú, cód atá eisithe ag an Roinn Airgeadais.

Leagtar amach i dtuarascáil bhliantúil Ghrúpa Chóras Iompair Éireann na sonraí maidir le beartais agus nósanna imeachta an Ghrúpa arna gcur chun feidhme ag an gCuideachta i ndiaidh fhoilsiú an Chóid Chleachtais Chun Comhlachtaí Stáit a Rialú (2016). Tá an tuarascáil sin le feiceáil ar láithreán gréasáin CIÉ ag www.CIE.ie.

Costais an Bhonneagair Iarnróid

De réir Threoir 91/440 ó Chomhairle an Aontais Eorpaigh, ceanglaítear ar Iarnród Éireann a chinntiú gur ar leithligh a choimeádtar cuntais ghnó na seirbhísí iompair agus na cuntais ghnó a bhaineann le gnó bainistíochta an bhonneagair iarnróid. Cinntear na costais bhonneagair de réir Iarscríbhinn 1.A. de Rialachán (AE) Uimh. 2598/70.

Ráiteas faoin Rialú Inmheánach

Raon Feidhme na Freagrachta

Aithníonn Iarnród Éireann (IÉ) an fhreagracht atá air as a áirithiú go gcoimeádtar agus go bhfeidhmítear córas éifeachtach rialaithe inmheánaigh. Cuirtear san áireamh leis an bhfreagracht sin ceanglais an Chóid Cleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú (2016).

Cuspóir an Chórais Rialaithe Inmheánaigh

Tá an córas rialaithe inmheánaigh ceaptha chun riosca a bhainistiú ionas go mbeidh sé ar leibhéal inghlactha, agus ní chun fáil réidh leis ar fad. Dá bhrí sin, ní féidir leis an gcóras ach dearbhú réasúnta, agus ní dearbhú iomlán, a thabhairt go bhfuil sócmhainní á gcosaint, go bhfuil idirbhearta á n-údarú agus á dtaifeadadh i gceart agus go bhfuil earráidí nó mírialtachtaí ábhartha á gcosc nó á mbrath go tráthúil.

Bhí an córas rialaithe inmheánaigh, a thagann le treoir a d'eisigh an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe, i bhfeidhm in IÉ don bhliain dar chríoch an 31 Nollaig 2023 agus go dtí an dáta ar ar formheasadh na ráitis airgeadais.

Tá Coiste Iniúchóireachta agus Riosca (CIR) ag IÉ, agus déantar foráil i gCairt agus Téarmaí Tagartha an Choiste maidir le triúr Comhaltaí Boird a cheapadh ar an gcoiste, a nglacfaidh duine acu ról an Chathaoirligh. Tháinig CIR le chéile cúig huaire in 2023.

Tá feidhm iniúchóireachta inmheánaí bunaithe ag CIÉ freisin, a bhfuil dóthain acmhainní aici agus a bhíonn ag gabháil do chlár oibre arna aontú le CIR.

Tá Grúpa Comhairleach um Infheistíocht Chaipitiúil ag an mbord chun monatóireacht a dhéanamh ar athnuachan bonneagair, bainistiú a dhéanamh ar bhonneagar mór, ar chomharthaíocht, ar thionscadail leictreacha agus teileachumarsáide agus ar fheidhmíocht. Cabhraíonn an Grúpa Comhairleach um Sheachadadh Seirbhíse leis an mbord i gcúrsaí a bhaineann le taithí agus dearcadh an chustaiméara, straitéisí tráchtála, innealtóireacht traenach, athruithe rialála, agus rioscaí gnó. Cuireann Coiste Sábháilteachta an Bhoird comhairle ar an mBord maidir le tochtanna sábháilteachta ar fud an ghnó.

An cumas i dtaobh Riosca a Láimhseáil

Tá Creat Bainistíochta Rioscaí curtha i bhfeidhm ag IÉ lena ndéantar soláthar i gcomhair na n-acmhainní, an rialachais agus na gcóras dearbhaithe go léir atá de dhíth lena áirithiú go n-aithneofar na rioscaí go léir a bhféadfadh tionchar a bheith acu ar bhaint amach chuspóirí na Cuideachta, go ndéanfar iad a bhainistiú agus go dtabharfar tuairisc ina leith i gcomhréir leis an bhfonn riosca atá ar an gCuideachta. Tá an Creat sin formheasta ag Foireann Bainistíochta Feidhmiúcháin IÉ agus ag Bord IÉ.

An Creat Riosca agus Rialaithe

Leagtar amach sa Chreat formheasta cuspóirí IÉ, an fonn riosca atá air, agus na critéir atá leagtha síos ag an bhFoireann Bainistíochta Feidhmiúcháin chun meastóireacht a dhéanamh ar rioscaí. Cuirtear fonn riosca IÉ in iúl mar bheartas bainistíochta agus tuairiscithe céimnithe i leith cineálacha éagsúla rioscaí.

Is iad na comhaltaí aonair den Fhoireann Bainistíochta Feidhmiúcháin atá freagrach as rioscaí a aithint, agus iad ag brath ar acmhainní a gcuid ranna féin. Tá gach duine den Fhoireann Bainistíochta Feidhmiúcháin freagrach as a áirithiú go gcuirtear aithint rioscaí san áireamh go hiomlán i ngníomhaíochtaí laethúla na ndaoine atá ag obair ina gcuid réimsí freagrachta, a mhéid is go ndéanfar na rioscaí go léir a eascraíonn as na réimsí sin, nó a mbíonn tionchar acu orthu, a aithint. Ansin sanntar duine aonair mar Úinéir Riosca i gcás gach riosca arna aithint. Is é nó í an té sin atá freagrach as anailís bhreise agus meastóireacht a dhéanamh ar an riosca atá i gceist, déileáil leis agus tuairisc a thabhairt ina leith, i gcomhréir leis an gCreat.

Chun taifeadadh a dhéanamh ar na gníomhaíochtaí ó lá go lá faoin bpróiseas sin, tá Córas Faisnéise Bainistíochta Rioscaí curtha i bhfeidhm ag IÉ. Dearadh an córas bogearraí sin de réir na bprionsabal atá leagtha amach in ISO 31000, sa chaoi is nach mór d'Úinéirí Riosca, agus gníomhaithe eile, cur chuige comhsheasmhach, stuama a ghlacadh ag gach céim den phróiseas bainistíochta rioscaí.

Faireachán agus Athbhreithniú Leanúnach

Tá comhaltaí na Foirne Bainistíochta Feidhmiúcháin freagrach as an gCóras Faisnéise Bainistíochta Rioscaí a úsáid chun faireachán agus athbhreithniú a dhéanamh ar fheidhmíocht an phróisis bainistíochta rioscaí ar fad ó lá go lá.

Chun an próiseas bainistíochta rioscaí a chomhordú, chun bainistiú a dhéanamh ar réimsí freagrachta atá ag teacht trasna ar a chéile, agus chun féachaint chuige gur aithníodh na Príomhrioscaí atá ag bagairt ag an gCuideachta, cuireann Príomhfheidhmeannach IÉ athbhreithniú ar bhainistíocht rioscaí san áireamh ag gach cruinniú míosúil den Fhoireann Bainistíochta Feidhmiúcháin. Déantar liosta de na Príomhrioscaí atá ag bagairt ar IÉ, lena n-áirítear na rioscaí go léir a d'fhéadfadh samhail ghnó na cuideachta, a feidhmíocht, a sócmhainneacht nó a leachtacht a chur i mbaol amach anseo, a chomhaontú agus déanta athbhreithniú piaraí ar an liosta sin ag gach cruinniú míosúil.

Gach ráithe, tugann Príomhoifigeach Bainistíochta Rioscaí IÉ tuarascáil don Choiste Iniúchóireachta agus Riosca ina leagtar amach an fhaisnéis go léir is gá chun cineál agus méid na bPríomhrioscaí sin a shoiléiriú, mar aon leis an seans go dtarlóidh siad agus a mhéid a dhéanfar iad a bhainistiú nó a mhaolú. Ina theannta sin, cuirtear tuarascáil ar an Príomhrioscaí faoi bhráid an Ghrúpa Chomhairligh ábhartha de chuid Bhord IÉ i bhfoirm Tuarascálacha faoi Mhionsonraí Riosca aonair, ina leagtar amach an fhaisnéis uile atá ar taifead ar an gCóras Faisnéise Bainistíochta Rioscaí a bhaineann leis an riosca atá i gceist.

Chun dearbhú breise a thabhairt go ndearnadh na rioscaí intuartha go léir a d'fhéadfadh dul i bhfeidhm ar bhaint amach chuspóirí IÉ a aithint agus a bhainistiú, agus go gcuirfear Bord IÉ ar an eolas go leordhóthanach faoi na Príomhrioscaí atá ag bagairt ar an gCuideachta, gach bliain fostaíonn IÉ Comhlacht Dearbhaithe Rioscaí chun athbhreithniú a dhéanamh ar phróisis bainistíochta rioscaí na Cuideachta. Ceanglaítear ar an gcomhlacht sin measúnú a dhéanamh ar leorgacht agus éifeachtacht na bpróiseas trína n-aithnítear rioscaí, trína gcuirtear in ord tosaíochta iad, agus trína ndéantar iad a bhainistiú agus a thuairisciú. Déantar torthaí an mheasúnaithe sin a dhoiciméadú i dtuarascáil a chuirtear faoi bhráid Choiste Iniúchóireachta agus Riosca IÉ agus Bhord IÉ.

Soláthar

Tá sé ina bheartas ag an gcuideachta cloí leis an reachtaíocht maidir le soláthar poiblí. Ní raibh aon chás intuairiscithe ag an gcuideachta inar tharla neamhchomhlíonadh le linn na bliana.

Athbhreithniú ar Éifeachtacht

Ceanglaítear sa Chód Cleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú, 2016, a d'fhoilsigh an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe, go ndéanfar athbhreithniú seachtrach ar bhonn tréimhsiúil ar éifeachtacht chreat bainistíochta rioscaí gach Comhlachta Stáit. Fostaíodh BDO chun athbhreithniú a dhéanamh ar Chreat Bainistíochta Rioscaí na Cuideachta i mí Dheireadh Fómhair 2023.

Fuarthas go raibh IÉ ag cloí leis an gCód.

Ina theannta sin, dearbhaíonn IÉ go bhfuil nósanna imeachta i bhfeidhm aige chun faireachán a dhéanamh ar éifeachtacht a chuid nósanna imeachta maidir le rioscaí a bhainistiú agus a rialú. An faireachán agus an t-athbhreithniú a dhéanann IÉ ar éifeachtacht an chórais rialaithe inmheánaigh airgeadais, bíonn sé bunaithe ar an obair a dhéanann na hiniúchóirí inmheánacha agus na hiniúchóirí seachtracha, an Coiste Iniúchóireachta agus Riosca, a dhéanann maoirseacht ar a gcuid oibre, agus an lucht ardbhainistíochta in IÉ atá freagrach as forbairt agus cothabháil a dhéanamh ar an gcreat rialaithe inmheánaigh airgeadais.

Dearbhaíonn IÉ go ndearna an Bord athbhreithniú leanúnach ar éifeachtacht na rialuithe inmheánacha i leith na bliana 2023.

Saincheisteanna a bhaineann le Rialú Inmheánach

Níor aithníodh aon laigí sa rialú inmheánach i leith na bliana 2023 ar gá iad a nochtadh sna ráitis airgeadais.

Faisnéis

Scaiptear tuarascálacha agus páipéir rialta ar na stiúrthóirí go tráthúil mar ullmhúchán i gcomhair cruinnithe boird agus cruinnithe coiste. Chomh maith leis na páipéir sin, scaiptear faisnéis arna hiarraidh go sonrach ag na stiúrthóirí ó am go chéile.

Faigheann na stiúrthóirí neamhfheidhmiúcháin cuntais thréimhsiúla bhainistíochta agus tuarascálacha agus faisnéis bhainistíochta rialta a chuireann ar a gcumas dóibh grinnscrúdú a dhéanamh ar fheidhmíocht na Cuideachta agus na foirne bainistíochta os coinne na gcuspóirí comhaontaithe.

Taifid chuntasaíochta

Is iad na bearta atá glactha ag na stiúrthóirí lena áirithiú go gcomhlíonfar oibleagáid na Cuideachta i dtaobh leabhair chuntais chuí a choimeád leas a bhaint as córais agus nósanna imeachta cuí agus daoine a fhostú atá cáilithe go cuí. Coinnítear na taifid chuntasaíochta i gceannoifig na Cuideachta ag Stáisiún Uí Chonghaile, Sráid Amiens, Baile Átha Cliath 1.

Teagmhais ó Dheireadh na Bliana Airgeadais

Rátaí Domhanda

Ar 6 Márta 2024, d'eisigh an Binse Luachála Orduithe Cinnidh chun deimhnithe luachála arna n-eisiúint ag an gCoimisinéir Luachála do 2015 agus 2020 a leasú. D'íoc IÉ rátaí le húdaráis áitiúla do na blianta idirlinne a ríomhadh ar na teastais luachála seo. Laghdaigh na deimhnithe luachála leasaithe an luacháil ar ar íocadh rátaí roimhe sin.

Is é €7.5m éifeacht airgeadais mheasta an leasaithe. Ní raibh mír choigeartaithe leis na ráitis airgeadais mar thoradh air seo.

Cóir Chánach ar Ioncam Fóirdheontais Stáit agus Caillteanais Trádála atá ar fáil le tabhairt ar aghaidh

I mí na Bealtaine 2024 thángthas ar chomhaontú leis na Coimisinéirí Ioncaim maidir leis na caillteanais trádála carntha atá ar fáil a tugadh ar aghaidh. Bhí na caillteanais sin tagtha chun cinn mar gheall ar ioncam fóirdheontais a láimhseáil mar ioncam nach raibh faoi dhliteanas cánachais. Laghdóidh na caillteanais ar aghaidh ó €4,919.8m go €2,233.3m i bhfeidhm ón 1 Eanáir 2023.

Ní aithníonn IÉ sócmhainn cánach iarchurtha i ndáil le caillteanais ar aghaidh mar go bhfuil éiginnteacht ag baint leis an téarnamh amach anseo i gcoinne brabúis inchánach. Dá bhrí sin, ní raibh mír choigeartaithe leis na ráitis airgeadais mar thoradh air sin. Cuireadh tionchar airgeadais an chomhaontaithe seo san áireamh sa nochtadh Cánachais i nóta 10 de na ráitis airgeadais.

Is é luach na sócmhainní cánach iarchurtha do 2023 ná €278.2m.

Sláinte agus Sábháilteacht

Tá an Chuideachta lántiomanta do chomhlíonadh fhorálacha an Achta um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair, 2005, agus do chomhlíonadh gach rialachán náisiúnta eile agus gach rialachán de chuid an Aontais Eorpaigh. Coinnítear an Córas Bainistíochta Sábháilteachta faoi athbhreithniú agus nuashonraítear ar bhonn leanúnach é.

An tAcht um Shábháilteacht Iarnróid, 2005

Leanann Iarnród Éireann ag feidhmiú de réir an Achta um Shábháilteacht Iarnróid, 2005.

Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Íoc Déanach in Idirbhearta Tráchtála), 2013

Tuigeann na stiúrthóirí go bhfuil siad freagrach as a áirithiú go gcomhlíonfar, i ngach cás ábhartha, forálacha Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Íoc Déanach in Idirbhearta Tráchtála) (Leasú), 2013. Tá nósanna imeachta curtha chun feidhme d'fhonn na dátaí a bhfuil sonraisc dlite a aithint agus d'fhonn a áirithiú go ndéanfar gach íocaíocht roimh na dátaí sin. Le nósanna imeachta den sórt sin, tugtar dearbhú réasúnach i gcoinne neamhchomhlíonadh ábhartha na rialachán. In 2023, íocadh €17,000 (2022: €17,000) san iomlán le soláthraithe tríú páirtí faoi na rialacháin.

Stiúrthóirí

Is é an tAire Iompair a cheapann stiúrthóirí na Cuideachta. Seo thíos ainmneacha na ndaoine a bhí ag feidhmiú mar stiúrthóirí i rith na bliana dar chríoch an 31 Nollaig 2022 nó a ceapadh ó shin i leith. D'fhóin siad mar stiúrthóirí ar feadh na bliana go léir mura luaitear a mhalairt.

Steve Murphy	** ceaptha mar stiúrthóir an 15 Meitheamh 2023 agus mar Chathaoirleach 5 Eanáir 2024*
Frank Allen	** chríochnaigh téarma an 5 Nollaig 2023*
Suzy Byrne	
Valerie Little	** chríochnaigh téarma an 22 Meán Fómhair 2023*
An Dr Peter Mulholland	** chríochnaigh téarma an 11 Meitheamh 2023*
Sarah Roarty	
Thomas Wynne	
James Doran	
Patrick O'Donoghue	
Gwendoline Cazenave	
Thilde Pedersen	** ceaptha an 21 Meán Fómhair 2023*

Seo thíos tinreamh na stiúrthóirí boird ag cruinnithe boird i rith na bliana 2023:

Tinreamh

Steve Murphy	3/3
Frank Allen	8/8
Suzy Byrne	7/8
Valerie Little	5/6
An Dr Peter Mulholland	4/4
Sarah Roarty	7/8
Tommy Wynne	8/8
James Doran	8/8
Patrick O'Donoghue	8/8
Gwendoline Casenave	7/8
Thilde Pedersen	2/2

Ní raibh leas ar bith ag aon duine de na stiúrthóirí ná ag an rúnaí i scair ná bintiúr ar bith de chuid na Cuideachta, dá Cuideachta Sealbhaíochta ná dá comh-fhochuideachtaí tráth ar bith le linn na bliana. Ní raibh aon chonarthaí ná socruithe ábhartha a rinneadh i gcaitheamh na bliana ina raibh leas ag stiúrthóir i dtaca le gnó na Cuideachta.

Cothromaíocht Inscne ar an mBord

Amhail an 31 Nollaig 2023, mná arbh ea ceathrar (50%) de chomhaltaí an Bhoird agus fir arbh ea ceathrar (50%) acu, agus bhí post amháin le líonadh.

Fágann sé sin gur sháraigh an Bord sprioc an Rialtais i dtaobh ionadaíocht 40% ar a laghad a bheith ag gach inscne ar na Boird Stáit.

Tá na bearta seo a leanas beartaithe chun cothromaíocht inscne ar an mBord seo a choinneáil ar bun agus a chothú:

- Nuair a thagann folúntas ar bith i gceist, cuirfear an tAire ar an eolas más rud é go bhféadfadh aon impleacht a bheith ag an bhfolúntas sin i leith cothromaíocht inscne

Grúpaí Comhairleacha Iarnród Éireann

Tá na coistí agus na grúpaí comhairleacha seo a leanas bunaithe laistigh ag Iarnród Éireann agus é ina aidhm leo comhairle a chur ar an mbord maidir le gnéithe straitéiseacha agus gnéithe teicniúla agus athbhreithniú piaraí a dhéanamh ar thograí ón lucht bainistíochta. Seo a leanas sonraí maidir leis na grúpaí a chuireann comhairle ar bhord Iarnród Éireann agus a gcomhaltaí neamhfheidhmiúcháin.

Coiste Sábháilteachta an Bhoird

Bunaíodh Coiste Sábháilteachta Bhord Iarnród Éireann chun comhairle a chur ar bhord Iarnród Éireann agus ar an lucht feidhmiúcháin maidir le saincheisteanna a bhaineann le sábháilteacht na bpaisinéirí, na n-oibrithe, na gconraitheoirí, comharsan agus an phobail i gcoitinne. Tá na daoine seo a leanas sa Ghrúpa:

		Tinreamh
Sarah Roarty	Stiúrthóir de chuid Iarnród Éireann (Cathaoirleach)	4/5
James Doran	Stiúrthóir de chuid Iarnród Éireann	5/5
Tommy Wynne	Oibrí agus Stiúrthóir	4/5

An Coiste Iniúchóireachta agus Riosca (CIR)

Is áis chumarsáide idir an fheidhm Iniúchóireachta Inmheánaí, na hiniúchóirí seachtracha agus bord Iarnród Éireann é an Coiste seo de chuid Iarnród Éireann agus is áis atá ann freisin chun ráitis airgeadais bhliantúla, rialuithe inmheánacha, bainistíocht rioscaí agus próisis rialachais in Iarnród Éireann a athbhreithniú, tuairisc a thabhairt orthu agus moltaí a dhéanamh ina leith. Chomh maith leis sin, déanann sé príomhthátail na n-imscrúduithe inmheánacha a mheas, mar aon le tuarascálacha na n-iniúchóirí inmheánacha agus freagra an lucht bainistíochta.

		Tinreamh
Valerie Little (Cathaoirleach)	Stiúrthóir de chuid Iarnród Éireann go dtí an 21 Meán Fómhair 2023	4/4
Paul Dowling (Cathaoirleach)	Comhairleor Seachtrach a ceapadh an 21 Meán Fómhair 2023	1/1
Suzy Byrne	Stiúrthóir de chuid Iarnród Éireann	3/3
An Dr Peter Mulholland	Stiúrthóir de chuid Iarnród Éireann	2/3
Gwendaline Cazenave	Stiúrthóir de chuid Iarnród Éireann	4/5
Sarah Roarty	Stiúrthóir de chuid Iarnród Éireann	0/1

An Grúpa Comhairleach um Acmhainní Daonna

Bunaíodh an Grúpa Comhairleach um Acmhainní Daonna lena chinntiú go bhfuil maoirseacht straitéiseach á déanamh ar an bhfiontar Acmhainní Daonna ar fad ar mhaithe le hathrú chun feabhais a bhaint amach in Iarnród Éireann. Tá na daoine seo a leanas sa Ghrúpa:

		Tinreamh
An Dr Peter Mulholland (Cathaoirleach)	Stiúrthóir de chuid Iarnród Éireann	2/2
Valerie Little	Stiúrthóir de chuid Iarnród Éireann	2/2
Jim Meade	Príomhfheidhmeannach Iarnród Éireann	2/2

Coiste Luacha Saothair an Bhoird

Tá sainordú ag Coiste Luacha Saothair an Bhoird thar ceann bhord Iarnród Éireann i dtaobh féachaint chuige go gcuirfear chun feidhme beartas an Rialtais maidir le luach saothair na Stiúrthóirí agus an Phríomhfheidhmeannaigh. Tá sé de chúram air freisin formheas a dhéanamh ar phacáiste luacha saothair agus ceapadh an Phríomhoifigigh Feidhmiúcháin, agus gach bainisteora shinsearaigh a thuairiscíonn go díreach don Phríomhfheidhmeannach. Tá na daoine seo a leanas ar an gCoiste:

		Tinreamh
Valerie Little (Cathaoirleach)	Stiúrthóir de chuid Iarnród Éireann go dtí an 21 Meán Fómhair 2023	1/1
Frank Allen	Stiúrthóir de chuid Iarnród Éireann go dtí an 5 Nollaig 2023	1/1
Pat O'Donoghue	Stiúrthóir Iarnród Éireann a ceapadh an 12 Nollaig 2022	1/1

An Grúpa Comhairleach um Infheistíocht Chaipitiúil

Bunaíodh an grúpa seo in 2021 chun faireachán a dhéanamh ar chláir agus ar thionscadail infheistíochta caipitiúla, chun iarratais chuig an mBord a mheas agus chun dearcadh neamhspleách a sholáthar don Bhord ar na haschuir ón bhfaireachán agus ó na measúnuithe sin. Beartaítear go gcabhróidh an Grúpa Comhairleach leis an mBord dúshlán ar leibhéal cuí a thabhairt i leith na bainistíochta tionscadail sula ndéanfar príomhchinntí maidir le dearadh agus tógáil, struchtúr conarthaí, soláthar, rialú buiséad agus clár, agus bainistíocht éileamh. Tá na daoine seo a leanas sa Ghrúpa:

		Tinreamh
Patrick O'Donoghue (Cathaoirleach)	Stiúrthóir de chuid Iarnród Éireann	5/5
Frank Allen	Cathaoirleach Iarnród Éireann go dtí an 5 Nollaig 2023	3/5
Colm Lynch	Comhairleoir Neamhspleách	5/5
Thilde Pedersen	Stiúrthóir de chuid Iarnród Éireann a ceapadh an 16 Samhain 2023	1/1

An Grúpa Comhairleach um Sholáthar Seirbhíse

Bunaíodh an grúpa seo in 2021 chun bheith ina fhóram neamhfheidhmiúcháin ina bpléifí soláthar seirbhíse Iarnród Éireann, agus a chuirfeadh comhairle ar an lucht feidhmiúcháin nuair ba chuí sin. Tá na daoine seo a leanas sa Ghrúpa:

		Tinreamh
Tommy Wynne (Cathaoirleach)	Oibrí agus Stiúrthóir	4/4
Philip O'Neill	Comhairleoir Neamhspleách a ceapadh an 22 Lúnasa 2023	2/2
Suzy Byrne	Stiúrthóir de chuid Iarnród Éireann	4/4

Ráiteas um Chomhlíonadh ó na Stiúrthóirí

Mar a cheanglaítear le hAlt 225 d'Acht na gCuideachtaí, 2014, admhaíonn na stiúrthóirí go bhfuil na stiúrthóirí freagrach as a áirithiú go bhfuil an Chuideachta ag cloí lena cuid oibleagáidí iomchuí; agus

Dearbhaíonn na stiúrthóirí gur thugadar i gcrích na trí nós imeachta seo a leanas chun oibleagáidí na stiúrthóirí a chomhlíonadh i rith na bliana airgeadais:

(a) ullmhaíodh 'ráiteas maidir le beartas comhlíontachta' ina leagtar amach beartais na cuideachta, a mheasann na stiúrthóirí atá iomchuí don chuideachta, maidir le comhlíonadh a cuid oibleagáidí iomchuí ag an gcuideachta.

(b) cuireadh i bhfeidhm comhshocraíochtaí nó struchtúir iomchuí, a mheasann na stiúrthóirí atá dírithe ar a chinntiú go gcomhlíonfar go hábhartha oibleagáidí iomchuí na cuideachta; agus

(c) rinneadh athbhreithniú le linn na bliana airgeadais ar aon chomhshocraíochtaí nó struchtúir atá curtha i bhfeidhm.

Rúnaí Cuideachta

Tá an Rúnaí Cuideachta freagrach as comhairle a chur ar an mBord, tríd an gCathaoirleach, maidir le gach ceist rialachais. Tá fáil ag na stiúrthóirí uile ar chomhairle agus ar sheirbhísí ón Rúnaí Cuideachta. Foráiltear i mBunreacht na Cuideachta gur ábhar do na stiúrthóirí é ceapadh agus cur as oifig an Rúnaí Cuideachta.

Nochtadh faisnéise do na hIniúchóirí

I gcás gach duine a bhí ina stiúrthóir an tráth ar formheasadh tuarascáil na stiúrthóirí agus na ráitis airgeadais: Chomh fada agus is eol don stiúrthóir, níl aon fhaisnéis iniúchta ábhartha nach bhfuil iniúchóirí na cuideachta ar an eolas fúithi; agus tá gach beart déanta

ag gach stiúrthóir ar cheart don stiúrthóir a bheith déanta aige nó aici chun é féin nó í féin a chur ar an eolas faoi aon fhaisnéis iniúchta ábhartha agus chun a shuíomh go bhfuil iniúchóirí na cuideachta ar an eolas faoin bhfaisnéis sin.

Iniúchóirí

Tá na hiniúchóirí reachtúla, Forvis Mazars, ag leanúint ar aghaidh in oifig agus ag feidhmiú de réir Alt 383(2) d'Acht na gCuideachtaí, 2014.

Thar ceann an bhoird

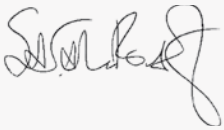

S Murphy Uasal
Cathaoirleach

Sarah Roarty Uasal
Stiúrthóir

Dáta: 4 Meitheamh 2024

Tuarascáil an Iniúchóra Neamhspleách

Do Chomhaltaí Iarnród Éireann

Tuairisc ar an iniúchadh ar na ráitis airgeadais

Tuairim

Tá ráitis airgeadais Iarnród Éireann ("an Cuideachta") don bhliain dár críoch an 31 Nollaig 2023 a chuimsíonn, an

Ráiteas um Ioncam Cuimsitheach; an Clár Comhardaithe; an Ráiteas um Athruithe ar Chothromas; an Ráiteas faoi Shreabhadh Airgid; agus na nótaí a ghabhann le ráitis airgeadais na Cuideachta, lena n-áirítear achoimre ar bheartais chuntasaíochta shuntasacha mar a leagtar amach i Nóta 1. Is iad dlí na hÉireann agus FRS 102, *an Caighdeán Tuairiscithe Airgeadais is infheidhme sa Ríocht Aontaithe agus i bPoblacht na hÉireann* eisithe sa Ríocht Aontaithe ag an gComhairle Tuairiscithe Airgeadais (FRS102) an creat tuairiscithe airgeadais a cuireadh i bhfeidhm á n-ullmhú.

Is é ár dtuairim:

- tugann na ráitis airgeadais atá in éineacht le seo léargas fíor agus cóir ar shócmhainní, dliteanais agus staid airgeadais na Cuideachta amhail an 31 Nollaig 2023 agus ar a barrachas don bhliain dar críoch ansin;
- ullmhaíodh na ráitis airgeadais i gceart de réir FRS 102; agus
- ullmhaíodh na ráitis airgeadais i gceart de réir riachtanais Acht na gCuideachtaí 2014

Bunús leis an tuairim

Rinneamar ár n-iniúchadh de réir na gCaighdeán Idirnáisiúnta maidir le hIniúchóireacht (Éire) (ISAanna Éireann) agus de réir an dlí is infheidhme. Déantar níos mó cur síos ar ár bhfreagrachtaí faoi na caighdeáin sin sa chuid Na Freagrachtaí atá ar an Iniúchóir maidir leis an Iniúchadh ar na Ráitis Airgeadais den tuarascáil uainn.

Táimid neamhspleách ar an Chuideachta de réir na gceanglas eitice is ábhartha maidir leis an iniúchadh a dhéanaimid ar ráitis airgeadais in Éirinn, lena n-áirítear an Caighdeán Eiticiúil do Iniúchóirí (Éirinn) arna eisiúint ag Údarás Maoirseachta Iniúchóireachta agus Cuntasaíochta na hÉireann (ÚMICÉ), agus chomhlíonamar na freagrachtaí eiticiúla eile atá orainn de réir na gceanglas sin.

Creidimid gur leor agus gur cuí an fhianaise iniúchta a fuaireamar chun bunús a thabhairt leis an tuairim uainn.

Conclúidí a bhaineann le gnóthas leantach

Agus na ráitis airgeadais á n-iniúchadh againn, tháinig muid ar an gconclúid gur iomchuí úsáid na stiúrthóirí ar bhonn cuntasaíochta an ghnóthais leantaigh agus na ráitis airgeadais á n-ullmhú.

Bunaithe ar an obair a rinneamar, níor shainaithníomar aon neamhchinnteachtaí ábhartha a bhaineann le himeachtaí nó coinníollacha a d'fhéadfadh, ina n-aonair nó i dteannta a chéile, amhras suntasach a chaitheamh ar chumas na Cuideachta leanúint ar aghaidh mar ghnóthas leantach ar feadh tréimhse dhá mhí dhéag ar a laghad ón dáta nuair a údaraítear na ráitis airgeadais lena n-eisiúint.

Déantar cur síos ar ár bhfreagrachtaí agus ar fhreagrachtaí na stiúrthóirí maidir le gnóthas leantach sna codanna ábhartha den tuarascáil seo

Faisnéis eile

Is iad na stiúrthóirí atá freagrach as an bhfaisnéis eile. Cuimsítear leis an bhfaisnéis eile an fhaisnéis atá san áireamh sa tuarascáil bhliantúil, seachas na ráitis airgeadais agus tuairisciúil an iniúchóra uainn ina leith. Ní chuimsítear sa tuairim uainn ar na ráitis airgeadais an fhaisnéis eile agus, ach amháin sa mhéid a luaitear a mhalairt go sainráite sa tuarascáil uainn, ní léirímid aon chineál conclúide dearbhaithe ina leith.

Is é an fhreagracht atá orainn an fhaisnéis eile a léamh agus a bhreithniú an bhfuil an fhaisnéis eile neamh-réireach go hábhartha leis na ráitis airgeadais nó leis an eolas a fuaireamar le linn an iniúchadh, nó ar cosúil go ndearnadh míráiteas ábhartha ina leith. Má aithnímid neamhréireacht ábhartha den sórt sin nó ráiteas a ndealraíonn sé gur míráiteas ábhartha é, ní mór dúinn a chinneadh an bhfuil aon mhíráiteas ábhartha sna ráitis airgeadais nó an ndearnadh míráiteas ábhartha i leith na faisnéise eile. Más rud é, ar bhonn na hoibre a rinneamar, go gcinnimid go ndearnadh míráiteas ábhartha i leith na faisnéise eile sin, ní mór dúinn an méid sin a thuairisciú.

Níl aon ní le tuairisciú againn i ndáil leis sin.

Tuairimí ar ábhair eile a fhoror-daítear le hAcht na gCuideachtaí 2014

Is é ár dtuairim, bunaithe ar an obair a rinneadh le linn an iniúchta, go dtuairiscímid:

- tá an fhaisnéis a thugtar i dtuarascáil na stiúrthóirí don bhliain airgeadais a n-ullmhaítear na ráitis airgeadais ag teacht leis na ráitis airgeadais;
- ullmhaíodh tuarascáil na stiúrthóirí de réir riachtanais dlí infheidhme;
- ba leor taifid chuntasaíochta na Cuideachta chun go bhféadfaí na ráitis airgeadais a iniúchadh go héasca agus i gceart; agus
- réitíonn na ráitis airgeadais leis na taifid chuntasaíochta.

Fuaireamar an fhaisnéis agus na mínithe uile atá riachtanach, chomh fada agus is eol duinn, chun críocha ár n-iniúchta.

Nithe a gceanglaítear orainn tuairisciú orthu trí eisceacht

Bunaithe ar eolas agus tuiscint na Cuideachta agus a timpeallacht a fuarthas le linn an iniúchta, níl aon mhíráiteas ábhartha aitheanta againn i dtuarascáil na stiúrthóirí.

De réir riachtanais Acht na gCuideachtaí 2014 ní mór duinn tuairisc a thabhairt duit más rud é, inár dtuairim, nach gcomhlíonann an Chuideachta riachtanais aon cheann d'Ailt 305 go 312 den Acht, a bhaineann le nochtadh luach saothair agus idirbhearta stiúrthóirí. Níl aon rud le tuairisciú againn ina leith seo.

Faoin gCód Cleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú (Lúnasa 2016) (an "Cód Cleachtais"), éilítear orainn tuairisc a thabhairt duit mura bhfuil an ráiteas maidir leis an gcóras rialaithe inmheánaigh atá riachtanach faoin gCód Cleachtais mar atá san áireamh sa Ráiteas Rialachais Chorparáidigh i dTuarascáil na Stiúrthóirí i dtaca le comhlíonadh na gcuideachtaí ag teacht le mhír 1.9 (iv) den Chód Cleachtais nó mura bhfuil sé ag teacht leis an bhfaisnéis atá ar eolas againn ónár gcuid oibre iniúchta ar na ráitis airgeadais.

Níl aon rud le tuairisciú againn ina leith seo.

Freagrachtaí Faoi Seach

Na Freagrachtaí atá ar na stiúrthóirí i dtaca le na ráitis airgeadais

Mar a dtugtar míniú níos iomláine air sa ráiteas um fhreagrachtaí na stiúrthóirí atá leagtha amach ar leathanach 34, is iad na stiúrthóirí atá freagrach as ullmhú na ráiteas airgeadais de réir an creat ruairisciú airgeadais infheidhme agus go dtugann siad léargas fíorcheart, agus as cibé rialú inmheánach a chinnfidh an bhainistíocht is gá ionas gur féidir ráitis airgeadais a ullmhú atá saor ó mhíráiteas ábhartha, cibé de bharr calaoise nó de bharr earráide.

Agus na ráitis airgeadais á n-ullmhú, tá na stiúrthóirí freagrach as measúnú a dhéanamh ar chumas na Cuideachta leanúint ar aghaidh mar ghnóthas leantach, as nochtadh a dhéanamh, mar is infheidhme, ar nithe a bhaineann le gnóthas leantach agus as bonn cuntasaíochta an ghnóthais leantaigh a úsáid mura bhfuil sé i gceist ag an bhainistíocht an Chuideachta a leachtú ná deireadh a chur leis na hoibríochtaí, nó nach bhfuil aon rogha réalaíoch acu ach é sin a dhéanamh.

Na freagrachtaí atá ar an iniúchóir as an iniúchadh ar na ráitis airgeadais

Is iad na cuspóirí atá againn dearbhú réasúnta a fháil maidir le cibé an bhfuil nó nach bhfuil na ráitis airgeadais ina n-iomláine saor ó mhíráiteas ábhartha, cibé acu de bharr calaoise nó earráide, agus tuarascáil iniúchóra a eisiúint ina bhfuil an tuairim uainn. Ardleibhéal dearbhaithe is ea dearbhú réasúnta, ach ní hionann é agus ráthaíocht go n-aimseofar i gcónaí in iniúchadh arna dhéanamh de réir na gCaighdeán Idirnáisiúnta maidir le hIniúchóireacht (Éire) míráiteas ábhartha más ann dó. Is féidir go n-eascródh míráitis as calaois nó earráid agus meastar go bhfuil siad ábhartha más rud é, astu féin nó le chéile, go bhféadfaí a bheith ag súil go réasúnach leis go mbeadh tionchar acu ar chinntí geilleagracha na n-úsáideoirí arna nglacadh ar bhonn na ráiteas airgeadais seo.

Tá cur síos breise ar ár bhfreagrachtaí as iniúchadh na ráiteas airgeadais le fáil ar shuíomh Gréasáin an IAASA ag: http://www.iaasa.ie/getmedia/b2389013-1cf6-458b-9b8f-a98202dc9c3a/Description_of_auditors_responsibilities_for_audit.pdf. Tá an tuairisc seo mar chuid de thuarascáil ár n-iniúchóra.

Cuspóir ár gcuid oibre iniúchta agus a bhfuil ár bhfreagrachtaí dlite dúinn

Déantar ár dtuarascáil do comhaltaí an Bhoird mar chomhlacht, de réir Alt 391 de Achta na gCuideachtaí 2014. Rinneadh ár gcuid oibre iniúchta ionas go bhféadfaimis na nithe seo a chur in iúl dúinn do chomhaltaí na gcuideachta i dtuarascáil iniúchóra agus bí chun aon chríche eile. A mhéid a cheadaítear leis an dlí, ní ghlacaimid ná ní ghlacaimid freagracht ar aon duine seachas an chuideachta agus comhaltaí na Cuideachta, as ár gcuid oibre iniúchta, as an tuarascáil seo, nó as na tuairimí atá curtha le chéile againn.

Tommy Doherty
Ar son agus thar cheann Forvis Mazars
Cuntasóirí Cairte agus Gnólacht Iniúchóireachta
Reachtúla Ionad Fhearchair, Bloc 3
Bóthar Fhearchair Baile Átha Cliath 2

Dáta: 06 Meitheamh 2024

Ráiteas Ioncam Cuimsitheach

Don Bhliain Airgeadais dar Chríoch an 31 Nollaig 2023

	Notaí	**2023 €'000**	**2022 €'000**
Ioncam ó oibríochtaí		72,201	224,110
Fáltais ó chonarthaí Oibleagáide Seirbhíse Poiblí		365,109	166,269
Cistiú eile ón Stát		198,078	192,160
Ioncam iomlán	*3*	**635,388**	**582,539**
Costais			
Costais phárolla agus costais ghaolmhara	*5*	(315,943)	(296,306)
Costais ábhar agus seirbhísí	*6*	(303,619)	(275,387)
Iomlán na gcostas		**(619,562)**	**(571,693)**
Tuilleamh roimh Ús, Cánacha, Dímheas agus Amúchadh		**15,826**	**10,846**
Míreanna eisceachtúla	*7*	(698)	(881)
Dímheas glan ar amúchadh deontas caipitiúil	*8*	(6,710)	(8,606)
Brabús ar dhiúscairt sócmhainní inláimhsithe		–	517
Barrachas roimh ús agus cháin		**8,418**	**1,876**
Ús faighte/(íoctha) agus muirir dá shamhail	*9*	990	(197)
Barrachas don bhliain ar ghnáthghníomhaíochtaí roimh cháin		**9,408**	**1,679**
Cáin ar ghnáthghníomhaíochtaí	*10*	(1,905)	(894)
Barrachas don bhliain airgeadais		**7,503**	**785**

Clár Comhardaithe

Amhail an 31 Nollaig 2023

	Notaí	**2023 €'000**	**2022 €'000**
Sócmhainní seasta			
Sócmhainní doláimhsithe	*12*	13,843	10,915
Sócmhainní inláimhsithe	*13*	1,921,645	1,726,665
		1,935,488	**1,737,580**
Sócmhainní reatha			
Stoic	*14*	93,398	64,913
Féichiúnaithe	*15*	388,532	478,488
Airgead sa bhanc agus ar láimh		9,415	1,629
		491,345	**545,030**
Creidiúnaithe (méideanna atá dlite laistigh de bhliain amháin)	*16*	**(621,116)**	**(674,463)**
Glandliteanas reatha		**(129,771)**	**(129,433)**
Sócmhainní iomlána lúide dliteanais reatha		**1,805,717**	**1,608,147**
Ioncam iarchurtha	*18*	(1,699,071)	(1,506,883)
Soláthairtí in aghaidh dliteanas	*19*	(52,578)	(54,699)
		54,068	**46,565**
Caipiteal agus cúlchistí			
Scairchaipiteal glaoite	*20*	194,270	194,270
Cuntas brabúis agus caillteanais – easnamh		(140,202)	(147,705)
Iomlán Gnáthscaire		**54,068**	**46,565**

Thar ceann an bhoird

S Murphy Uasal
Cathaoirleach

S Roarty Uasal
Stiúrthóir

Dáta: 4 Meitheamh 2024

Ráiteas um Athruithe ar an gCaipiteal Gnáthscaireanna

An Bhliain Airgeadais dar chríoch an 31 Nollaig 2023

	Scair-chaipiteal Glaoite €'000	Brabúis agus Caillteanais €'000	Caipiteal Gnáth-scaireanna Iomlán €'000
Iarmhéid amhail an 1 Eanáir 2022	**194,270**	**(148,490)**	**45,780**
Barrachas don bhliain airgeadais	–	785	785
Ioncam cuimsitheach eile don bhliain airgeadais	–	–	–
Ioncam cuimsitheach iomlán don bhliain airgeadais	–	785	785
Iarmhéid amhail an 31 Nollaig 2022	**194,270**	**(147,705)**	**46,565**
Barrachas don bhliain airgeadais	–	7,503	7,503
Ioncam cuimsitheach iomlán don bhliain airgeadais	–	–	–
Ioncam cuimsitheach iomlán don bhliain airgeadais	–	7,503	7,503
Iarmhéid amhail an 31 Nollaig 2023	**194,270**	**(140,202)**	**54,068**

Ráiteas ar Shreabhadh Airgid

An bhliain airgeadais dar chríoch an 31 Nollaig 2023

	Notaí	**2023 €'000**	**2022 €'000**
Airgead glan (eis-sreafa)/ginte ó ghníomhaíochtaí oibriúcháin	*21*	**(53,258)**	**27,443**
Sreabhadh airgid ó ghníomhaíochtaí infheistíochta			
Ceannach sócmhainní seasta inláimhsithe		(328,719)	(409,668)
Ceannach sócmhainní seasta doláimhsithe		(5,898)	(4,490)
Fáltais ar dhiúscairt sócmhainní seasta inláimhsithe		–	517
Fáltas ó mhaoiniú stáit agus ón Aontas Eorpach		330,945	406,332
Airgead glan arna úsáid i ngníomhaíochtaí infheistíochta		**(3,672)**	**(7,309)**
Sreabhadh airgid ó ghníomhaíochtaí maoinithe			
Ús faighte/(íoctha)		990	(197)
Maoiniú idirchuideachta		63,726	(19,053)
Airgead iomlán arna úsáid i ngníomhaíochtaí maoinithe		**64,716**	**(19,250)**
Glanmhéadú ar airgead agus coibhéisí airgid		**7,786**	**884**
Airgead agus coibhéisí airgid amhail an 1 Eanáir		1,629	745
Airgead agus coibhéisí airgid amhail an 31 Nollaig		**9,415**	**1,629**
Cuimsítear san airgead agus sna coibhéisí airgid:			
Airgead sa bhanc agus ar láimh		338	354
Banc		1,248	1,275
Banc sealbhaithe thar ceann an Údaráis Náisiúnta Iompair		7,829	–
		9,415	**1,629**

Nótaí a ghabhann leis na Ráitis Airgeadais

1 Ráiteas maidir le Comhlíonadh, Gníomhaíochtaí agus Úinéireacht

(a) Ráiteas maidir le Comhlíonadh

Ullmhaíodh ráitis airgeadais Iarnród Éireann, uimhir chláraithe 119571, Stáisiún Uí Chonghaile, Sráid Amiens, Baile Átha Cliath 1, ar bhonn gnóthas leantach de réir Caighdeáin um Thuairisciú Airgeadais 102 (Caighdeáin Chuntasaíochta arna n-eisiúint ag Comhairle Tuairiscithe Airgeadais na Ríochta Aontaithe), lena n-áirítear comhlíonadh Chaighdeán Tuairiscithe Airgeadais 102, an Caighdeán Tuairiscithe Airgeadais is infheidhme sa Ríocht Aontaithe agus i bPoblacht na hÉireann.

(b) Gníomhaíochtaí agus Úinéireacht

Is é Córas Iompair Éireann (CIÉ), ar fochuideachta de é Iarnród Éireann, údarás reachtúil náisiúnta na hÉireann a chuireann iompar poiblí ar tír ar fáil in Éirinn. Tá CIÉ ar lánúinéireacht ag Rialtas na hÉireann agus tuairiscíonn sé don Aire Iompair.

Is é Iarnród Éireann príomhsholáthraí na hÉireann i dtaobh iompar ar iarnród.

Baineann ráitis airgeadais na Cuideachta le gníomhaíochtaí Iarnród Éireann agus leo sin amháin.

Achoimre ar Bheartais Shuntasacha Chuntasaíochta

Leagtar amach ar na leathanaigh seo a leanas na beartais shuntasacha chuntasaíochta agus na teicnicí suntasacha meastacháin a glacadh agus na ráitis airgeadais seo á n-ullmhú. Tá na beartais sin curtha i bhfeidhm go comhsheasmhach maidir leis na blianta go léir atá curtha i láthair, mura luaitear a mhalairt.

De réir mar a cheadaítear faoi Acht na gCuideachtaí 2014, tá leagan amach forordaithe an chuntais brabúis agus caillteanais oiriúnaithe ag na stiúrthóirí ar bhealach is cuí do chineál gnó na Cuideachta.

Is le Córas Iompair Éireann 100% de scairchaipiteal cothromais Iarnród Éireann ('IÉ').

Is é Córas Iompair Éireann a ullmhaíonn ráitis airgeadais ghrúpa, dá bhfuil Iarnród Éireann ina bhall. Féadfar cóipeanna de ráitis airgeadais ghrúpa Chóras Iompair Éireann a fháil ón Rúnaí Cuideachta ag Córas Iompair Éireann, Stáisiún Heuston, Baile Átha Cliath 8.

(a) Bunús an Ullmhúcháin

Ullmhaíodh na ráitis airgeadais ar bhonn gnóthas leantach, faoi choinbhinsiún an chostais stairiúil; féach Nóta 2 sna Ráitis Airgeadais i gcomhair tuilleadh sonraí.

Chun na ráitis airgeadais a ullmhú i gcomhréir le FRS 102, ní mór leas a bhaint as príomhthoimhdí áirithe a bhaineann leis an todhchaí, agus foinsí tábhachtacha eile neamhchinnteachta meastacháin ag an dáta tuairiscithe. Ceanglaítear freisin go ndéanfadh na stiúrthóirí breithiúnas agus beartais chuntasaíochta na Cuideachta á gcur i bhfeidhm acu.

Leagtar amach ag (v) thíos na réimsí ina bhfuil ardleibhéal breithiúnais nó castachta i gceist, nó na réimsí ina bhfuil baol nach beag go ndéanfadh toimhdí agus meastacháin coigeartú ábhartha ar shuim ghlanluacha na sócmhainní agus na ndliteanas sa chéad bhliain airgeadais eile.

Faoi FRS 102, ceadaítear díolúintí áirithe ó nochtadh d'eintiteas incháilithe. Bhain an Chuideachta leas as díolúine ar son comhardaithe páirtithe gaolmhara le fochuideachtaí eile lastigh de Ghrúpa CIÉ.

(b) Ioncam

Cuimsíonn an t-ioncam oll-luach na seirbhísí arna soláthar. Déantar an t-ioncam a thomhas ar luach cóir na comaoine a fhaightear nó is infhála agus is ionann é agus an méid is infhála i leith seirbhísí a soláthraíodh.

Aithníonn Iarnród Éireann ioncam sa tréimhse ina gcuirtear an tseirbhís ar fáil.

Oibríochtaí Iarnróid maoiniú ón ÚNI chun seirbhísí a sheachadadh faoin gconradh um dhámhachtain dhíreach OSP. Aithnítear maoiniú OSP conarthach chun seirbhísí a sholáthar faoi théarmaí an chonartha mar ioncam sa bhrabús agus sa chaillteanas de réir FRS102.

Aithnítear an t-ioncam ó lastas sa tréimhse ina gcuirtear an tseirbhís ar fáil. Aithnítear an t-ioncam ó Europort Ros Láir sa tréimhse ina gcuirtear an tseirbhís ar fáil.

Aithnítear ioncam ó fhógraíocht agus ó ghníomhaíochtaí éagsúla eile le linn thréimhse an chonartha ábhartha. Déantar ioncam ó fhógraíocht a thuilleadh ó chonarthaí dhá mhí agus conarthaí ráithiúla agus faightear an t-ioncam sin ar bhonn riaráisteach.

Aithnítear ioncam ó choimisiúin nuair a sholáthraítear an tseirbhís don chustaiméir. Aithnítear ioncam eile tríú páirtí tráth a thuillte, nó ag an bpointe seirbhíse, sa mhéid is gur aithníodh costais iomchuí atá in-aisghabhála i gcoinne an ioncaim sin sa tréimhse.

(c) Costais Ábhar agus Seirbhísí

Cuimsítear le costais Ábhar agus Seirbhísí na costais go léir a bhaineann le hoibríochtaí Iarnród Éireann ó lá go lá, seachas costais dímheasa agus amúchta agus phárolla a ndéantar iad a nochtadh ar leithligh sa chuntas brabúis agus caillteanais, agus a nochtadh ar leithligh sna nótaí a ghabhann leis na ráitis airgeadais.

(d) Costais Eisceachtúla

I gcuntas brabúis agus caillteanais Iarnród Éireann, aithnítear torthaí oibriúcháin ar leithligh roimh mhíreanna sonracha. Is iad na míreanna sonracha iad siúd a mheasann na stiúrthóirí nach mór iad a nochtadh ar leithligh mar gheall ar a méid, a gcineál nó a minicíocht. Creideann an Chuideachta go n-éascaíonn an cur i láthair sin d'anailís bhreise toisc go ndírítear aird ar chostais eisceachtúla dá bharr. Áirítear le costais den sórt sin costais shuntasacha a bhaineann le hathstruchtúrú gnó.

Maidir leis an gcinneadh i dtaobh céard is brí le 'suntasach', baintear leas as breithiúnas cáilíochtúil agus breithiúnas cainníochtúil na stiúrthóirí agus measúnú á dhéanamh ar na costais arb amhlaidh ina leith, de bhua a méid agus a gcineáil, go nochtar sa chuntas brabúis agus caillteanais agus sna nótaí gaolmhara iad i gcáil costais eisceachtúla.

(e) Airgeadra Eachtrach

(i) Airgeadra Feidhmiúil a gus Airgeadra Tuairiscithe

Is é an euro airgeadra feidhmiúil agus airgeadra tuairiscithe na Cuideachta, arna ainmniú ag an tsiombail '€', agus, mura luaitear a mhalairt, tá na ráitis airgeadais curtha i láthair ina mílte (€'000).

(ii) Idirbhearta agus Iarmhéideanna

Déantar idirbhearta atá ainmnithe san airgeadra eachtrach a aistriú chuig an airgeadra feidhmiúil ar bhonn na rátaí malairte ar an láthair ar dháta na n-idirbheart.

Ag deireadh gach bliana airgeadais, déantar míreanna airgeadaíochta in airgeadra eachtrach a aistriú ina euro ar an ráta reatha. Déantar míreanna neamhairgeadaíochta arna dtomhas ar a gcostas stairiúil a aistriú ar bhonn an ráta malairte ar dháta an idirbhirt agus déantar míreanna neamhairgeadaíochta arna dtomhas ar a luach cóir a thomhas ar bhonn an ráta malairte nuair a cinneadh an luach cóir.

Is sa chuntas brabúis agus caillteanais a aithnítear gnóthachain agus caillteanais airgeadra eachtraigh a eascraíonn as socraíocht idirbheart agus ón aistriú ag rátaí malairte ag deireadh na bliana airgeadais ar shócmhainní agus dliteanais airgeadaíochta arna n-ainmniú in airgeadraí eachtracha.

Cuirtear i láthair gnóthachain agus caillteanais airgeadra eachtraigh a bhaineann le hiasachtaí agus airgead agus coibhéisí airgid sa chuntas brabúis agus caillteanais faoi 'ús infhála agus ioncam dá shamhail' nó 'ús iníoctha agus muirir dá shamhail' mar is cuí. Cuirtear i láthair gach gnóthachan agus caillteanas airgeadra eachtraigh eile sa chuntas brabúis agus caillteanais faoi chostais ábhair agus seirbhíse.

(f) Deontais ón Aontas Eorpach agus Maoiniú Stáit

Aithníonn Iarnród Éireann maoiniú rialtais ag teacht leis an tsamhail fabhraithe faoi FRS 102.

(i) Maoiniú i gcomhair Caiteachas Caipitiúil

Déantar maoiniú i gcomhair caiteachas caipitiúil eile a chur chun sochair an ioncaim iarchurtha de réir mar a bhíonn siad infhála. Déantar iad a amúchadh chuig an gcuntas brabúis agus caillteanais agus aithnítear iad san ioncam thar shaol eacnamaíoch úsáideach na sócmhainní gaolmhara.

(ii) Maoiniú ioncaim

Aithnítear maoiniú ioncaim mar ioncam sa chuntas brabúis agus caillteanais sa tréimhse ina dtabhaítear na costais bhainteacha a bhfuil an deontas beartaithe lena gcúiteamh.

(iii) Maoiniú faoin gConradh Ilbhliantúil Bainisteora Bonneagair

Aithnítear maoiniú um Bainisteoir Bonneagair faoi Chonarthaí Ilbhliantúla mar ioncam iarchurtha nó láithreach mar ioncam sa chuntas brabúis agus caillteanais, trí thagairt don bhonnghníomhaíocht a bhfuil an deontas ceaptha lena cúiteamh. An maoiniú chaipitil faoin gConradh Ilbhliantúil a chuirtear chun sochair an ioncaim iarchurtha sa chlár comhardaithe, déantar iad a amúchadh thar shaol eacnamaíoch tuartha na sócmhainní gaolmhara.

(g) Nóta faoi Thuairisciú Teascánach

Tuairiscítear ar theascáin oibriúcháin ar bhealach atá i gcomhréir le struchtúr bainistíochta inmheánaí Iarnród Éireann agus an fhaisnéis airgeadais inmheánach arna soláthar do Phríomh-Chinnteoirí Oibriúcháin na cuideachta (na stiúrthóirí feidhmiúcháin) atá freagrach as cinntí straitéiseacha a dhéanamh, acmhainní a leithdháileadh, agus faireachán agus measúnú a dhéanamh ar fheidhmíocht gach teascáin. Is ionann an toradh oibriúcháin a thuairiscítear go hinmheánach de réir an teascáin agus an príomhbheart a úsáidtear chun feidhmíocht na dteascán oibriúcháin laistigh den chuideachta a mheasúnú.

Chinn Iarnród Éireann go bhfuil cúig theascán aige ar ghá tuairisciú a dhéanamh orthu Gnóthas Iarnróid, Bainisteoir Bonneagair Iarnróid, Lasta Iarnróid, Europort Ros Láir agus Gníomhaíochtaí Lárnacha agus Eile. Oibríonn teascán an Ghnóthais Iarnróid gnó na bpaisinéirí faoin gconradh Oibleagáide Seirbhíse Poiblí a dhámh an tÚdarás Náisiúnta

Iompair. Déanann teascán an Bhainisteora Bonneagair Iarnróid an tsócmhainn bonneagair a bhainistiú, a chothabháil agus a athnuachan, a mhaoinítear ó tháillí Rochtana agus ón gConradh Ilbhliantúil. Soláthraíonn an teascán Lasta Iarnróid seirbhísí iompair chun earraí a iompar d'iarnród. Oibríonn teascán Europort Ros Láir an dara calafort is gnóthaí sa tír ó thaobh gluaiseachtaí loinge de, le haghaidh trácht turasóirí agus lasta aonadaithe. Soláthraíonn teascán na nGníomhaíochtaí Lárnacha agus Eile seirbhísí comhroinnte don eagraíocht agus tá an gnó Loingseoireachta ina chuid de sin – lena soláthraítear saoráidí iompair ar bhóthar don mhótarthionscal go príomha.

(h) Sochair na bhFostaithe

Cuireann an Chuideachta roinnt sochar ar fáil d'fhostaithe ag brath ar a ngrád, a sinsearacht agus ar oibleagáidí reachtúla. I measc na sochar tá íoc tuarastail nó pá agus íoc préimheanna le haghaidh obair bhreise arna déanamh. Lena chois sin déantar ranníocaíochtaí fostóra maidir le pinsean, i gcás baill foirne incháilithe, isteach sna scéimeanna pinsean faoi seach.

Sochair Iarfhostaíochta

Feidhmíonn Grúpa CIÉ dhá phlean sochar sainithe (Scéim Pinsean CIÉ don Fhoireann ar Phá Rialta agus plean sochar sainithe Scéim 2000 (Leasú) Scéim Aoisliúntais CIÉ 1951) d'fhostaithe ghrúpa CIÉ.

Sainítear i bplean sochair sainithe an sochar pinsin a gheobhaidh an fostaí ar dhul ar scor dó nó di, ag brath de ghnáth ar roinnt tosca lena n-áirítear aois, fad seirbhíse agus luach saothair. Is ionann plean sochair sainithe agus sochar iarfhostaíochta seachas ranníocaíochtaí sainithe.

Tá cuntas tugtha ar na scéimeanna sin i ráitis airgeadais Ghrúpa CIÉ. Tomhaistear sócmhainní na scéimeanna pinsean le sochar sainithe ar a luach cóir. Tomhaistear dliteanais na scéime pinsin sochar sainithe ar bhonn achtúireach faoi mhodh na n-aonad réamh-mheasta creidmheasa. Léirítear barrachas dhliteanas na scéimeanna ar shócmhainní na scéimeanna mar dhliteanas ar chlár comhardaithe CIÉ.

Glacann na fochuideachtaí go léir, mar aon le CIÉ féin, páirt i Scéim Pinsean CIÉ don Fhoireann ar Phá Rialta agus plean sochair sainithe Scéim 2000 (Leasú) Scéim Aoisliúntais CIÉ 1951. Ní shonraítear i rialacha na scéime conas ba chóir aon bharrachas nó easnamh a leithdháileadh i measc fostóirí rannpháirteacha agus níl aon chomhaontú conarthach ná beartas luaite i dtaobh glanchostas sochar sainithe a leithdháileadh ar na grúpeintitis aonair. Dá réir sin, aithnítear glanchostas sochar sainithe na scéimeanna ina n-iomláine i ráitis airgeadais ar leithligh CIÉ toisc gurb amhlaidh, in

éagmais socrú foirmiúil conartha a bheith i bhfeidhm, go gcreideann na stiúrthóirí gurb é an t-eintiteas sin atá freagrach as na scéimeanna faoin dlí. Aithníonn na heintitis rannpháirteacha eile, lena n-áirítear Iarnród Éireann, costas arb ionann é agus a ranníocaíocht i leith na tréimhse. Tá sonraí breise i dtaobh na scéimeanna sin leagtha amach i nóta 23.

(i) Ús

(i) Ús Infhála

Cuirtear an t-ús a thuilltear chun sochair don chuntas brabúis agus caillteanais sa tréimhse inar tuilleadh é.

(ii) Ús Iníoctha

Cuirtear costais a bhaineann le hiasachtaí de mhuirear ar an gcuntas brabúis agus caillteanais sa tréimhse inar tabhaíodh iad.

(j) Páirtithe Gaolmhara

Fochuideachta de chuid Ghrúpa CIÉ is ea Iarnród Éireann. Nochtann Iarnród Éireann idirbhearta le páirtithe gaolmhara nach bhfuil ar lánúinéireacht ag an ngrúpa (féach Nóta 25). Tá díolúine ag an gCuideachta i leith nochtadh idirbheart le baill den ghrúpa céanna atá ar lánúinéireacht.

(k) Cánachas

Cuimsíonn costas na cánach ioncaim don bhliain cáin reatha agus cáin iarchurtha arna n-aithint sa bhliain airgeadais. Cuirtear costas cánach ioncaim i láthair sa chomhpháirt chéanna den ioncam cuimsitheach iomlán (cuntas brabúis agus caillteanais nó ioncam cuimsitheach eile) nó den chothromas leis an idirbheart nó an teagmhas eile as a dtig an costas cánach ioncaim.

Ní dhéantar lascainiú ar shócmhainní agus dliteanais cánachais reatha ná cánachais iarchurtha.

(i) Cáin Reatha

Is ionann an cháin reatha agus an méid cánach ioncaim is iníoctha ar an mbrabús inchánach don bhliain airgeadais nó do bhlianta airgeadais roimhe sin. Déantar an cháin reatha a thomhas de réir mhéid na cánach reatha a mheastar a bheidh le híoc de réir rátaí cánach agus dlíthe cánach atá achtaithe nó achtaithe go substaintiúil faoi dheireadh na bliana airgeadais. Sa chás go ríomhtar brabúis trádála coigeartaithe cánach, tugtar caillteanais chánach ar aghaidh agus úsáidtear iad chun iad a fhritháireamh i gcoinne na mbrabús sin.

(ii) Cáin Iarchurtha

Aithnítear cáin iarchurtha maidir leis na difríochtaí uainiúcháin, arb iad na difríochtaí idir brabús inchánach agus ioncam cuimsitheach iomlán mar atá luaite sna ráitis airgeadais. Eascraíonn na difríochtaí uainiúcháin ó chuimsiú ioncaim agus caiteachas sna measúnachtaí cánach i mblianta airgeadais seachas na cinn ina n-aithnítear iad sna ráitis airgeadais.

Aithnítear cáin iarchurtha ar na difríochtaí uainiúcháin ag deireadh gach bliana airgeadais faoi réir eisceachtaí áirithe. Ní aithnítear caillteanais chánach neamhfhaoisimh agus sócmhainní cánach iarchurtha eile ach amháin nuair is dócha go ndéanfar iad a aisghabháil i gcoinne aisiompú dliteanas cánach iarchurtha nó brabús eile inchánach sa todhchaí.

(l) TRÚCDA

Is ionann TRÚCDA agus tuilleamh cuideachta roimh choigeartú d'ús agus cánacha, dímheas ar shócmhainní seasta agus amúchadh na ndeontas caipitil arna bhfáil.

(m) Sócmhainní Seasta Inláimhsithe

Tugtar bogearraí ríomhaire anonn ar an gcostas lúide amúchadh carntha agus caillteanais lagaithe charntha. Déantar na bogearraí a amúchadh thar a saol úsáideach tuartha, idir trí bliana agus cúig bliana, ar mhodh an mhéid chothroim. Ní mheastar go bhfuil luach iarmharach ag bogearraí. Sa chás ina dtugtar le fios de bharr tosca amhail dul chun cinn na teicneolaíochta nó athruithe ar phraghsanna margaidh go bhfuil athrú tagtha ar shaol úsáideach na mbogearraí, déantar an saol úsáideach a leasú ar bhonn ionchasach chun na cúinsí nua a chur san áireamh. Déantar athbhreithniú i ndáil le lagú ar shócmhainní seasta doláimhsithe má tá aon rud ann a thabharfadh le fios go bhféadfadh an tsócmhainn sheasta dholáimhsithe a bheith lagaithe.

(n) Sócmhainní Seasta Inláimhsithe agus Dímheas

Déantar sócmhainní seasta inláimhsithe a thabhairt anonn ar a gcostas, lúide dímheas carntha agus caillteanais lagaithe charntha. Áirítear sa chostas an praghas ceannaigh bunaidh, costais arna dtabhú ar bhonn díreach i dtaobh an tsócmhainn a thabhairt chuig an láthair agus a chur sa riocht is gá don úsáid atá ceaptha di, agus costais infheidhme i dtaobh baint ó chéile, tabhairt chun bealaigh agus athchóirithe.

(i) Línte Iarnróid agus Oibreacha Iarnróid

Gréasán córas atá i gceist leis na línte iarnróid agus na hoibreacha iarnróid.

Meastar gurb ionann caiteachas ar an ngréasán, a mhéadaíonn a acmhainn nó a fheabhsaíonn a chumas oibriúcháin, agus méid breise a chuirtear leis na sócmhainní seasta inláimhsithe, agus déantar é a chaipitliú agus a dhímheas thar a shaol eacnamaíoch úsáideach tuartha.

Costais fostaithe chaipitlithe agus costais eile atá inchurtha go díreach i leith na sócmhainne, áirítear iad sna sócmhainní seasta inláimhsithe.

An caiteachas ar an ngréasán reatha, lena bhféachtar chuige go bhfuil an acmhainn oibriúcháin ag teacht leis na caighdeáin shonraithe seirbhíse, áirítear mar chothabháil é agus cuirtear é de mhuirear ar an gcuntas brabúis agus caillteanais. Caitear le haon deontas bainteach ar an gcaoi chéanna agus cuirtear i láthair é sa chuntas brabúis agus caillteanais.

(ii) Rothstoc Iarnróid

Déantar na hinnill traenach, na carranna iarnróid, an stoc cóistí agus na vaigíní seachas iad sin atá lán-dímheasta nó a fhaightear gan aon chostas, a dhímheas ar bhonn a gcostais stairiúil agus é leithdháilte thar a saol eacnamaíoch úsáideach tuartha ar mhodh an mhéid chothroim.

(iii) Feithiclí Lastais Bóthair

Déantar na sócmhainní seo a dhímheas ar bhonn an chostais stairiúil thar a saol eacnamaíoch úsáideach tuartha ar mhodh an mhéid chothroim.

(iv) Dugaí, Calafoirt agus Céanna; Trealamh agus Innealra

Déantar na sócmhainní seo a dhímheas ar bhonn an chostais stairiúil thar a saol eacnamaíoch úsáideach tuartha ar mhodh an mhéid chothroim.

(v) Talamh agus Foirgnimh

Ní dhéantar talamh a dhímheas. Déantar foirgnimh a dhímheas ar bhonn an chostais stairiúil thar a saol eacnamaíoch úsáideach tuartha ar mhodh an mhéid chothroim.

(vi) Dímheas agus Luachanna Iarmharacha

Déantar dímheas ar shócmhainní, ach amháin talamh, a ríomh de réir na modhanna dímheasa agus an tsaoil úsáidigh thuartha, mar seo a leanas:

Línte agus oibreacha iarnróid	modh an mhéid chothroim	10-40 bliain
Rothstoc iarnróid	modh an mhéid chothroim	4-20 bliain
Gléasra agus innealra	modh an mhéid chothroim	3-30 bliain

Comharthaíocht	modh an mhéid chothroim	10 mbliana
Dugaí, cuanta agus céanna	modh an mhéid chothroim	50 bliain
Trealamh lónadóireachta	modh an mhéid chothroim	5-10 mbliana
Foirgnimh ruílse	modh an mhéid chothroim	50 bliain
Droichid	modh an mhéid chothroim	120 bliain
Feithiclí lastais bóthair	modh an mhéid chothroim	1-10 mbliana

Ceapadh raon na mblianta chun saol eacnamaíochta éagsúil na gcomhpháirteanna éagsúla in aicme sócmhainní a chur in iúl. Déantar athbhreithniú ar luachanna iarmharacha na sócmhainní agus a saol úsáideach, agus déantar iad a choigeartú, más iomchuí, gach bliain airgeadais. Cuirtear éifeacht aon athraithe ar luachanna iarmharacha nó ar shaol úsáideach san áireamh sna cuntais ar bhonn ionchasach.

(vii) Breiseanna agus Comhpháirteanna Móra Iardain

Ní dhéantar costais iardain a áireamh i suim ghlanluacha na sócmhainne ná a aithint mar shócmhainn ar leithligh, de réir mar is iomchuí, ach amháin nuair is dócha go mbeidh sochair gheilleagracha a bhaineann leis an mír i ndán don Chuideachta agus gur féidir an costas a thomhas ar bhonn iontaofa.

Aithnítear suim ghlanluacha aon chomhpháirte ionaid. Caitear le comhpháirteanna móra mar shócmhainní ar leithligh sa chás ina mbaineann patrúin dhifriúla tomhaltais leo i dtaobh sochair gheilleagracha agus déantar dímheas orthu go leithleach thar a saol úsáideach.

Cuirtear deisiúcháin agus obair chothabhála de mhuirear ar an gcuntas brabúis agus caillteanais de réir mar a thabhaítear iad.

(viii) Dí-aithint

Déantar sócmhainní seasta inláimhsithe a dhí-aithint ar a ndiúscairt nó nuair nach bhfuiltear ag súil le haon sochar geilleagrach sa todhchaí. Ar dhiúscairt, déantar an difríocht idir na glanfháltais diúscartha agus an tsuim ghlanluacha a aithint mar bhrabús nó mar chaillteanas.

(o) Sócmhainní Oidhreachta

Tá roinnt sócmhainní oidhreachta ag Iarnród Éireann: feithiclí a bhíodh sa fhlít den chuid is mó, agus plátaí, suaitheantais agus déantáin éagsúla. Ní dhéantar na sócmhainní a chothabháil díreach as ucht an mhéid

a chuireann siad le heolas agus cultúr agus tá go leor iarshócmhainní oibriúcháin i gceist leo.

Mar gheall ar chineál na sócmhainní atá ar seilbh agus an easpa margadhluachanna inchomparáide, bheadh an costas a bhainfeadh le luacháil na sócmhainní oidhreachta atá ag Iarnród Éireann chomh mór nach mbeadh sé i gcomhréir leis na sochair a sholáthrófaí d'úsáideoirí na ráiteas airgeadais.

(p) Stoc

Cuimsítear sna stoic ábhair chothabhála, páirteanna spártha, breosla agus míreanna eile éagsúla stoic. Déantar

an stoc breosla a luacháil ar a mheánchostas ualaithe nó a ghlanluach inréadaithe, cibé acu is ísle. Déantar an stoc neamhbhreosla a luacháil ar a chostas nó a ghlanluach inréadaithe, cibé acu is ísle. Cuimsítear sa chostas an praghas ceannaigh, lena n-áirítear cánacha agus dleachtanna agus iompar agus láimhseáil atá inchurtha go díreach i leith an stoc a thabhairt chuig a láthair reatha agus a chur ina riocht reatha.

Déantar stoc Innealtóireachta Sibhialta (FOS) agus Comharthaíochta (CTL) a aicmiú ina stoc gluaiseachta agus stoc neamhghluaiseachta. Cuirtear soláthar i bhfeidhm ar an stoc neamhghluaiseachta, bunaithe ar an bhfad ama ó bogadh an stoc le déanaí. Cuirtear soláthar sa bhreis i bhfeidhm ar an gcuid bhreise den 'stoc gluaiseachta' ag brath ar an leibhéal stoic ar lámh a bhfuil níos mó ná 2 bhliain úsáide bainte as.

Déantar stoc Innealtóireachta Meicniúla (IM) a aicmiú mar stoc straitéiseach, stoc cláir agus stoc inchaite. Déantar soláthar i leith gach aicme ag brath ar aois an stoic.

I gcás trealamh fuireachais nó mórpháirteanna spártha speisialaithe atá ar seilbh chun críocha athsholáthair agus a cheaptar a mbainfear úsáid astu le linn níos mó ná tréimhse amháin, coinnítear ar seilbh iad i gcáil sócmhainní seasta inláimhsithe de réir FRS 102.

(q) Airgead agus Coibhéisí Airgid

Áirítear le hairgead agus coibhéisí airgid airgead ar láimh, taiscí faoi ghlaoch le bainc, agus infheistíochtaí an-leachtach gearrthréimhseacha eile ag a bhfuil aibíocht bhunaidh trí mhí nó níos lú. Taispeántar rótharraingtí bainc leis na hiasachtaí sa dliteanas reatha. Déantar airgead agus coibhéisí airgid a thomhas ar dtús ar an bpraghas idirbheart agus tomhaistear ina dhiaidh sin iad ar a gcostas amúchta.

Ní airgead ná coibhéisí airgid iad taiscí bainc a bhfuil aibíocht bhunaidh níos mó ná trí mhí acu agus cuirtear i láthair iad mar infheistíochtaí sócmhainní reatha.

Áirítear le hairgead tirim agus coibhéisí airgid thirim cistí a fhaightear thar ceann agus le haghaidh seoltáin chuig an ÚNI i ndáil le díolachán ticéad paisinéirí iarnróid agus carrchlós stáisiúin mar a oibrítear iad faoi chonradh comhlán OSP.

(r) Ionstraimí Airgeadais

(i) Sócmhainní Airgeadais

Roghnaigh an Chuideachta forálacha Alt 11 agus Alt 12 de FRS 102 a ghlacadh maidir le cuntas a thabhairt i leith gach ceann dá cuid ionstraimí airgeadais.

Tá roinnt sócmhainní airgeadais bunúsacha ag an gCuideachta lena n-áirítear féichiúnaithe trádála agus féichiúnaithe eile, méideanna atá dlite ó ghrúpchuideachtaí agus airgead agus coibhéisí airgid, atá taifeadta leis na sócmhainní reatha mar chinn atá dlite laistigh de bhliain amháin.

Aithnítear sócmhainní airgeadais bunúsacha den chéad uair ar an bpraghas idirbhirt (lena n-áirítear costais an idirbhirt), mura rud é gur idirbheart maoinithe is ea an socrú. Más rud é gur idirbheart maoinithe is ea an socrú, déantar an tsócmhainn airgeadais a thig as sin a thomhas ar dtús ar luach láithreach na bhfáltas sa todhchaí arna lascainiú ar ráta úis an mhargaidh i leith ionstraim fiachais den chineál céanna.

Déantar féichiúnaithe trádála agus féichiúnaithe eile, airgead agus coibhéisí airgid, agus sócmhainní airgeadais ó shocruithe ar idirbhearta maoinithe iad a tomhas ina dhiaidh sin ar chostas amúchta faoi mhodh an ghlanráta úis.

Ag deireadh gach bliana airgeadais, déantar sócmhainní airgeadais arna dtomhas ar a gcostas amúchta a mheasúnú i leith fianaise oibiachtúil ar lagú. Má tá fianaise oibiachtúil ann go bhfuil lagú ar shócmhainn airgeadais arna tomhas ar chostas amúchta, aithnítear caillteanas lagaithe sa bhrabús nó sa chaillteanas. Is ionann an caillteanas lagaithe agus an difríocht idir suim ghlanluacha na sócmhainne airgeadais agus luach láithreach shreafaí airgid measta na sócmhainne airgeadais arna lascainiú ag glanráta úis bunaidh na sócmhainne.

Más rud é, i mbliain airgeadais ina dhiaidh sin, go laghdaíonn méid an chaillteanais lagaithe agus gur féidir an laghdú a bheith bainteach go hoibiachtúil le teagmhas a tharlaíonn tar éis an lagú a aithint, aisiompaítear an caillteanas lagaithe a aithníodh roimhe seo. Tá an t-aisiompú chomh mór sin nach sáraíonn an méid reatha iompair an méid carraeireachta mura n-aithneofaí an caillteanas lagaithe roimhe seo. Aithnítear an t-aisiompú lagaithe i mbrabús nó i gcaillteanas.

Déantar sócmhainní airgeadais a dhí-aithint (a) nuair a théann na cearta conartha i leith na sreafaí airgid ón tsócmhainn airgeadais in éag nó nuair a shocraítear iad, nó (b) nuair a aistrítear chuig páirtí eile beagnach gach ceann de na rioscaí agus na sochair a bhaineann le húinéireacht na sócmhainne airgeadais, nó (c) ar aistriú rialú na sócmhainne airgeadais chuig páirtí eile ag a bhfuil an cumas praiticiúil chun an tsócmhainn airgeadais a dhíol go haontaobhach le tríú páirtí neamhghaolmhar gan srianta breise a fhorchur.

(ii) Dliteanais Airgeadais

Ar an gcaoi chéanna, tá roinnt dliteanas airgeadais bunúsach ar an gCuideachta, lena n-áirítear creidiúnaithe trádála agus creidiúnaithe eile, iasachtaí bainc agus rótharraingtí, agus iasachtaí ó chuideachtaí sa ghrúpa céanna, a aithnítear den chéad uair ar phraghas an idirbhirt, mura rud é gur idirbheart airgeadais é an socrú, agus sa chás sin déantar an dliteanas airgeadais a thomhas ar luach láithreach na n-íocaíochtaí sa todhchaí arna lascainiú ar an ráta margaidh úis i leith ionstraim fiachais den chineál céanna.

Déantar creidiúnaithe trádála agus creidiúnaithe eile, iasachtaí ó ghrúpchuideachtaí eile, agus dliteanais airgeadais ó shocruithe ar idirbhearta maoinithe iad a thabhairt anonn ina dhiaidh sin ar chostas amúchta faoi mhodh an ghlanráta úis.

Is ionann creidiúnaithe trádála agus oibleagáidí i leith íoc as earraí nó seirbhísí atá faighte i ngnáthchúrsa an ghnó ó sholáthraithe. Déantar creidiúnaithe trádála a aicmiú mar chinn atá dlite laistigh de bhliain amháin má bhíonn íocaíocht dlite laistigh de bhliain amháin nó níos lú. I gcás ar bith eile, cuirtear i láthair iad mar mhéideanna atá dlite tar éis níos mó ná bliain amháin. Aithnítear creidiúnaithe trádála ar dtús ar phraghas an idirbhirt agus tomhaistear ina dhiaidh sin iad ar a gcostas amúchta faoi mhodh an ghlanráta úis.

Déantar dliteanais airgeadais a dhí-aithint nuair a dhéantar an dliteanas a mhúchadh, is é sin nuair a dhéantar an oibleagáid chonartha a chomhlíonadh nó a chur ar ceal nó ar dhul in éag di.

(s) Soláthairtí agus Teagmhais

(i) Soláthairtí

Is ionann soláthairtí agus dliteanais atá neamhchinnte ó thaobh ama nó méid. Aithnítear soláthairtí nuair a bhíonn oibleagáid dlí nó oibleagáid inchiallaithe reatha ar an gCuideachta mar gheall ar theagmhais a tharla roimhe seo; nuair is dócha go mbeidh aistriú sochair gheilleagraigh de dhíth chun an oibleagáid a ghlanadh; agus nuair is féidir meastachán iontaofa a dhéanamh ar mhéid na hoibleagáide.

Déantar soláthairtí a thomhas mar luach reatha an mheastacháin is fearr ar an méid is gá chun an oibleagáid a ghlanadh ar ráta réamhchánach a léiríonn measúnuithe reatha an mhargaidh ar amluach airgid agus na rioscaí a bhaineann go sonrach leis an dliteanas. Déantar athbhreithniú ar sholáthairtí ag deireadh gach bliana airgeadais agus déantar iad a choigeartú chun an meastachán reatha is fearr a thabhairt ar an méid is gá chun an oibleagáid a ghlanadh. Aithnítear leachtú na lascaine mar chostas airgeadais sa chuntas brabúis agus caillteanais, arna chur i láthair faoi 'ús iníoctha agus muirir dá shamhail' sa bhliain airgeadais ina dtagann sé i gceist.

Sa chás ina bhfuil roinnt oibleagáidí dá samhail ann, cinntear an dóchúlacht go mbeidh eis-sreabhadh ag teastáil chun iad a ghlanadh trí bhreathnú ar aicme na n-oibleagáidí ina hiomláine.

Aithnítear soláthairtí i ndáil le hathstruchtúrú nuair a bhíonn oibleagáid dlí nó oibleagáid inchiallaithe ar an gCuideachta ag deireadh na bliana airgeadais i dtaobh an t-athstruchtúrú a chur i gcrích. Tá oibleagáid inchiallaithe ar an gCuideachta athstruchtúrú a dhéanamh nuair is ann do phlean mionsonraithe foirmiúil don athstruchtúrú sin agus nuair a chruthaigh an Chuideachta ionchas bailí i measc na ndaoine dá ndéanann sé difear, trí thosú ar an bplean a chur chun feidhme nó trí phríomhghnéithe an phlean a fhógairt dóibh siúd dá ndéanann sé difear.

Déantar soláthar do chostas measta na n-éileamh atá tabhaithe ach nach bhfuil íoctha ag dáta an chláir comhardaithe, lena n-áirítear costas na n-éileamh atá tabhaithe ach nach bhfuil tuairiscithe don Chuideachta fós.

Cuimsítear sna soláthairtí eile soláthairtí a bhaineann le hoibriú na seirbhísí iarnróid, soláthairtí a bhaineann le pá, éilimh dlí agus soláthairtí a bhaineann le pinsin.

Ní dhéantar soláthar in aghaidh caillteanais oibriúcháin sa todhchaí.

(ii) Dliteanais agus Sócmhainní Teagmhasacha

I gcás dliteanais theagmhasacha, a eascraíonn de thoradh nithe a tharla roimhe seo, ní aithnítear mar dhliteanas iad toisc nach dócha go mbeidh ar an gCuideachta sochair gheilleagracha a aistriú chun an oibleagáid a ghlanadh nó toisc nach féidir an méid a thomhas go hiontaofa ag deireadh na bliana airgeadais. Ní aithnítear oibleagáidí féideartha neamhchinnte mar dhliteanais ach is dliteanais theagmhasacha iad. Nochtar dliteanais theagmhasacha sna ráitis airgeadais ach amháin mura dócha in aon chor go dtarlóidh eis-sreabhadh acmhainní.

Ní aithnítear sócmhainní teagmhasacha. Nochtar sócmhainní teagmhasacha sna ráitis airgeadais nuair is dócha go dtarlóidh insreabhadh sochar geilleagrach.

(iii) Soláthairtí i dtaobh Éilimh um Dhliteanas Tríú Páirtí agus Dhliteanas Fostóra

Déantar soláthar ag deireadh na bliana do chostas measta na n-éileamh atá tabhaithe ach nach bhfuil íoctha ar dháta an chláir comhardaithe, lena n-áirítear costas na n-éileamh atá tabhaithe ach nach bhfuil tuairiscithe don Chuideachta fós.

Glacann an Chuideachta gach céim réasúnach lena chinntiú go bhfuil an fhaisnéis chuí aici maidir lena neamhchosaint ar éilimh. Mar sin féin, mar gheall ar an neamhchinnteacht maidir le soláthairtí a bhunú in aghaidh éileamh, is dócha go mbeidh an toradh deiridh difriúil ón dliteanas bunaidh a cinneadh.

Tá tuilleadh sonraí leagtha amach i nóta 19 a ghabhann leis na ráitis airgeadais.

(t) Sócmhainní Léasaithe

(i) Léasanna Airgeadais

Faoi léasanna airgeadais, aistrítear rioscaí agus luach saothair uile na húinéireachta go substaintiúil chuig an léasóir. I dtosach an téarma léasa airgeadais, aithníonn an Chuideachta a ceart úsáide agus an oibleagáid atá uirthi faoi léas airgeadais mar shócmhainn agus dliteanas ag méid is ionann agus luach cóir na sócmhainne ar léas, nó más rud é gur luach níos ísle atá i gceist, ar luach láithreach na n-íocaíochtaí léasa íosta arna ríomh ar an ráta úis atá intuigthe sa léas. Tá caiteachas caipitiúil na sócmhainní sin san áireamh le sócmhainní inláimhsithe agus déantar iad sin a dhímheas thar théarma an léasa nó thar shaol úsáideach tuartha na sócmhainne, cibé acu is giorra. Tá sciar caipitiúil na n-oibleagáidí léasa atá amuigh curtha san áireamh leis na creidiúnaithe. Gearrtar muirir airgeadais ar an gcuntas brabúis agus caillteanais thar phríomhthréimhse an léasa.

(ii) Léasanna Oibriúcháin

Faoi léasanna oibriúcháin, ní aistrítear riosca agus luach saothair uile na húinéireachta go substaintiúil chuig an léasóir. Aithnítear íocaíochtaí faoi léasanna oibriúcháin sa chuntas brabúis agus caillteanais ar bhonn an mhéid chothroim thar thréimhse an léasa. Gearrtar íocaíochtaí cíosa faoi léasanna oibriúcháin ar an gcuntas brabúis agus caillteanais de réir mar a thabhaítear iad.

(u) Caipiteal gnáthscaireanna

Tá gnáthscaireanna na Cuideachta ar lánúinéireacht ag CIÉ. Déantar an gnáth-scairchaipiteal glaoite agus cúlchistí ioncaim a aicmiú mar chaipiteal gnáthscaireanna agus atá siad leagtha amach sna nótaí a ghabhann leis na ráitis airgeadais.

(v) Meastacháin agus Toimhdí Ríthábhachtacha Cuntasaíochta

Déantar athmheasúnú leanúnach ar mheastacháin agus breithiúnais arna ndéanamh agus na ráitis airgeadais á n-ullmhú agus tá siad bunaithe ar thaithí stairiúil agus ar thosca eile, lena n-áirítear meastacháin maidir le teagmhais amach anseo a mheastar a bheith réasúnach sna himthosca.

Déanann na stiúrthóirí meastacháin agus toimhdí faoin todhchaí agus na ráitis airgeadais á n-ullmhú acu. De réir sainmhínithe, is annamh a bheidh na meastacháin chuntasaíochta sin díreach mar an gcéanna leis na torthaí iarbhír a bhaineann leo. Tugtar aghaidh anseo thíos ar na réimsí ina bhfuil ardleibhéal breithiúnais nó castachta i gceist agus ar na meastacháin agus na toimhdí lena mbaineann baol nach beag go mbeidís ina gcúis le coigeartú ábhartha ar shuimeanna glanluacha sócmhainní agus dliteanas sa chéad bhliain airgeadais eile.

(i) Saol Úsáideach Tuartha na Sócmhainní Inláimhsithe agus Doláimhsithe

Tagann athrú ar an muirear amúchta bliantúil i gcás sócmhainní seasta doláimhsithe agus ar an muirear dímheasa i gcás sócmhainní seasta inláimhsithe ag brath ar athruithe ar shaol úsáideach tuartha agus luachanna iarmharacha na sócmhainní. Déantar an saol úsáideach tuartha agus na luachanna iarmharacha a athmheasúnú gach bliain. Déantar iad a leasú de réir mar is gá chun meastacháin reatha a léiriú, bunaithe ar dhul chun cinn na teicneolaíochta, infheistíochtaí sa todhchaí, úsáid eacnamaíoch agus an riocht ina bhfuil na sócmhainní. Léirítear thuas an saol úsáideach tuartha i gcás gach aicme sócmhainní seasta inláimhsithe agus doláimhsithe. Tá suim ghlanluacha na sócmhainní seasta inláimhsithe agus doláimhsithe i leith gach aicme sócmhainní leagtha amach i nóta 12 agus nóta 13.

(ii) Scéim Pinsean Sochar Sainithe

Tá sé d'oibleagáid ar ghrúpa CIÉ, dá bhfuil an Chuideachta ina ball, sochair phinsin a íoc le fostaithe áirithe. Braitheann costas na sochar sin agus luach reatha na hoibleagáide ar roinnt tosca, lena n-áirítear toimhdí i leith: ionchas saoil, méaduithe tuarastail agus an ráta lascaine ar bhannaí corparáideacha. Tá tuilleadh sonraí leagtha amach i nóta 23.

(iii) Soláthairtí i dtaobh Éilimh um Dhliteanas Tríú Páirtí agus Dhliteanas Fostóra

Déantar soláthar ag deireadh na bliana do chostas measta na n-éileamh atá tabhaithe ach nach bhfuil íoctha ar dháta an chláir comhardaithe, lena n-áirítear costas na n-éileamh atá tabhaithe ach nach bhfuil tuairiscithe don Chuideachta fós.

Glacann an Chuideachta gach céim réasúnach lena chinntiú go bhfuil an fhaisnéis chuí aici maidir lena neamhchosaint ar éilimh. Mar sin féin, mar gheall ar an neamhchinnteacht maidir le soláthairtí a bhunú in aghaidh éileamh, is dócha go mbeidh an toradh difriúil ón dliteanas bunaidh a cinneadh.

Tá tuilleadh sonraí leagtha amach i nóta 19 a ghabhann leis na ráitis airgeadais.

2 Gnóthas Leantach

Stad Airgeadais

Ullmhaíodh ráitis airgeadais 2023 Iarnród Éireann ar bhun gnóthais leantaigh. Glacann seo leis go mbeidh acmhainní dhóthanacha ag an Chuideachta le leanúint i ngnó ar feadh tréimhse ar a laghad dhá mhí dhéag ó dháta faofa na ráitis airgeadais seo.

Tá mionbhreithniúchán déanta ag na Stiúrthóirí ar ullmhúchán ar an bhonn gnóthais leantaigh ag an am seoagus tá siad sásta go bhfuil sé cuí go n-ullmhaítear ráitis airgeadais 2023 ar an bhun seo.

I measc na príomhghnéithe a rinneadh breithniúchán orthu le teacht ar an chinneadh seo tá:

Stad Airgeadais na Cuideachta amhail an 31 Nollaig 2023

Amhail an 31 Nollaig 2023, bhí glansócmhainní dar luach €54.1m (2022: €46.6m) agus glansócmhainní reatha dar luach €129.8m (2022: €129.4m) ag Iarnród Éireann.

Mar chuid de na glandhliteanais reatha áirítear dliteanais neamh-airgid dar luach €492.7m (2022: €519.5m) a bhaineann le hioncam iarchurtha maidir le deontais chaipitil agus le hioncam. Dá bhrí sin, gan na míreanna neamh- airgid sin san áireamh, bhí glansócmhainní ag an gCuideachta dar luach €362.9m (2022: glansócmhainní reatha €390.1m).

Neamchinnteactaí Eacnamaíoch Domhanda

Fachtóirí geopholaitiúla agus méaduithe ar rátaí úis, go fóill ag cur le suim rioscaí gnó ginearálta. Ina measc sin tá cur isteach féideartha ar sholáthairtí fuinnimh mar aon le níos mó, méadaithe leanúnacha féideartha ar phraghsanna, an fhéidearthacht go dtarlóidh suaitheadh sa slabhra soláthair agus an poitéinseal go dtiocfaidh méadú breise ar leibhéil phraghsanna, chomh maith le laghdú ar ghníomhaíocht eacnamaíoch agus leibhéal caiteachais na dtomhaltóirí.

Geilleagar Baile

Leanann geilleagar na hÉireann ag feidhmiú go maith atá léirithe ag an éileamh láidir ar sheirbhísí do phaisinéirí. D'éirigh go maith leis an ngnó tráchtála in ainneoin an tionchair a bhí ag dúnadh Tara Mines ar feadh tréimhse shuntasach in 2023.Is féidir achoimre a dhéanamh ar na príomh-éiginnteachtaí atá os comhair Iarnród Éireann mar seo a leanas:

- Ón 1 Eanáir 2023 bhí Iarnród Éireann ag obair faoi chonradh comhlán oibleagáide seirbhíse poiblí (OSP).
- Nach mbeidh CIÉ in ann Litir Tacaíochta a sholáthar do IÉ.
- Laghdú ar mhaoiniú ón Státchiste faoi bhun na leibhéal riachtanach chun a chumasú do IÉ ceanglais chonarthacha OSP agus CIBB a chomhlíonadh.

Conarthaí Dírdhámhachtana OSP Bhus Éireann

Le linn 2019 bhronn an Údarás Náisiúnta Iompair conradh dírdhámhachtana deich mbliana ar Iarnród Éireann. Rinneadh conradh ollchostais den chonradh ón 31 Eanáir 2023. Faoi bhun chonartha ollchostais tá freagracht ioncaim ar an ÚNI. Íocfaidh an ÚNI as na costais ollmhóra a bhaineann leis na seirbhísí conarthacha a sholáthar. Aithnítear maoiniú OSP conarthach chun seirbhísí a sholáthar faoi théarmaí an chonartha mar ioncam sa bhrabús agus sa chaillteanas de réir FRS102.

Bliain Airgeadais 2023

Leanann Iarnród Éireann ag feidhmiú seirbhísí OSP de réir an Chonartha um Dhámhachtain Dhíreach. Ón 1 Eanáir 2023 d'fheidhmigh an chuideachta faoi chonradh comhlán faoina gcuirfidh an ÚNI maoiniú OSP ar fáil don chuideachta chun an costas a bhaineann le seirbhísí OSP a oibriú lena n-áirítear seirbhísí riachtanacha ach neamheacnamaíocha a íoc. Coinníonn an ÚNI ioncam ó bhosca táillí. Ullmhaíodh Buiséad 2023 ar an mbonn go gcuirfear maoiniú ar fáil chun freastal ar an gcostas a bhaineann le seirbhísí OSP a oibriú. Thug an an ÚNI agus an Roinn Iompair le fios go gcuirfidh maoiniú breise atá riachtanach ar fáil le leanúnacht na seirbhísí ríthábhactacha seo a chinntiú.Ba mhaith leis na Stiúthóirí an tacaíocht maoinithe Stáitchiste breise a fuarthas ón ÚNI agus an Státchiste ó thús na paindéime a chumasaigh oibriú leanúnach seirbhísí iompair poiblí riachtanacha a aithint.

D'fheidhmigh an cuideachta ar bhonn conartha ollchostais OSP i 2023.I gcainteanna le IÉ, thug an ÚNI le fios go leanfaidh siad le maoiniú IÉ, ag brath ar athbhreithniú rathúil idir an dá phairtí.

Is gné riachtanach i measúnú an stiúrthóra ar staid airgeadais na cuideachta é breithniú a dhéanamh ar an toimhde go gcuirfear leibhéil chuí maoinithe OSP ar fáil in 2024. Tá na stiúrthóirí sásta go:

- bhfuil sé fós ar intinn ag an ÚNI Iarnród Éireann a mhaoiniú chun na Seirbhísí OSP a iarradh a oibriú.
- gheobhaidh an ÚNI maoiniú leordhóthanach ón Státchiste d'fhonn Conradh OSP Iarnród Éireann a mhaoiniú.

Rinne na Stiúrthóirí macnamh ar an eolas cuí ar fad le cinneadh a dhéanamh faoi réasúntacht a gconclúid i dtaca le soláthar maoiniú mar sin. Bhí macnamh ar rannpháirtíocht bainistíocht le príomhsheallbhóirí, chomh maith le gach eolas cuí ar fáil go poiblí.

Gníomhaíochtaí Tráchtála

Táthar ag súil go seachadfaidh an gnó barrachas i 2024 agus 2025 agus tá na stiúrthóirí sásta, nach bhfuil ceist gnóthas leantach don chuideachta.

Gníomhaíochtaí Bainistíochta Leanúnacha

Leanann bainistíocht Iarnród Éireann ag cur líon gníomhaíochtaí i bhfeidhm, lena n-áirítear:

- rannpháirtíocht leanúnach leis an ÚNI i dtaca le maoiniú cuí le tacú le hoibríocht leanúnach Conarthaí Dírdhámhachtana OSP
- dianmhonatóireacht ar cheisteanna le tionchar ar Sheirbhísí Trachtála
- dianmhonatóireacht ón bhainistíocht ar staid airgid tirim laethúil, seachtainiúil agus mhíosúil ar fud na Cuideachta
- cuir i bhfeidhm leanúnach agus dianmhonatóireacht ar thionscnaimh sábhála costas
- mionmeasúnuithe ar mholtaí Infheistíochta Caipitiúla agus a éifeacht ar leachtacht
- athbhriethniú leanúnach ar rioscaí agus ar dheiseanna le tionchar acu ar oibríochtaí na Cuideachta

Grúpa CIÉ

Tá córas státchiste comhthiomsaithe i bhfeidhm ag Grúpa CIÉ agus braitheann Iarnród Éireann ar áiseann bainc an Ghrúpa lena oibríochtaí a bhainistiú de réir an plean gnó faofa. Tá tacaíocht leanúnach an Ghrúpa d'Iarnród Éireann léirithe sa Litir Thacaíochta ó CIÉ go Iarnród Éireann arna dhátú 22 Bealtaine 2024. Deir an litir. "Tá sé fós ina bheartas CIÉ go bhfuil an Chuideachta i gcónaí in ann a dliteanais a chomhlíonadh. Leanfaidh CIÉ ag feidhmiú a chearta scairshealbhóra agus a oibleagáidí reachtúla d'fhonn a chinntiú go mbainistíonn an Chuideachta a cuid oibríochtaí, de réir a pleananna gnó ceadaithe, agus ar bhealach a chuirfidh ar a cumas a cuid oibleagáidí go léir a chomhlíonadh go tráthúil. Cuirfidh CIÉ an tacaíocht airgeadais is gá ar fáil chun ligean don Chuideachta leanúint dá dliteanais a oibriú agus a leachtú i ngnáthchúrsa gnó ar feadh tréimhse dhá mhí dhéag ar a laghad tar éis dháta sínithe na ráiteas airgeadais."

Buiséad Comhdhlúite Ghrúpa CIÉ

D'fhaomh Bord CIÉ an bhuiséad comhdhlúite grúpa do 2024 i Feabhra 2024. Bunaithe ar feidhmíocht leanúnach na gconarthaí dírdhámhachta ar an bhun aontaithe, léiríonn an bhuiséad comhdhlúite grúpa do 2024 go bhfuil acmhainní dhóthanacha ag an Chuideachta le leanúint i ngnó ar feadh tréimhse ar a laghad dhá mhí dhéag ó dháta faofa na ráitis airgeadais seo.

Conclúd

De réir na fachtóirí leagtha amach thuas, tá dóchas réasúnta ag Stiúrthóirí Iarnród Éireann go mbeidh acmhainní leordhóthanacha ag an chuideachta le leanúint ag oibriú ar feadh ar laghad dhá mhí dhéag ó dháta faofa na ráitis airgeadais agus measann siad go bhfuil sé cuí glacadh leis an bhonn gnóthaigh leantaigh i dtaca le ullmhú na ráitis airgeadais.

3. Anailís de réir Rannán ar an gCuntas Brabúis agus Caillteanais

Chinn Iarnród Éireann go bhfuil cúig theascán aige ar ghá tuairisciú a dhéanamh orthu Gnóthas Iarnróid, Bainisteoir Bonneagair Iarnróid, Lasta Iarnróid, Europort Ros Láir agus Gníomhaíochtaí Lárnacha agus Eile. Oibríonn teascán an Ghnóthais Iarnróid gnó na bpaisinéirí faoin gconradh Oibleagáide Seirbhíse Poiblí a dhámh an tÚdarás Náisiúnta Iompair. Déanann teascán an Bhainisteora Bonneagair Iarnróid an tsócmhainn bonneagair a bhainistiú, a chothabháil agus a athnuachan, a mhaoinítear ó tháillí rochtana agus ón gConradh Ilbhliantúil. Soláthraíonn an teascán Lasta Iarnróid seirbhísí iompair chun earraí a iompar d'iarnród. Oibríonn teascán Europort Ros Láir an dara calafort is gnóthaí sa tír ó thaobh gluaiseachtaí loinge de, le haghaidh trácht turasóirí agus lasta aonadaithe. Soláthraíonn teascán na nGníomhaíochtaí Lárnacha agus Eile seirbhísí comhroinnte don eagraíocht agus tá an gnó loingseoireachta ina chuid de sin – lena soláthraítear saoráidí iompair ar bhóthar don mhótarthionscal go príomha.

(A) Gnóthas Iarnróid

	2023 €'000	2022 €'000
Foinsí ioncaim		
Ioncam	499	171,768
Oibleagáid Seirbhíse Poiblí	365,109	166,269
Cistiú eile ón Stát	251	5,927
Ioncam iomlán	**365,859**	**343,964**
Costais oibriúcháin		
Costais phárolla agus costais ghaolmhara	(156,091)	(148,442)
Ábhair agus seirbhísí	(98,294)	(82,880)
Breosla	(36,277)	(35,986)
Iomlán na gcostas oibriúcháin	**(290,662)**	**(267,308)**
Barrachas oibriúcháin roimh mhuirir rochtana rianta	**75,197**	**76,656**
Muirear rochtana rianta	(70,800)	(69,391)
TRÚCDA	**4,397**	**7,265**
Costais eisceachtúla	(118)	(397)
Dímheas agus amúchadh, glan ar amúchadh deontas caipitiúil	(1,482)	(3,234)
Brabús ar dhíolachán shócmhainní inláimhsithe	–	5
Barrachas roimh ús agus cháin	**2,797**	**3,639**
Ús infhála/(iníoctha) agus muirir dá shamhail	443	(117)
Barrachas don bhliain ar ghnáthghníomhaíochtaí roimh cháin	**3,240**	**3,522**
Cáin ar an bharrachas ar ghnáthghníomhaíochtaí	–	–
Barrachas don bhliain ar ghnáthghníomhaíochtaí tar éis cánach	**3,240**	**3,522**

(B) Bainisteoir Bonneagair Iarnróid

Tá costais Rannáin an Bhonneagair Iarnróid ríofa mar seo a leanas de réir Threoir AE 91/440 ón gComhairle:

	2023 €'000	2022 €'000
Foinsí ioncaim		
Conradh Ilbhliantúil	190,765	175,439
Muirir rochtana rianta	71,917	71,108
Ioncam tríú páirtí	6,940	29,562
Deontais Stáitchiste eile	46,943	10,695
Ioncam iomlán	**316,565**	**286,804**
Ioncam na gcostas oibriúcháin		
Costais phárolla agus costais ghaolmhara	(132,395)	(124,416)
Ábhair agus seirbhísí	(176,394)	(161,853)
Breosla	(80)	(197)
Iomlán na gcostas oibriúcháin	**(308,869)**	**(286,466)**
TRÚCDA	**7,696**	**338**
Míreanna eisceachtúla	(580)	(484)
Dímheas agus amúchadh, glan ar amúchadh deontas caipitiúil	(3,806)	(3,885)
Brabús/(Caillteanas) ar dhíol sócmhainní seasta inláimhsithe	–	146
Barrachas/(Easnamh) roimh ús agus cháin	**3,310**	**(3,885)**
Ús infhála/(iníoctha) agus muirir dá shamhail	599	(128)
Barrachas/(Easnamh) don bhliain ar ghnáthghníomhaíochtaí roimh cháin	**3,909**	**(4,013)**
Cáin ar ghnáthghníomhaíochtaí	(1,536)	(894)
Barrachas/(Easnamh) don bhliain ar ghnáthghníomhaíochtaí tar éis cánach	**2,373**	**(4,907)**

(C) Rannán Lastais Iarnróid

	2023 €'000	2022 €'000
Ioncam	4,559	4,830
Ioncam iomlán	**4,559**	**4,830**
Costais oibriúcháin		
Costais phárolla agus costais ghaolmhara	(905)	(835)
Ábhair agus seirbhísí	(2,187)	(1,874)
Breosla	(597)	(490)
Costais oibriúcháin	**(3,689)**	**(3,199)**
Barrachas oibriúcháin don bhliain airgeadais roimh mhuirir rochtana rianta	**870**	**1,631**
Muirir rochtana rianta	(1,117)	(1,717)
TRÚCDA	**(247)**	**(86)**
Dímheas	(2)	(1)
Brábús ar díol sócmhainní seasta inláimhsithe	–	366
(Easnamh)/Barrachas roimh ús agus cháin	**(249)**	**279**
Ús faighte/(íoctha) agus muirir dá shamhail	11	(3)
(Easnamh)/Barrachas don bhliain ar ghnáthghníomhaíochtaí roimh cháin	**(238)**	**276**
Cáin ar ghnáthghníomhaíochtaí	–	–
(Easnamh)/Barrachas don bhliain ar ghnáthghníomhaíochtaí tar éis cánach	**(238)**	**276**

(D) Rannán Europort Ros Láir

	2023 €'000	2022 €'000
Ioncam	14,883	12,887
Ioncam iomlán	**14,883**	**12,887**
Costais oibriúcháin		
Costais phárolla agus costais ghaolmhara	(6,204)	(5,234)
Ábhair agus seirbhísí	(6,677)	(4,344)
Iomlán na gcostas oibriúcháin	**(12,881)**	**(9,578)**
TRÚCDA	2,002	3,309
Dímheas glan ar dheontais chaipitiúla amúchta	(1,217)	(1,290)
Barrachas roimh ús agus cháin	**785**	**2,019**
Ús iníoctha agus muirir dá shamhail	(64)	(66)
Barrachas don bhliain ar ghnáthghníomhaíochtaí roimh cháin	**721**	**1,953**
Cáin ar an mbarrachas ar ghnáthghníomhaíochtaí	(3)	–
Barrachas don bhliain ar ghnáthghníomhaíochtaí tar éis cánach	**718**	**1,953**

(E) Gníomhaíochtaí Láir agus Gníomhaíochtaí Eile

	2023 €'000	2022 €'000
Foinsí ioncaim		
Ioncam tríú páirtí	5,319	5,064
Maoiniú Stáitchiste eile	123	98
Ioncam iomlán	**5,442**	**5,162**
Costais oibriúcháin		
Costais phárolla agus costais ghaolmhara	(20,348)	(17,379)
Ábhair agus seirbhísí	16,885	12,237
Iomlán na gcostas oibriúcháin	**(3,463)**	**(5,142)**
TRÚCDA agus míreanna eisceachtúla	**1,979**	**20**
Dímheas glan ar dheontais chaipitiúla amúchta	(203)	(196)
(Easnamh)/Barrachas roimh ús agus cháin	1,776	(176)
Ús infhála	–	117
Cáin ar an mbarrachas ar ghnáthghníomhaíochtaí	366	–
Barrachas/(Easnamh) don bhliain ar ghnáthghníomhaíochtaí tar éis cánach	**1,410**	**(59)**

(F) Cistiú ón Stát agus ón Aontas Eorpach

An Oibleagáid Seirbhíse Poiblí (OSP)

Gach bliain, soláthraítear cistiú do sheirbhísí iompair phoiblí in Éirinn atá riachtanach i dtaobh na gné sóisialta ach nach bhfuil inmharthana ó thaobh airgeadais, ar a dtugtar seirbhísí Oibleagáide Seirbhíse Poiblí (OSP), faoi chonradh leis an Údarás Náisiúnta Iompair ('an tÚdarás').

Bronnadh an dírdhámhacht nua ar IÉ ar feadh deich mbliana go Nollaig 2029. Faoi théarmaí an chonartha, déanfaidh an ÚNI agus IÉ athbhreithniú ar agus comhaontú faoi chaighdeáin fheidhmiúcháin ar bhonn bliantúil. Déanfar iniúchadh ar IÉ ar son an ÚNI gach bliain, tar éis soláthar cuntais inúchta IÉ.

Féadfaidh an tÚdarás Náisiúnta Iompair athbhreithniú a dhéanamh tráth ar bith ar inneachar na gconarthaí agus ar an mbunús lena gcoimeád ar bun, i gcomhairle leis an gCuideachta ábhartha. Ní mór athbhreithniú iomlán a dhéanamh ar an gconradh ag deireadh gach tréimhse cúig nó deich mbliana (mar is cuí), áfach.

Comhlíonann na conarthaí na critéir atá leagtha síos faoi láthair sa dlí AE: tá dianchaighdeáin leagtha síos iontu i dtaobh feidhmíocht oibriúcháin agus seirbhís do chustaiméirí agus tá pionóis leagtha síos i leith neamh-chomhlíonadh. Is é an riachtanas conartha go ndéantar tuairisciú féintuarascála ar feidhmiúchán ar bhonn tréimhsiúil. Déanann an tÚdarás Náisiúnta Iompair monatóireacht ar an bhfeidhmíocht i leith chonradh gach oibreora OSP ar bhonn ráithiúil.

Conradh Ilbhliantúil

Tá bainistíocht bhonneagair Iarnród Éireann cistithe faoi rialachán AE trí Chonradh Ilbhliantúil cúig bliana leis an Roinn Iompair agus trí mhuirir rochtana rianta agus stáisiún ó sheirbhísí iarnróid do phaisinéirí agus ó sheirbhísí iarnróid lastais.

Cuireadh tús le Conradh Ilbhliantúil ar an 1 Eanáir 2020 a bhfuil tréimhse cúig bliana aige go dtí an 31 Nollaig 2024.

Tá an conradh sin idir Iarnród Éireann agus an tAire déanta de bhun Threoir 2012/34/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 21 Samhain 2012, Threoir 2001/14/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 26 Feabhra 2001, Alt 45 den Acht um Rialáil Iompair Phoiblí 2009, agus Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Bonneagar Iarnróid) (I.R. Uimh. 55 de 2010).

Tá muirir i dtaca le soláthar an bhonneagair iarnróid ag an mBainisteoir Bonneagair iníoctha ag an Aire leis an mBainisteoir Bonneagair roimh ré ar bhonn míosúil.

Tá sonraí an chistithe a fuarthas sa bhliain leagtha amach thíos.

	OSP 2023	Conartha Ilbhliantúla 2023	Eile 2023	Iomlán 2023
Luaite sa chuntas brabúis agus caillteanais le:				
Oibríochtaí Iarnróid	365,109	–	251	365,360
Bonneagar	–	190,765	6,940	197,705
Gníomhaíochtaí eile	–	–	123	123
	365,109	**190,765**	**7,314**	**563,188**
Foinsí				
Deontais stáit – OSP	365,109	–	–	365,109
Deontais stáit – conradh ilbhliantúil	–	190,765	–	190,765
Deontais stáit – eile	–	–	7,314	7,314
	365,109	**190,765**	**7,314**	**563,188**

	OSP 2022	Conartha Ilbhliantúla 2022	Eile 2022	Iomlán 2022
Luaite sa chuntas brabúis agus caillteanais le:				
Oibríochtaí Iarnróid	166,269	–	5,927	172,196
Bonneagar	–	175,439	10,695	186,134
Gníomhaíochtaí eile	–	–	98	98
	166,269	**175,439**	**16,720**	**358,428**
Foinsí				
Deontais stáit – OSP	166,269	–	–	166,269
Deontais stáit – conradh ilbhliantúil	–	175,439	–	175,439
Deontais stáit – eile	–	–	16,720	16,720
	166,269	**175,439**	**16,720**	**358,428**

(G) Barrachas/(Easnamh) Glan de réir Gníomhaíochta Roimh Cháin

	Gnóthas Iarnróid €'000	Bainisteoir Bonneagair €'000	Lastas Iarnróid €'000	Gníomh-aíochtaí Tráchtála Eile €'000	Iomlán €'000
2023					
Ioncam	499	118,860	4,559	20,201	144,119
Fáltais ón OSP	365,109	–	–	–	365,109
Státchiste eile	250	197,705	–	123	198,078
Costais	(362,618)	(312,656)	(4,797)	(17,827)	(697,898)
Barrachas/(easnamh) don bhliain	**3,240**	**3,909**	**(238)**	**2,497**	**9,408**
2022					
Ioncam	171,768	100,670	4,830	17,950	295,218
Fáltais ón OSP	166,269	–	–	–	166,269
Státchiste eile	5,927	186,135	–	98	192,160
Costais	(340,442)	(290,818)	(4,554)	(16,154)	(651,968)
Barrachas/(easnamh) don bhliain	**3,522**	**(4,013)**	**276**	**1,894**	**1,679**

4 Clár Comhardaithe de réir Gnó

Leagtar amach clár comhordaithe gach teascáin amhail an 31 Nollaig 2023 sa chuid seo a leanas. Léirítear le hiarmhéideanna gnó Idir IÉ na méideanna atá iníoctha agus infhála idir gach teascán. Tuairiscítear an t-iarmhéid idirchuideachtaí le cuideachta shealbhaíochta CIÉ in iarmhéid na bhféichiúnaithe ar chlár comhardaithe na nGníomhaíochtaí lárnacha agus eile.

(A) Gnóthas Iarnróid

	2023 €'000	2022 €'000
Sócmhainní Seasta		
Sócmhainní doláimhsithe	5,088	5,913
Sócmhainní inláimhsithe	469,363	390,719
	474,451	**396,632**
Sócmhainní Reatha		
Stoic	43,649	32,252
Féichiúnaithe	264,200	278,617
Gnó Idir IÉ	13,887	34,876
Airgead sa bhanc agus ar láimh	1,106	770
	322,842	**346,515**
Creidiúnaithe (méideanna atá dlite laistigh de bhliain amháin)		
Ioncam iarchurtha	(84,534)	(85,690)
Creidiúnaithe eile	(304,695)	(329,630)
	(389,229)	**(415,320)**
Glandliteanas Reatha	**(66,387)**	**(68,805)**
Sócmhainní Iomlána lúide Dliteanais Reatha	**408,064**	**327,827**
Ioncam iarchurtha	(21,860)	(304,714)
Soláthairtí le haghaidh dliteanas agus muirear	(384,649)	(24,798)
Glansócmhainní/(Glandliteanas)	**1,555**	**(1,685)**
Cúlchistí		
Cuntas Brabús agus caillteanas	1,555	(1,685)
Iomlán Cúlchistí	**1,555**	**(1,685)**

(B) Bainisteoir Bonneagair Iarnróid

	2023 €'000	2022 €'000
Sócmhainní Seasta		
Sócmhainní doláimhsithe	951	757
Sócmhainní inláimhsithe	1,417,971	1,304,744
	1,418,922	**1,305,501**
Sócmhainní Reatha		
Stoic	49,749	32,661
Féichiúnaithe	64,177	116,295
	113,926	**148,956**
Creidiúnaithe (méideanna atá dlite laistigh de bhliain amháin)		
Gnó Idir IÉ	(27,110)	(35,615)
Ioncam iarchurtha	(79,212)	(72,619)
Creidiúnaithe eile	(131,943)	(165,629)
	(238,265)	**(273,863)**
Glandliteanas Reatha	**(124,339)**	**(124,907)**
Sócmhainní Iomlána lúide Dliteanais Reatha	**1,294,583**	**1,180,594**
Ioncam iarchurtha	(19,534)	(1,192,734)
Soláthairtí le haghaidh dliteanas agus muirear	(1,303,834)	(19,019)
Glandliteanas	**(28,785)**	**(31,159)**
Cúlchistí		
Cuntas Brabús agus caillteanas	(28,785)	(31,159)
Iomlán Cúlchistí	**(28,785)**	**(31,159)**

(C) Rannán Lastais Iarnróid

	2023 €'000	2022 €'000
Sócmhainní Seasta		
Sócmhainní dholáimhsithe	933	211
	933	**211**
Sócmhainní Reatha	770	956
Féichiúnaithe	**770**	**956**
Creidiúnaithe (méideanna atá dlite laistigh de bhliain amháin)		
Gnó Idir IÉ	(14,962)	(14,384)
Creidiúnaithe eile	(343)	(158)
	(15,305)	**(14,542)**
Glandliteanais reatha	(14,535)	(13,586)
Sócmhainní Iomlána lúide Dliteanais Reatha	(13,602)	(13,375)
Soláthairtí le haghaidh dliteanas agus muirear	(151)	(140)
Ioncam iarchurtha	(1,167)	(1,167)
Glandliteanas	**(14,920)**	**(14,682)**
Cúlchistí		
Cuntas Brabús agus caillteanas	(14,920)	(14,682)
Iomlán Cúlchistí	**(14,920)**	**(14,682)**

(D) Rannán Europort Ros Láir

	2023 €'000	2022 €'000
Sócmhainní Seasta		
Sócmhainní dholáimhsithe	1,227	673
Sócmhainní inláimhsithe	31,434	29,065
	32,661	**29,738**
Sócmhainní Reatha		
Féichiúnaithe	2,367	7,347
Gnó Idir IÉ	65,976	66,233
	68,343	**73,580**
Creidiúnaithe (méideanna atá dlite laistigh de bhliain amháin)		
Ioncam iarchurtha	(314)	(314)
Creidiúnaithe eile	(2,423)	(6,483)
	(2,737)	**(6,797)**
Glansócmhainní Reatha	**65,606**	**66,783**
Sócmhainní Iomlána lúide Dliteanais Reatha	**98,267**	**96,521**
Ioncam iarchurtha	(1,117)	(6,495)
Soláthairtí le haghaidh dliteanas agus muirear	(7,440)	(1,033)
Glansócmhainní	**89,710**	**88,993**
Cúlchistí		
Cuntas Brabús agus caillteanas	89,710	88,993
Iomlán Cúlchistí	**89,710**	**88,993**

(E) Gníomhaíochtaí Láir agus Gníomhaíochtaí Eile

	2023 €'000	2022 €'000
Sócmhainní Seasta		
Sócmhainní doláimhsithe	4,197	1,192
Sócmhainní inláimhsithe	4,325	4,306
	8,522	**5,498**
Sócmhainní Reatha		
Féichiúnaithe	57,581	75,274
Airgead sa bhanc agus ar láimh	8,309	859
	65,890	**76,133**
Creidiúnaithe: (méideanna atá dlite laistigh de bhliain amháin)		
Gnó Idir IÉ	(37,790)	(51,110)
Ioncam iarchurtha	(625)	(625)
Creidiúnaithe eile	(17,590)	(13,315)
	(56,005)	**(65,050)**
Glansócmhainní Reatha	**9,885**	**11,083**
Sócmhainní Iomlána lúide Dliteanais Reatha	**18,407**	**16,581**
Creidiúnaithe (méideanna atá dlite tar éis níos mó ná bliain amháin)		
Soláthairtí le haghaidh dliteanas agus muirear	(9,916)	(9,709)
Ioncam iarchurtha	(1,982)	(1,773)
Glansócmhainní	**6,509**	**5,099**
Caipiteal agus Cúlchistí		
Scairchaipiteal glaoite	194,270	194,270
Cuntas Brabús agus caillteanas	(187,761)	(189,171)
Iomlán caipiteal gnáthscaireanna	**6,509**	**5,099**

5 Costais Phárolla agus Costais Ghaolmhara

(i) Fostaithe

	2023 €'000	2022 €'000
Costais foirne (gan costais athstruchtúraithe san áireamh)		
Pá agus tuarastail	259,401	244,391
Lamháltais	15,609	14,588
Ragobair	7,717	7,438
Costais leasa shóisialaigh	28,235	26,029
Costais eile sochar scoir	35,214	32,092
Ollchostais foirne	**346,176**	**324,538**
Lúide: obair dhílis chaipitlithe	(30,412)	(28,380)
Glanchostais foirne	**315,764**	**296,158**

(ii) Luach Saothair na Stiúrthóirí

	2023 €'000	2022 €'000
– i leith seirbhísí i gcáil stiúrthóra	101	79
– i leith seirbhísí feidhmiúcháin	78	69
	179	**148**
Iomlán na dtuarastal agus na gcostas gaolmhar	**315,943**	**296,306**

As na costais iomlána i leith na foirne, tá €30.4m (2022: €28.4m) caipitlithe ina sócmhainní seasta inláimhsithe agus €315.7m (2022: €296.2m) á áireamh mar chostas sa chuntas brabúis agus caillteanais.

D'fhabhraigh sochair scoir chuig stiúrthóir amháin faoi scéim sochair shainithe agus ba é an muirear don bhliain i leith ranníocaíochtaí na Cuideachta ná €6,493 (2022: €4,446).

Folaítear i gcostais phárolla agus costais bhainteacha do ról an Phríomhoifigigh Fheidhmiúcháin sa tuarastal comhlán €225,000 (2022: €225,000), ranníocaíocht pinsin fostóra 25% (2022: 25%) agus gluaisteáin cuideachta (2022: Gluaisteáin Cuideachta).

Ba iad seo a leanas na táillí a íocadh leis na stiúrthóirí nó is iníoctha leo as seirbhísí i gcáil stiúrthóirí:

	2023 €	2022 €
S. Murphy Uasal (Cathaoirleach)	6,873	–
F. Allen Uasal	20,314	21,600
V. Little Uasal	9,150	12,600
An Dochtúir P. Mulholland	5,966	12,600
S. Byrne Uasal	12,600	12,600
S. Roarty Uasal	12,600	12,600
P. O'Donoghue Uasal	12,600	3,538
G. Cazenave Uasal	12,600	3,532
T. Pedersen Uasal	3,500	–
Total	**96,203**	**79,070**

Íocadh na speansais seo a leanas leis na stiúrthóirí:

	2023 €	2022 €
Taisteal Eachtach	4,325	–
Cothabháil agus Cóiríocht	562	496
Iomlán	**4,887**	**496**

(iii) Cúiteamh an bPríomhlucht Bainistíochta

Áirítear leis an bpríomhlucht bainistíochta na stiúrthóirí agus an lucht ardbhainistíochta. Léirítear thíos an cúiteamh a íocadh agus is iníoctha leis an bpríomhlucht bainistíochta as ucht seirbhísí fostaithe:

	2023 €'000	2022 €'000
Tuarastail agus sochair ghearrthéarmacha eile	2,338	1,937
Sochair iarfhostaíochta	349	333
Cúiteamh iomlán an bpríomhlucht bainistíochta	**2,687**	**2,270**

(iv) Baill Foirne

Seo a leanas meánlíon na ndaoine a bhí fostaithe i rith na bliana agus ag deireadh na bliana de réir gníomhaíochta:

	Líon na mBall Foirne		Líon na mBall Foirne	
	2023 Meán	**2022 Meán**	**amhail an 31 Nollaig 2023**	**amhail an 31 Nollaig 2022**
Oibríochtaí Iarnróid	2,280	2,203	2,316	2,255
Bonneagar	1,955	1,869	2,022	1,915
Seirbhísí Lárnacha	219	179	229	202
Lastas Iarnróid	3	3	4	2
Europort Ros Láir	102	85	114	90
Iomlán	**4,559**	**4,339**	**4,685**	**4,464**

(v) Íocaíochtaí Foirceannadh agus Scoilteadh Gabháltas

	2023 €'000	**2022 €'000**
Suimeanna íoctha agus iníoctha le fostaithe	148	67

Nochtar costais maidir le scaradh deonach i Nóta 7.

(vi) Párolla Fostaithe

Déantar analaís ar suimeanna íoctha le fostaithe le linn na bliana i mbandaí párolla de €25,000 agus an méid fostaithe in ngach banda mar a leanas:

	2023	**2022**
<€50,000	1,396	1,366
€50,001 go €75,000	2,367	2,375
€75,001 go €100,000	892	716
€100,001 go €125,000	118	86
€125,001 go €150,000	24	20
€150,001 go €175,000	7	7
€175,001 go €200,000	4	2
€200,001 go €225,000	5	4
Iomlán	**4,813**	**4,576**

Rinneadh bandaí pá 2022 a athlua chun ailíniú le 2023 chun críocha comparáideacha.

6 Ábhair agus Seirbhísí

	2023 €'000	2022 €'000
Costais oibriúcháin agus costais eile	257,900	233,862
Breosla agus leictreachas	36,954	36,672
Éilimh um dhliteanas tríú páirtí agus dliteanas fostóirí	146	(2,461)
Rátaí	2,632	2,530
Léasanna oibriúcháin ar cíos	5,987	4,784
Ábhair agus seirbhísí iomlána	**303,619**	**275,387**

San áireamh sna costais oibriúcháin agus eile tá costias taisteal, maireachtáil agus fáilteachas, a dhénatar analaís orthu thíos:

	2023 €'000	2022 €'000
Taisteal Náisiúnta agus and maireachtáil	1,014	538
Taisteal Idirnáisiúnta and maireachtáil	139	30
Fáilteachas	5	6
Iomlán	**1,158**	**574**

7 Míreanna Eisceachtúla – Athstruchtúrú

	2023 €'000	2022 €'000
Méideanna a íocadh le fostaithe agus is iníoctha leo	698	881

Cuimsítear sna costais eisceachtúla méideanna a íocadh agus méideanna is iníoctha le fostaithe a thig as tionscnaimh athstruchtúraithe i rith na an bhlian airgeadais reatha agus an bliain airgeadais roimhe.

B'ionann costais maidir le scaradh deonach agus €0.6m in 2023 (2022: €0.5m). B'ionann líon na bhfostaithe lena mbaineann na costais seo agus 6 in 2023 (2022: 8 bhfostaí).

8 Dímheas agus Amúchadh (Glan)

	2023 €'000	2022 €'000
Amúchadh na sócmhainní seasta doláimhsithe	2,970	5,618
Dímheas na sócmhainní seasta inláimhsithe	160,962	164,478
Amúchadh na ndeontas caipitil	(157,222)	(161,490)
Iomlán dímheas glan agus amúchadh glan	**6,710**	**8,606**

9 Ús iníoctha agus Muirir dá Shamhail

	2023 €'000	2022 €'000
Ús infhála/(iníoctha)	990	(197)
	990	**(197)**
Ús cionroinnte:		
Gnóthas iarnróid	443	(117)
Costais an bhonneagair iarnróid	599	(128)
Lastas iarnróid	11	(3)
Oibríochtaí tráchtála	(63)	51
Iomlán	**990**	**(197)**

10 Cánachas

(a) Costas Cánach san Áireamh sa Chuntas Brabúis agus Caillteanais

	2023 €'000	2022 €'000
Cáin reatha:		
Cáin chorparáide na hÉireann ar an mbrabús don bhliain airgeadais	1,905	894
Coigeartú i ndáil le blianta airgeadais roimhe sin	–	–
Costas cánach reatha don bhliain airgeadais	**1,905**	**894**
Cáin iarchurtha:		
Bunú agus aisiompú na ndifríochtaí uainiúcháin	–	–
Costas cánach iarchurtha don bhliain airgeadais	–	–
Cáin ar an bharrachas ar ghnáthghníomhaíochtaí	**1,905**	**894**

(b) Réiteach an Chostais Cánach

Ní hionann an cháin arna measúnú don bhliain airgeadais agus an cháin a cinneadh tríd an ráta caighdeánach cánach corparáide i bPoblacht na hÉireann a chur i bhfeidhm ar an bharrachas don bhliain airgeadais dar chríoch an 31 Nollaig 2023, is é sin 12.5% (2022: 12.5%). Mínítear na difríochtaí anseo thíos:

	2023 €'000	2022 €'000
Barrachas ar ghnáthghníomhaíochtaí roimh cháin	9,408	1,679
Brabús méadaithe faoin ráta cánach chorparáide caighdeánach in Éirinn, is é sin 12.5% (2022: 12.5%)	1,176	210
Tionchar de bharr:		
– Ioncam nach bhfuil faoi réir cánach	(19,653)	(20,251)
– Ioncam atá faoi réir ráta cánach níos airde	953	569
– Speansais nach bhfuil asbhainteach chun críocha cánach	54	96
– Dímheas sa bhreis ar liúntais chaipitiúla	19,749	20,270
– Caillteanais chánach úsáidte	(374)	–
Cáin ar an easnamh ar ghnáthghníomhaíochtaí	**1,905**	**894**

Cánachas Iarchurtha

Níor aithníodh sócmhainn cánach iarchurtha fhéideartha €278.2m (2022: €615.0m), mar nach cinnte go ndéanfar í a aisghabháil sa todhchaí i gcoinne brabúis inchánacha.

11 Maoiniú Státchiste agus Ioncam

Tá an maoinú státchiste agus iocam iníoctha leis an gCuideachta trí Chóras Iompair Éireann i gcomhréir leis na Rialacháin AE ábhartha lena rialaítear cúnamh Stáit do ghnóthais iompair.

Chuir an tÚdarás Náisiúnta Iompair maoiniú €387.6m san iomlán ar fáil don Ghnóthas Iarnróid in 2023. B'ionann cúiteamh brabúis agus caillteanais agus €345.2m sa bhliain agus aithníodh €42.4m mar dheontas caipitil sa chlár comhardaithe agus déanfar é seo a amúchadh thar shaolré eacnamaíoch úsáideach na sócmhainní gaolmhara. Tá an €19.9m eile dlite don ÚNI amhail an 31 Nollaig 2022.

Léirítear sa tábla thíos sonraí maoiniú Státchiste ar fiú €910.2m iad (agus an tsuim €345.2m a luaitear thuas san áireamh) a fuarthas in 2023, agus sonraítear an fhoráil ábhartha de na rialacháin AE. Aistríodh deontais €40.0 milliún a fuarthas i leith foirgneamh chuig Cuideachta Sealbhaíochta CIÉ in 2023.

Sna méideanna arna nochtadh faoi Rialachán Uimhir 1370/2007, déantar anailís ar an Oibleagáid Seirbhíse Poiblí a aithníodh sa bhliain sa chuntas brabúis agus caillteanais. Sa rialachán um sheirbhísí poiblí iompair paisinéirí d'iarnród agus ar bóthar, sainítear na dálaí inar féidir leis na húdaráis inniúla idirghabháil a dhéanamh i réimse an iompair phoiblí paisinéirí chun a rathú go soláthrófar seirbhís lena ngabhann leas geilleagrach i gcoitinne agus chun seirbhísí iompair paisinéirí atá sábháilte, éifeachtúil, tarraingteach agus ar ardchaighdeán a rathú.

	€'000	€'000	2023 Iomlán €'000
Oibleagáid Seirbhíse Poiblí Iomlán			345,155
Deontas Stáit i leith Bonneagair agus Infheistíocht Chaipitiúil			564,996
Iomlán maoiniú Státchiste a fuarthas			**910,151**
Cuireadh an cistiú iomlán a fuarthas i bhfeidhm mar seo a leanas:			
Cuntas brabúis agus caillteanais			
– Oibleagáid Seirbhíse Poiblí			345,155
– Conradh Ilbhliantúil Bainisteora Bonneagair (Ioncam)	190,676		
– Maoiniú Stáitchiste eile	7,277		
		197,953	
Clár Comhardaithe			
Conradh Ilbhliantúil Bainisteora Bonneagair (Caipiteal)	90,824		
Deontais Chaipitil Iarchurtha	189,188		
Oibleagáid Seirbhíse Poiblí – Cothabháil Throm	42,439		
An tSaoráid um Chónascadh na hEorpa	3,201		
Maoiniú Stáitchiste eile	1,419		
Aistrithe chuig CIÉ	39,972	367,043	
Maoiniú Stát do Bhonneagair agus Infheistíocht Chaipitiúil			564,996
Iomlán maoiniú Stát a fuarthas			**910,151**

Níl aon choinníollacha neamh-chomhlíonta ná teagmhais eile ag gabháil le deontais a aithníodh mar ioncam.

Tá na dualgais tuarisciú faoi Chiorclán 13/14 eisithe ag an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe san áireamh sa nóta seo.

Ainm Deontóra

An tÚdarás Náisiúnta Iompair urraithe ag an Roinn Iompair.

Na Coimisinéirí Ioncaim; An Roinn Tithíochta, Pleanála agus Rialtais Áitiúil; Solas, maoinithe ag an Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta.

Ainm Deontais

Fuarthas na deontais a leanas i 2023

- Fotheideal B.5 (B8) de Vóta 31 de Dháil Éireann – Infheistíocht Caiptil Iarnród Trom
- Fotheideal B.5 (B8) de Vóta 31 de Dháil Éireann – Clár Iarfheistithe Inrochtaineachta
- Fotheideal B.5 (B8) de Vóta 31 de Dháil Éireann – Conradh Ilbhliantúil Bainisteoir Bonneagar
- Fotheideal B.5 (B8) de Vóta 31 de Dháil Éireann – Leithdháiltí Breise PFN (CIBB)
- Fotheideal B.5 (B8) de Vóta 31 de Dháil Éireann – Leithdháiltí Breise Státchiste (CIBB)

- Fotheideal B.5 (B8) de Vóta 31 de Dháil Éireann – Clár Cosanta Bonneagair Iarnróid an Chósta Thoir (ECRIPP)
- Fotheideal B.5 (B8) de Vóta 31 de Dháil Éireann – Bonneagar Iompair Phoiblí
- Fotheideal B.5 (B8) de Vóta 31 de Dháil Éireann – Córas Cosanta Traenach
- Fotheideal B.5 (B8) de Vóta 31 de Dháil Éireann – Athsholáthair an Fhlít Enterprise
- Fotheideal B.5 (B8) de Vóta 31 de Dháil Éireann – Staidéar Iompair Cheantar Chill Liúcainne agus Chionn Átha Gad
- Fotheideal A.3 de Vóta 31 de Dháil Éireann – Infheistíocht Ghníomhach Taistil
- Fotheideal B.3 de Vóta 31 de Dháil Éireann – Laghdú Carbóin
- Fotheideal D.9 de Vóta 34 de Dháil Éireann – Ciste um Athghiniúint agus Forbairt Uirbeach (CAFU)
- Fotheideal A.5 (nua) de Vóta 45 de Dháil Éireann – Scéim Dreasaithe Printíseachta

Feidhm Deontais

Maidir le Roinn 3, mír 11 thuas, an chríoch a chuirtear na cistí chun feidhme faoi na ceannteidil seo a leanas:

- Págh agus riarachán ginerálta.
- Soláthar seirbhíse/gníomhaíocht charthanúil; agus
- Sonraíodh cinn eile, lena n-áirítear caiteachas den sórt sin mar fhógraíocht, comhairleacht.

Ainm an Tionscadail	Pá agus Riarachán €'000	Soláthar Seirbhís €'000	Tógáil €'000	Iomlán €'000
Ainm an Tionscadail	23,263	–	192,480	215,743
Infheistíocht Caiptil Iarnród Trom	956	–	9,035	9,991
Clár Iarfheistithe Inrochtaineachta	–	208,600	–	208,600
Conradh Ilbhliantúil Bainisteoir Bonneagar	625	–	6,540	7,165
Clár Cosanta Bonneagair Iarnróid an Chósta Thoir	278	–	1,171	1,449
Leithdháiltí PFN Breise (CIBB)	–	26,000	–	26,000
Leithdháiltí Státchiste Breise (CIBB)	–	38,500	8,400	46,900
Clár Athsholáthair an Fhlít Enterprise	1,180	–	–	1,180
Staidéar Iompair Cheantar Chill Liúcainne agus Chionn Átha Gad	34	–	–	34
Íocaíocht Oibleagáid Seirbhíse Poiblí	–	387,594	–	387,594
Infheistíocht sa Taisteal Gníomhach	69	–	21	90
Ciste um Athghiniúint agus Forbairt Uirbeach (CAFU)	23	–	180	203
Laghdú Carbóin (Zevi)	47	–	158	205
Scéim Dreasaithe Printíseachta	–	16	–	16
Iomlán	**26,475**	**660,710**	**217,985**	**905,170**

Cuntas ar Deontais

Tá liosta suimeanna na deontais bronnta thíos. Is bliain féilire 2023 an téarma do na deontais ar fad.

- Fotheideal B.5 de Vóta 31 – Infheistiocht Caiptil Iarnród Trom: €215.7M
- Fotheideal B.5 de Vóta 31 de Dháil Éireann – Clár Iarfheistithe Inrochtaineachta: €9.99M
- Fotheideal B.5 de Vóta 31 de Dháil Éireann – ECRIPP: €7.2M
- Fotheideal B.5 de Vóta 31 – Conradh Ilbhliantúil Bainistíochta Bonneagair: €230.4M
- Fotheideal B.5 de Vóta 31 – Leithdháiltí PFN Breise: €26M
- Fotheideal B.5 de Vóta 31 – Leithdháiltí Státchiste Breise: €46.9M
- Fotheideal B.5 de Vóta 31 – Bonneagar Iompair Phoiblí: €1.5M
- Fotheideal B.5 de Vóta 31– Clár Athsholáthair Flít Enterprise: €1.2M
- Fotheideal B.5 de Vóta 31 – Staidéar Iompair Cheantar Chill Liúcainne agus Chionn Átha Gad: €0.03M
- Fotheideal B.4 de Vóta 31 – Soláthar Seirbhíse Poiblí €401.5M
- Fotheideal A.3 de Vóta 31 – Infheistíocht sa Taisteal Gníomhach: €0.1M
- Fotheideal B.3 de Vóta 31 – Laghdú Carbóin: € 0.2M
- Fotheideal B.9 de Vóta 34 de Dháil Éireann – Ciste um Athghiniúint agus Forbairt Uirbeach (CAFU): €0.02M
- Fotheideal A.5 de Vóta 45 de Dháil Éireann – Scéim Dreasaithe Printíseachta: €0.02M

(i) Is é an bhliain féilire 2023 téarma na ndeontas go léir.

(ii) Tá méid an deontais a tógadh d'ioncam sna ráitis airgeadais reatha leagtha amach thíos.

(iii) I gcás ina bhfuil (ii) thuas difriúil ón airgead tirim a fuarthas sa tréimhse airgeadais ábhartha, tábla ina dtaispeántar:

(a) an deontas a glacadh i leith ioncaim sa tréimhse;

(b) an t-airgead a fuarthas sa tréimhse; agus

(c) Aon mhéideanna deontais a iarchuireadh nó a bhí dlite ag deireadh na tréimhse.

Leagtar amach sa tábla thíos an anailís ar airgead tirim a fuarthas sa bhliain.

Ainm an Chláir	Airgead Tirim Faighte €'000	Ráiteas Ioncaim €'000	Caipiteal €'000	2022 curtha ar aghaidh €'000
Infheistíocht Caiptil Iarnród Trom	215,743	96	215,647	–
Clár Iarfheistithe Inrochtaineachta	9,991	–	9,991	–
Conradh Ilbhliantúil Bainisteoir Bonneagar	208,600	126,176	82,424	–
Clár Cosanta Bonneagair Iarnróid an Chósta Thoir	7,165	7,165	–	–
Bonneagar Iompair Phoiblí	1,449	–	1,449	–
Leithdháiltí PFN Breise (CIBB)	26,000	26,000	–	–
Leithdháiltí Státchiste Breise: (CIBB)	46,900	38,500	8,400	–
Clár Athsholáthair Flít Enterprise	1,180	–	1,180	–
Staidéar Iompair Cheantar Chill Liúcainne agus Chionn Átha Gad	34	–	34	–
Íocaíocht Solártha Seirbhíse Poiblí	387,594	345,155	42,439	–
Infheistíocht sa Taisteal Gníomhach	90	–	90	–
Ciste um Athghiniúint agus Forbairt Uirbeach (CAFU)	203	–	203	–
Laghdú Carbóin (FANÉ)	205	–	205	–
Scéim Dreasaithe Printíseachta	16	16	–	–
Iomlán	**905,170**	**543,108**	**362,062**	**–**

Deontais Chaipitil

An méid airgid arna chur ar fáil, agus na coinníollacha/garspriocanna atá á n-úsáid i ndáil le tráthchodanna reatha agus amach anseo. Ba chóir do dheontaithe gealltanas a chur ar fáil freisin go gcosnaítear infheistíocht an Stáit agus nach n-úsáidfear í mar urrús le haghaidh aon ghníomhaíochta eile gan dul i gcomhairle roimh ré leis an máthair-Roinn agus le ceadú DPER

Ainm an Chláir	€'000
Infheistíocht Chaipitil Trom Iarnróid:	€215,647
Clár Iarfheistithe Inrochtaineachta Caipitil:	€9,991
Conradh Ilbhliantúil Bainisteoir Bonneagar Caiptil:	€82,424
Leithdháiltí Státchiste Breise Caiptil:	€8,400
Bonneagar Iompair Phoiblí Caiptil	€1,449
Clár Athsholáthair Flít Enterprise Caiptil:	€1,180
Staidéar Cheantar Chill Liúcainne Ráth Guaire agus Chionn Átha Gad Caiptil:	€34
Feithiclí Astaíochta Nialasacha na hÉireann (FANÉ) Caipitil:	€205
Íocaíocht um Sholáthar Seirbhíse Poiblí Caipitil:	€42,439
Infheistíocht Taistil Ghníomhach Caipitil:	€90
Ciste um Athghiniúint agus Forbairt Uirbeach Caipitil:	€203
	€362,062

Úsáidtear iomlán na deontais faighte ar son na haidhmeanna ar iarradh cead agus a fuarthas ón fhoinse Maoinithe.

Geallann iarnród Éireann infheistíocht an Stáit a chosaint agus nach n-úsáideofar an infheistíocht sin mar slándáil ar aon gníomhaíocht eile gan comhairliúchán roimh ré leis an Roinn Iompair, an Roinn Tithíochta, Rialtas Áitiúil agus Oidhreachta, an Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta agus cead an Roinn Caiteachais Phoiblí, Sheachadadh PFN agus Athchóirithe.

Fostaithe

I dtábla breise leis an tuarascáil, thit líon na bhfostaithe a fuair sochair fhostaí iomlána (ach gan costais phinsin fhostóra san áireamh) sa tréimhse thuairiscithe laistigh de gach ceann de na bandaí €25,000 ó €50,000 agus níos mó, mar aon le méid iomlán na ranníocaíochtaí pinsin fhostóra. (Tá feidhm leis seo fiú amháin mura bhfuil tuarastail á maoiniú ag an Státchiste). Tuairiscíonn comhlachtaí leathstáit tráchtála de réir an Chóid Chleachtais do Chomhlachtaí Stáit 2016.

Srianta

Cibé an bhfuil agus nach bhfuil srian ar úsáid an deontais (i.e. an bhfuil sé do thionscadal áirithe, nó chun seirbhís a sholáthar).

Baineann na deontais a fhaightear leis an gConradh Ilbhliantúil, Feabhsú Caipitil, Inrochtaineacht, Bonneagar Iompair Phoiblí, an Ciste um Athghiniúint agus Forbairt Uirbeach, Infheistíocht Taistil Ghníomhach, Scéim Dreasachta Printíseachta, agus Íocaíocht Soláthair Seirbhíse Poiblí.

Laistigh den gConradh Ilbhliantúil, cuireadh maoiniú breise ar fáil ach gan cláir shonracha a aithint:

- Leithdháiltí breise PFN (€26.0M)
- Leithdháiltí Státchiste Breise (€46.9M)

Laistigh d'Íocaíocht Soláthair na Seirbhíse Poiblí, is é an clár sainaitheanta:

- An Muirear Cothabhála Trom Bliantúil

Imréiteach Cánach

Cibé an gcomhlíonann sé na Ciorcláin ábhartha, lena n-áirítear Ciorclán 44/2006 "Deontais Nósanna Imeachta Imréitigh Cánach, Fóird-heontais agus Íocaíochtaí den chineál céanna" ar fáil anseo.

Tá Iarnród Éireann ag cloí leis na ciorcláin ábhartha lena n-áirítear Ciorclán 44/2006. Tá Deimhniú Imréitigh Cánach ag IÉ ar féidir é a fhíorú ar líne (pointe 6 de chiorclán 44/2006).

12 Sócmhainní Seasta Doláimhsithe

Costas	**1 Eanáir 2023 €'000**	**Díluacháil €'000**	**Breiseanna €'000**	**31 Nollaig 2023 €'000**
Bogearraí ríomhaire	27,402	(11,255)	5,898	22,045

Amúchadh	**1 Eanáir 2022 €'000**	**Díluacháil €'000**	**Breiseanna €'000**	**31 Nollaig 2022 €'000**
Bogearraí ríomhaire	16,487	(11,255)	2,970	8,202
Glanluach de réir na Leabhar amhail an 31 Nollaig 2023				**13,843**
Glanluach de réir na Leabhar amhail an 31 Nollaig 2022				**10,915**

13 Sócmhainní Seasta Inláimhsithe

Costas	1 Eanáir 2023 €'000	Athaic-mithe €'000	Breis €'000	Diú-scairt Dramh-threalaimh €'000	31 Nollaig 2023 €'000
Línte agus oibreacha iarnróid	1,319,254	–	73,039	(56,612)	1,335,681
Rothstoc iarnróid	1,064,638	11,317	126,788	(83,966)	1,118,777
Gléasra agus innealra	328,747	12,585	119,713	(66,093)	394,952
Comharthaíocht	556,895	–	10,024	–	566,919
Dugaí, cuanta agus céanna	747	–	–	–	747
Trealamh lónadóireachta	56,488	–	482	(204)	56,766
Talamh agus Foirgnimh	3,815	–	1,994	(47)	5,762
Iomlán	**3,330,584**	**23,902**	**332,040**	**(206,922)**	**3,479,604**

Dímheas	1 Eanáir 2023 €'000	Athaic-mithe €'000	Cuntas Brabúis & Caillteanais €'000	Diú-scairt Dramh-threalaimh €'000	31 Nollaig 2023 €'000
Línte agus oibreacha iarnróid	460,223	–	47,228	(56,612)	450,839
Rothstoc iarnróid	729,134	–	75,438	(83,966)	720,606
Gléasra agus innealra	79,471	–	14,114	(66,093)	27,492
Comharthaíocht	303,270	–	22,704	–	325,974
Dugaí, cuanta agus céanna	224	–	75	–	299
Trealamh lónadóireachta	30,934	–	1,269	(204)	31,999
Talamh agus Foirgnimh	663	–	134	(47)	750
Iomlán	**1,603,919**	**–**	**160,962**	**(206,922)**	**1,557,959**

	31 Nollaig 2023 €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Glanmhéideanna de réir na Leabhar		
Línte agus oibreacha iarnróid	884,842	859,028
Rothstoc iarnróid	398,171	335,505
Gléasra agus innealra	367,460	249,275
Comharthaíocht	240,945	253,627
Dugaí, cuanta agus céanna	448	522
Trealamh lónadóireachta	24,767	25,554
Talamh agus Foirgnimh	5,012	3,154
Iomlán	**1,921,645**	**1,726,665**

As na costais iomlána i leith na foirne, tá €30.4m (2022: €28.4m) caipitlithe ina sócmhainní seasta inláimhsithe.

Baineann an méid a scríobhtar síos le sócmhainní atá dímheasta go hiomlán agus déantar iad a nuashonrú i gclár na sócmhainní i gcaitheamh na bliana.

14 Stoic

	2023 €'000	2022 €'000
Rothstoc, páirteanna spártha agus ábhair chothabhála	30,038	26,454
Stoc bonneagair	49,706	32,608
Breosla, bealaí agus stoic éagsúla eile	13,654	5,851
Iomlán	**93,398**	**64,913**
Stoic a úsáideadh le linn na tréimhse tuairiscithe		
Ábhair	104,780	114,751
Breosla	30,655	26,939
Iomlán	**135,435**	**141,690**

Áirítear sna méideanna atá ar áireamh sa stoc páirteanna agus comhpháirteanna nach mór a bheith ar seilbh chun freastal ar riachtanais oibriúcháin fhadtéarmacha. Níl aon difríocht shuntasach idir costas athsholáthair na stoc agus a suim ghlanluacha.

Aithníodh creidmheas lagaithe €1,072,000 (táille i 2022: €683,000) sa chuntas brabúis agus caillteanais i leith stoc críon nó stoc a bhfuil damáiste déanta dó.

15 Féichiúnaithe

	2023 €'000	2022 €'000
Féichiúnaithe trádála	6,109	7,653
Méideanna atá dlite ón máthairghnóthas	54,536	118,261
Cáin chorparáide	196	204
Réamhíocaíochtaí agus ioncam fabhraithe	327,691	352,370
Iomlán	**388,532**	**478,488**

Tá na méideanna atá dlite ón máthairghnóthas neamhurraithe agus saor ó ús, níl aon dáta aisíocaíochta socraithe ina leith agus tá siad iníoctha ar éileamh. Is ionann na réamhíocaíochtaí agus an t-ioncam fabhraithe agus €303,030,000 (2022: €280,588) san iomlán a bheidh dlite i dtréimhse níos faide ná dhá mhí dhéag ó dháta tuairiscithe an chláir chomhardaithe.

16 Creidiúnaithe – Méideanna atá Dlite Laistigh de Bhliain Amháin

	2023 €'000	2022 €'000
Creidiúnaithe trádála	15,241	6,071
Cáin ioncaim asbhainte faoi ÍMAT	4,487	4,962
Árachas sóisialta pá-choibhneasa	3,669	3,845
Muirear sóisialta uilíoch	918	962
Cáin bhreisluacha	3,064	19,175
Cáin shiarchoinneálach	3,631	2,024
Ioncam iarchurtha	327,991	360,295
Creidiúnaithe eile	16,653	22,464
Fabhruithe	80,776	95,416
Ioncam iarchurtha (nóta 18)	164,686	159,249
	621,116	**674,463**

Tá creidiúnaithe trádála agus creidiúnaithe eile iníoctha ag dátaí éagsúla sna trí mhí tar éis dheireadh na bliana airgeadais de réir ghnáth-théarmaí creidmheasa na gcreidiúnaithe. Tá creidiúnaithe i leith cánach agus árachas sóisialta iníoctha sa chreat ama atá leagtha síos sa reachtaíocht ábhartha. Áirítear ar chreidiúnaithe méideanna a bhaineann le róchúiteamh OSP ÚNI de €6.8m in 2023.

17 Oibleagáidí Léasa

Ag deireadh na bliana airgeadais, ba iad na híocaíochtaí léasa íosta todhchaí faoi léasanna oibríochta nárbh fhéidir a chealú:

	2023 €'000	2022 €'000
Laistigh d'aon bhliain amháin	3,991	3,791
Idir bliain amháin agus cúig bliana	5,650	6,229
Iomlán	**9,641**	**10,020**

18 Ioncam Iarchurtha

Áirítear sa chuntas seo, ina gcuimsítear deontais neamh-inaisíoctha ón Stát agus ón Aontas Eorpach agus ioncam iarchurtha eile a chuirfear chun sochair an chuntais brabúis agus caillteanais ar an mbonn céanna ar a ndéanfar na sócmhainní seasta gaolmhara a dhímheas (beartas cuntasaíochta M), iad seo a leanas:

	1 Eanáir 2023 €'000	Aistrithe agus Diúscairtí €'000	Faighte agus infhála €'000	Cuntas Brabúis agus Caillteanais €'000	31 Nollaig 2023 €'000
Deontais Chaipitil					
Talamh agus foirgnimh	311	–	–	(19)	292
Línte agus oibreacha iarnróid	788,221	12,585	72,431	(46,374)	826,863
Rothstoc iarnróid	343,123	11,317	127,957	(74,454)	407,943
Gléasra agus innealra	292,214	–	120,797	(15,644)	397,367
Comharthaíocht	235,461	–	9,760	(20,421)	224,800
Dugaí, cuanta agus céanna	6,802	–	–	(310)	6,492
Iomlán	**1,666,132**	**23,902**	**330,945**	**(157,222)**	**1,863,757**

	1 Eanáir 2022 €'000	Aistrithe agus Diúscairtí €'000	Faighte agus infhála €'000	Cuntas Brabúis agus Caillteanais €'000	31 Nollaig 2022 €'000
Deontais Chaipitil					
Talamh agus foirgnimh	329	–	–	(18)	311
Línte agus oibreacha iarnróid	752,263	–	83,721	(47,763)	788,221
Rothstoc iarnróid	333,494	(79,572)	164,322	(75,121)	343,123
Gléasra agus innealra	200,917	(47,758)	156,909	(17,854)	292,214
Comharthaíocht	254,503	–	1,380	(20,422)	235,461
Dugaí, cuanta agus céanna	7,114	–	–	(312)	6,802
Iomlán	**1,548,620**	**(127,330)**	**406,332**	**(161,490)**	**1,666,132**

	2023 €'000	2022 €'000
Ioncam Iarchurtha		
– méideanna atá dlite laistigh de bhliain amháin	164,686	159,249
– méideanna atá dlite tar éis níos mó ná bliain amháin	1,699,071	1,506,883
	1,863,757	**1,666,132**

19 Soláthairtí in aghaidh Dliteanas

	Éilimh Tríú Páirtí agus Fostóra €'000	Bainteach le dlí €'000	Soláthairtí Eile €'000	Iomlán €'000
Iarmhéid amhaíl an 1 Eanáir 2023	41,418	2,384	10,897	54,699
Úsáidte i rith na bliana airgeadais	(2,546)	–	(34)	(2,580)
Cuntas brabúis agus caillteanais	233	(95)	321	459
Iarmhéid amhail an 31 Nollaig 2023	**39,105**	**2,289**	**11,184**	**52,578**

	€'000	€'000	€'000	€'000
Iarmhéid amhaíl an 1 Eanáir 2022	47,587	1,505	11,149	60,241
Úsáidte i rith na bliana airgeadais	(3,711)	(20)	–	(3,731)
Cuntas brabúis agus caillteanais	(2,458)	899	(252)	(1,811)
Iarmhéid amhail an 31 Nollaig 2022	**41,418**	**2,384**	**10,897**	**54,699**

Soláthar Athstruchtúraithe

Baineann an soláthar maidir le hathstruchtúrú le cur chun feidhme na dtionscnamh sábhála costais atá ar bun.

Soláthar Eile

An 31 Nollaig 2023 bhí €11.2m (2022: €10.9m) luaite le soláthairtí eile, bhain soláthar €2.9m (2022: €2.7m) le díospóidí nach raibh réitithe le tríú páirtí, bhain soláthar €8.3m (2022: €8.2m) le costais sochair iarscoir.

Éilimh um Dhliteanais Tríú Páirtí agus Dhliteanas Fostóra agus Aisghabhálacha Ghaolmhara

Déantar aon chaillteanais nach bhfuil cumhdaithe ag árachas seachtrach a chur de mhuirear ar an gcuntas brabúis agus caillteanais, agus áirítear méideanna gan íoc sna soláthairtí in aghaidh dliteanas agus muirear.

Léiríonn na soláthairtí atá taifeadta meastachán is fearr na stiúrthóirí ar an gcaiteachas a bheidh de dhíth chun na hoibleagáidí a ghlanadh, agus aird ar chomhairle dlí.

Fágann cineál na n-éileamh go bhfuil éiginnteacht éigin i gceist maidir leis an luach socraíochta. Murab ionann torthaí na n-éileamh agus na toimhdí is bonn leis na meastacháin is fearr de chuid na stiúrthóirí, d'fhéadfadh dliteanas breise a bheith i gceist.

Ina cháil mar chomhlacht féinrialaithe, feidhmíonn CIÉ samhail féinárachais faoina n-iompraíonn na Cuideachtaí Oibríocha an riosca airgeadais a bhaineann le costas éileamh, faoi réir teagmhais aonuaire áirithe agus uasteorainneacha árachais bliantúla i gcás na n-éileamh Tríú Páirtí.

Déantar soláthar ag deireadh na bliana do chostas measta na n-éileamh atá tabhaithe ach nach bhfuil íoctha ar dháta an chláir comhardaithe, lena n-áirítear costas na n-éileamh atá tabhaithe ach nach bhfuil tuairiscithe don Chuideachta fós.

Áirítear i gcostas measta na n-éileamh na costais a thabhófar agus éilimh á réiteach. Glacann an Chuideachta gach céim réasúnach lena chinntiú go bhfuil an fhaisnéis chuí aici maidir lena neamhchosaint ar éilimh. Mar sin féin, mar gheall ar an neamhchinnteacht maidir le soláthairtí a bhunú in aghaidh éileamh, is dócha go mbeidh an toradh deiridh difriúil ón dliteanas bunaidh a cinneadh.

Agus costas measta na n-éileamh neamhíoctha á ríomh, úsáideann an Chuideachta teicnící éagsúla meastacháin, lena n-áirítear anailís staitistiúil ar thaithí stairiúil, modh anailíse a ghlacann leis go mbeidh patrún forbartha na n-éileamh reatha ag teacht leis an taithí a bhí ann roimhe seo. Cuirtear san áireamh, áfach, aon athruithe nó ábhair neamhchinnteachta a d'fhéadfadh a bheith mar bhonn le saobhadh na staitisticí bunúsacha, agus athruithe nó ábhair neamhchinnteachta a d'fhéadfadh a bheith mar bhonn le costas na n-éileamh gan íoc a mhéadú nó a laghdú i gcomparáid le costas na n-éileamh a íocadh roimhe seo. Samplaí díobh sin is ea athruithe ar phróisis na Cuideachta a d'fhéadfadh dlús a chur faoi fhorbairt agus/nó taifeadadh éileamh arna n-íoc nó arna dtabhú, nó moill a chur orthu, athruithe ar an timpeallacht dlí, éifeacht an bhoilscithe, athruithe ar mheascán na n-éileamh agus an tionchar a bheadh ag caillteanais mhóra.

Agus costas na n-éileamh atá fógartha ach nach bhfuil íoctha á mheas, bíonn aird ag an gCuideachta ar dhálaí timpistí arna gcruthú de bharr imscrúduithe, ar aon fhaisnéis a bhíonn ar fáil ó shaineolaithe dlí nó ó shaineolaithe eile agus ar fhaisnéis maidir le fasaigh sa chúirt ar dhliteanais le tréithe comhchosúla i dtréimhsí roimhe sin. Déantar timpistí a bhíonn thar a bheith tromchúiseach a mheas ar leithligh ó na meáin a léiríonn an tsamhail achtúireach.

Bíonn meastachán na n-éileamh atá tabhaithe ach nach bhfuil tuairiscithe faoi réir ag níos mó neamhchinnteachta ná an dliteanas measta i gcás éileamh a cuireadh in iúl cheana don Chuideachta, mar gheall ar an easpa faisnéise faoi theagmhas an éilimh, ach amháin sna cásanna sin inar glaodh imscrúdaitheoirí go dtí láithreacha na dtimpistí. Is iondúil, i gcás cineálacha éileamh a bhfuil críoch forbartha níos faide ag baint leo agus ina bhfuil an cion atá tabhaithe ach nach bhfuil tuairiscithe den chúlchiste iomlán ard dá réir, go léirítear éagsúlachtaí níos mó ina leith idir na meastacháin bhunaidh agus na torthaí deiridh mar gheall go mbíonn sé níos deacra na cúlchistí sin a mheas.

Déantar soláthairtí i leith éileamh a ríomh mar mhéid comhlán gan aisghabháil athárachais ar bith san áireamh. Aithnítear aisghabhálacha athárachais sa chás inar féidir a leithéid d'aisghabhálacha a mheas go réasúnach. Glactar leis go mbíonn aisghabhálacha athárachais i ndáil le héilimh mheasta atá tabhaithe ach nach bhfuil tuairiscithe ag teacht leis an bpatrún stairiúil i dtaobh aisghabhálacha den sórt sin, arna gcoigeartú chun athruithe ar chineál agus méid chlár athárachais na Cuideachta le himeacht ama a léiriú.

Chomh maith leis sin, déantar aisghabhálacht an athárachais a mheas ag féachaint d'fhógra a bheith faighte ó bhróicéirí na Cuideachta maidir le haon athárachóirí a bhfuil caillteanas luaite leo.

20 Scairchaipiteal agus Cúlchistí

	2023 €'000	2022 €'000
Údaraithe:		
153,000,000 Gnáthscair ar €1.27* an ceann	194,270	194,270
Leithroinnte, glaoite agus láníoctha – curtha i láthair mar scairchaipiteal		
Amhail an 1 Eanáir agus an 31 Nollaig 153,000,000 Gnáthscair ar €1.27* an ceann	194,270	194,270

Is ann d'aicme amháin gnáthscaireanna. Níl srian ar bith ar dháileadh díbhinní agus ar aisíoc an chaipitil. Baineann na cearta vótála céanna le gach scair agus an aicme chéanna i dtaobh díbhinní, a mhéid a bhfuil an méid iomlán ar gach scair íoctha.

21 Nótaí a ghabhann leis an Ráiteas ar Shreabhadh Airgid

	2023 €'000	2022 €'000
Barrachas don bhliain roimh ús agus chánach	8,418	1,876
Brabús ar dhiúscairt sócmhainní seasta inláimhsithe	-	(517)
Dímheas ar shócmhainní seasta inláimhsithe	160,962	164,478
Amúchadh na sócmhainní seasta doláimhsithe	2,970	5,618
Amúchadh na ndeontas caipitil	(157,222)	(161,490)
(Méadú) ar stoic	(28,485)	(3,519)
(Méadú)/Laghdú ar fhéichiúnaithe	26,230	(129,990)
Méadú/(Laghdú) ar chreidiúnaithe agus ar sholáthairtí	(64,226)	151,881
Muirear cánach	(1,905)	(894)
Airgead glan ó ghníomhaíochtaí oibriúcháin	**(53,258)**	**27,443**

22 Ceangaltais Chaipitil

	2023 €'000	2022 €'000
Amhail an 31 Nollaig, bhí na ceangaltais chaipitil seo a leanas ar an gCuideachta:		
Ceangaltais chonartha i leith fáil sócmhainní seasta inláimhsithe	494,335	441,307
Caiteachas caipitiúil ar shócmhainní seasta inláimhsithe atá údaraithe ag na stiúrthóirí, ach nach bhfuil conradh déanta ina leith	415,158	412,583

Tá gné shuntasach de na ceangaltais chaipitil atá liostaithe thuas faoi réir ag cistiú stáit a bheith ar fáil.

23 Sochair Iarfhostaíochta

Feidhmíonn Grúpa CIÉ dhá phlean sochair sainithe (Scéim Pinsean CIÉ don Fhoireann ar Phá Rialta agus plean sochar sainithe Scéim 2000 (Leasú) Scéim Aoisliúntais CIÉ 1951) d'fhostaithe ghrúpa CIÉ. Is baill de scéimeanna pinsean Ghrúpa Córas Iompair Éireann iad fostaithe Iarnród Éireann. Cinneann achtúire cáilithe neamhspleách na ranníocaíochtaí ar bhonn luachálacha tríbhliantúla faoi mhodh chreidiúint réamh-mheasta an aonaid.

Ní shonraítear i rialacha na scéime conas ba chóir aon bharrachas nó easnamh a leithdháileadh i measc fostóirí rannpháirteacha agus níl aon chomhaontú conartha ná beartas luaite i dtaobh glanchostas sochar sainithe a leithdháileadh ar na grúpeintitis aonair. Dá réir sin, aithnítear glanchostais sochar sainithe na scéimeanna ina n-iomláine i ráitis airgeadais ar leithligh CIÉ toisc gurb amhlaidh, in éagmais socrú foirmiúil conartha a bheith i bhfeidhm, go gcreideann na stiúrthóirí gurb é an t-eintiteas sin atá freagrach as na scéimeanna faoin dlí. Aithníonn na heintitis rannpháirteacha eile, lena n-áirítear Iarnród Éireann, costas arb ionann é agus a ranníocaíocht i leith na tréimhse.

Léirigh na luachálacha ar na scéimeanna faoi FRS 102 amhail an 31 Nollaig 2023 easnamh €370.8m (2022: easnamh €396.5m). Tá an nochtadh atá ceangailte faoi FRS 102 maidir le scéimeanna sochar sainithe an ghrúpa, ina bhfuil an Chuideachta rannpháirteach, leagtha amach i ráitis airgeadais CIÉ don bhliain dar chríoch an 31 Nollaig 2023, atá ar fáil don phobal ó CIÉ, Stáisiún Heuston, Baile Átha Cliath 8.

Bhí costas pinsean na Cuideachta don bhliain ar na scéimeanna sochar sainithe cothrom le €35.2m (2022: €32.1m) agus tá na costais sin san áireamh i nóta 5. Cuimsíonn costas na Cuideachta an ranníocaíocht atá iníoctha don bhliain.

24 Ráthaíochtaí agus Dliteanais Theagmhasacha

Dlíthíocht ar Feitheamh

Bíonn an Chuideachta ina páirtí, ó am go ham, in imeachtaí éagsúla dlí a bhaineann le ceisteanna tráchtála a bhfuiltear ag déileáil leo agus á gcosaint sa ghnáthchúrsa gnó. Déantar stádas imeachtaí ar feitheamh nó imeachtaí faoi bhagairt a athbhreithniú ar bhonn rialta le dlíodóirí ghrúpa CIÉ. Is é tuairim na stiúrthóirí nach mbeidh na caillteanais, más ann dóibh, a eascróidh as na nithe sin níos mó go hábhartha ná na soláthairtí a rinneadh sna ráitis airgeadais.

25 Idirbhearta Páirtithe Gaolmhara

I ngnáthchúrsa gnó, ceannaíonn an Chuideachta earraí agus seirbhísí ó eintitis arna rialú ag Rialtas na hÉireann. Ar na heintitis is tábhachtaí díobh sin tá An Post agus an tÚdarás Náisiúnta Iompair (ÚNI). Tá na stiúrthóirí den tuairim nach bhfuil cainníocht na gceannachán sin ábhartha i ndáil le gnó na Cuideachta. Féach anailís ar maoiniú deontais a fuarthas ón tÚdarás Náisiúnta Iompair agus an Roinn Iompair i Nóta 11.

Tá idirbheartanna ag an Chuideachta a bhaineann le earraí agus seirbhísí le cuideachtaí eile laistigh de Ghrúpa CIÉ.

Tá an Chuideachta díolmhaithe ó cheangaltais nochta alt 33.9 maidir le hidirbhearta leis na heintitis ar páirtí gaolmhar iad de bhua smacht, comhrialú nó tionchar suntasach a bheith ag an stát céanna ar an eintiteas tuairiscithe agus an eintiteas eile.

26 Ballraíocht i nGrúpa Chóras Iompair Éireann

Tá Iarnród Éireann (Irish Rail) ina bhall de Ghrúpa Cuideachtaí Chóras Iompair Éireann (an Grúpa) agus léiríonn na ráitis airgeadais éifeachtaí na ballraíochta sa Ghrúpa.

I gcás roinnt feidhmeanna uileghrúpa amhail Cisteán, Dlí, Maoin agus Pinsin, is í an Chuideachta Sealbhaíochta a chuireann i gcrích iad ar bhonn seirbhísí comhroinnte. Is féidir cóipeanna de ráitis airgeadais chomhdhlúite CIÉ a fháil ón Rúnaí Cuideachta ag Stáisiún Heuston, Baile Átha Cliath 8, Éire.

27 Teagmhais ó Dheireadh na Bliana Airgeadais

Rátaí Domhanda

Ar 6 Márta 2024, d'eisigh an Binse Luachála Orduithe Cinnidh chun deimhnithe luachála arna n-eisiúint ag an gCoimisinéir Luachála do 2015 agus 2020 a leasú. D'íoc IÉ rátaí le húdaráis áitiúla do na blianta idirlinne a ríomhadh ar na teastais luachála seo. Laghdaigh na deimhnithe luachála leasaithe an luacháil ar ar íocadh rátaí roimhe sin.

Is é €7.5m éifeacht airgeadais mheasta an leasaithe. Ní raibh mír choigeartaithe leis na ráitis airgeadais mar thoradh air seo.

Cóir Chánach ar Ioncam Fóirdheontais Stáit agus Caillteanais Trádála atá ar fáil le tabhairt ar aghaidh

I mí na Bealtaine 2024 thángthas ar chomhaontú leis na Coimisinéirí Ioncaim maidir leis na caillteanais trádála carntha atá ar fáil a tugadh ar aghaidh. Bhí na caillteanais sin tagtha chun cinn mar gheall ar ioncam fóirdheontais a láimhseáil mar ioncam nach raibh faoi dhliteanas cánachais. Laghdóidh na caillteanais ar aghaidh ó €4,919.8m go €2,233.3m i bhfeidhm ón 1 Eanáir 2023.

Ní aithníonn IÉ sócmhainn cánach iarchurtha i ndáil le caillteanais ar aghaidh mar go bhfuil éiginnteacht ag baint leis an téarnamh amach anseo i gcoinne brabúis inchánach. Dá bhrí sin, ní raibh mír choigeartaithe leis na ráitis airgeadais mar thoradh air sin.

Cuireadh tionchar airgeadais an chomhaontaithe seo san áireamh sa nochtadh Cánachais i nóta 10 de na ráitis airgeadais. Is é luach na sócmhainní cánach iarchurtha do 2023 ná €278.2m.

28 Ceadú na Ráiteas Airgeadais

Cheadaigh na stiúrthóirí na ráitis airgeadais ar an 26 Márta 2024.

Stáisiún Uí Chonghaile
Sráid Amiens
Baile Átha Cliath
D01 V6V6

www.irishrail.ie